MIRPVETIJA

IIREJ

I. VRETOSP

BUSH

GTYIIURE IIREJ GOQERISE „*DRITA*"

Nde gtypeskrónet te sáj

NDP BUKURECT

mbe

1886

BKSH

MIRƐVETIJA

ΠREJ

I. VRETOSƐ

SOCIETATEA CULTURALA ALBANEZA „BASKIMI"
LUMINĂ ȘI VEȚI ZĂ-TE
1906
BUCUREȘTI

CTYΠURƐ ΠREJ COQƐRISƐ „*DRITA*"

Nde ϭtypeϭkróɳet te sâj

NDƐ BUKUREϬT

mbe

1886

BKSH

BKSH

E

MIRƁVETIJƁSƁ

TƁ HYRƁTƁ [1])

Çé ðɛ́mi Mirevɛtíje

Vɛtíje ðɛ́mi te ɞtýturit' ɛ ŋɛríut vɛ́te vɛtíut mbe ŋê fáre ƿúnɛ, (até qe ðóne Eliníɞt ἦθος, ðɛ Turqíɞt *hûj*), ðɛ *vɛtíje te míre* te ɞtýturite mbe ƿúne te míre, *vɛtíje te kɛ́qɛ a te líge* te ɞtýturite mbe ƿúne te kɛ́qɛ a te líge, ɛðɛ́ *Mirevɛtíje* mesimene ɛ flɛtórɛne qe na mesón, te çɛ́lme

---

[1]) Ƿɛríu ɞúme ƿúne qe ƿerɣáŋene i ðóte mɛ ŋê fjále; ƿer ƿasqýre, si ðɛ́mi *háƿ dɛ́rene*, ðɛ́mi fórt míre ðɛ *háƿ qójene*, *háƿ sýte*, *háƿ dórene*; ƿa ðɛ́mi ðɛ *háƿ kráhete*, *háƿ vɛ́ɞete* qe ɣiðeŋê háƿete píne ðɛ kûƿe z' mbýʎɛne, ðɛ́mi ðɛ *háƿ úðene* ɛ te tjɛ́ra. Keɞtú ɛðɛ́ si ðɛ́mi *te hýret' ɛ ɞteƿíse*, *te hýret' ɛ kóƿɞtit* ɛ *te vɛ́ɞtit*, múndɛmi te ðɛ́mi ðɛ *te hýret' ɛ Mirevɛtíjese*. domɛðéne te kerkójm' ɛ te márme vêɞ ƿ rƿára ç' é Mirevɛtíja ðɛ kú qendrón. Xdó fjále kur ndiɣóhɛte te ƿáre hêre vjɛ́n si ɛ ðárete, ƿo kur ndiɣóhɛte ɞúme

ε te márme vεtíja te míra, ðε te ϭúajme ε te mergójme vεtíjat' ε keqía ε te líga, ɲer te ɲúare ŋεreziϭt.

Her péŋen' ε Mirevεtíjese.

Ɲεríu íϭte bére mε fuqî, qe te múndεte vεtíut te béŋe xdó fáre ɲúnε, ðε te mire ðε te kέqε, εðέ i líre te zɣέðe cílene te dóje. Keté fuqî ε ðέmi *ϭɲîrt*, a *méndjε* εðέ, qe ε kέmi nde vέtehε ɣiðe ŋέreste, búkur míre mε ánet te sâj ε ndjέjm' ε ε kuɲetójme, ɲo ɣê ε léntte s' éϭte, qe mε sŷ tà ϭóhme, Andâj ɲrá ðέmi, sε ŋεríu

---

hêre msóhεte vέϭi ðε béhεt' ε émele. Eðέ m' ê léhte ε m' ê kuɲetúare íϭte tà ndiɣóŋe ŋεríu nde ɣúhet te vέt qe múnt te mápe vêϭ ɣekáfϭe ðε nga te deftyέrete ε fjálese, sε nde te húaj qe s' kuɲetón ɣê fárε; ɲa ðε si te mápe vêϭ qeλímine (τὸν σκοπὸν) te ŋéjε nde ɣúhet te vέt, i bénεte ɲrinjε (ὁδηγός nga *ɲriŋ* = ϭkóŋ ɲerɲára = ὁδηγῶ) ðε ɲer te tjέra ðε i viŋene ŋehέrεϭ t'émela. Ɵkrúam ðε *ε Mirevεtíjese te hýrete*, mεðéne te tére ɲúnene ɲerɲára ɲa ɲjέsene, qe nde te fóle ðúhεte ɲjέsa ɲerɲára ɲa ε tére ɲúna. Ketá te dále úðεt ε bém nde krýεt te vívλese, sε na udúk mê míre te dúkεte nde krýεt έmer' i tére ɲúnese ɲa i ɲjέsese.

íɞte béne pɛ dŷ ɡérraɞ, pɛ ɞpírti te méntte ɗɛ pɛ trúpí te léntte.

Múnt te ɗɛ́mi, sɛ ɞpírt' i ŋɛríut s' éɞte tjátere ɡê, perváç sɛ atá te ɡaʎuárete ɛɗɛ́ ŋɛríu s' éɞt' i líre, por i pɛngúare pɛ ɞterngímit te ɡaʎúarit ɛɗɛ́ prɛj ketî ɗɛ per keté ɞtýhɛt' ɛ bén xdó púne qe bén.

Keté fjálen' ɛ pɛngímit ɞterngímit te ɡaʎúarit múndɛmi tà ɗɛ́mi vɛ́teme per pák púnera te léntta. Persɛ́ ɡeʎími mbáhɛte vɛ́teme pɛj uɞkímit ɛɗɛ́ uɞqími bénɛte vɛ́teme pɛ ɡérras te léntta, pɛ se mápi ɛ́re te qrúare, ɛ pɛ se ngráni ɛ se píri káfɞera qe vjɛ́ŋene nde te uɞqýɛre, ɛ pɛ se préjturi nde vént te míre. Pó, kur mɛndóhɛmi mír' ɛ hóʎ, ɡɛ́jme sɛ tjáter' éɞte ɞpírti, a méndja, tjátere ɡeʎími. Sɛ ç' ɛ́ míre, a ç' ɛ́ kɛ́qɛ i bénɛte ŋɛríut nde te ɡaʎúare, nde páfte ɡê te búkure a te ɞemptúare? Po psɛ́ te búkuren' ɛ dó, ɛ te ɞemptuáren' ɛ merzít? Ç' í ndertóhɛte, a ç' í príɞɛte nde púnet te ɡeʎímit, nde ndiɡófte zê te míre a te kɛ́q? Po psɛ́ nga te kenduárete mbe pjɛ́ɞte ɛ nga musiqía

i vjɛ́n míre ɛ i kâ 'nda t'i ndiɡóŋe ɛđɛ́ nga te kenduárete ɲâ pjɛ́ɢte ɛ nga zaƛahía i vjɛ́n rénde ɛ z' dó t' i ndiɡóŋe? Ç' ɛ́ míre i hénɛte nde ɲúnet te ɡeƛímit nga mundími nde te kerkúare ç' éɢte Бɛ́u, ç' éɢte Díɛƛi, ç' éɢte Héna ɛ te tjɛ́rete ŷj nde qíɛƛ ɛ qýɢ ɲutuƛóhɛn' ɛ ɲerqɛrđeƛóhɛne? ç' fitím i vjɛ́n nde te ɡaƛúare nga mundími nde te kerkúare ngasɛ́ne ɛ ɲersɛ́ne ɛ te bérit ɛ te qénit xdó fáreɢ ɡéjɛ ɛ ɲúnɛjɛ, vɛ́ç sɛ ndalî nde ɲúnet te ɢendɛ́tit ɛ trɛ́tjɛ nde trúɲt, disâ hêre đɛ semúndjɛ, ndíku nga ŋê hêre đɛ vdɛ́kjɛ? Eɲó ɲer sɛ́ ɡíđe kjó deɢîre ɛ máđɛ te kerkóŋe te mesóŋe ɡíđe ketó? ɲer sɛ́ ɡezími kur múnt ɛ mesón, đɛ hɛ́lmi kur núke múnt? Ɲer ɡekáfɢe tjátere asŋê, vɛ́ç sɛ kâ ɢɲîrt, te cílit i jáne uɢkím ketó, ɛđɛ́ tjátere íɢte ɢɲírti, tjátere ɡeƛími nde ŋɛríne, ɛđɛ́ ɢɲírti kujtón ɛ drɛjtón (διευθύνει) ɡíđe ɲúnet' ɛ ŋɛríut, domɛđéne te tíjate đɛ te ɡeƛímit. Eđɛ́ xdó ɲúne qe bén ŋɛríu ɲerɲára ɛ ngrɛ́h ɛ ɛ ɢɛ́h nde mént, ɲastâj ɛ ɲunón mɛ dóre. Andâj đɛ́mi sɛ ákeç

ŋɛrî kâ púnera te meðâ, a te vógela, nde méut, ɛðé xdó púne qe ɢóhme te ŋɛríut, sa mɛ mê ɢúme mjɛɢterî ɛ ɢóhme bére, áqe m' é máðɛ ðémi sɛ éɢte méndj' ɛ tî.

Daɢurî' ɛ te mesuárit ɛ bíɛ ŋɛríne ɛðé nde kerkím te ngasése ngasévɛt, te burímit gíðe te vertétavɛt; ɛðé, kur mɛndóhɛmi sɛ púnerat' ɛ ŋɛríut jáne ɢpífure, ɛ ɢpífene, pɛ méndjɛjɛ, púnerat' ɛ tjéra qe núke jáne te ŋɛríut, aý véte ŋɛríu ðɛ te tjérate, qe s' káne te nemërúare ɛ as fúnt as áne, ɛðé qe nde te béret te cilesedó pɛ sýrɛɢ, si fárɛ te se máðɛse ðɛ fárɛ te se vógelese, qe mɛzî ɛ ɢóhme, ɢóheme te tíλe urtesî ɛ mjɛɢterî qe mahnítɛmi ɛ habítɛmi, s' po múnɢɛmi te ðémi, sɛ s' jáne bére pɛ méudjɛjɛ, po pɛ méndjɛjɛ ðɛ méndjɛjɛ te mahnítɢime ɛ te habítɢimɛ; ɛðé aɢtú bɛsójm' ɛ lémi, sɛ *kâ fuqi te méntte te pakréjmɛ* (ἀναρχον), *te pafúntmɛ* (ἀτελεύτητον, *te paáne* (ἄπειρον), *kudó práne* (ἀπανταχοῦ) παροῦσαν), *te vertéte ɛ te vertétavɛt, jéte te jétevɛt*, pɛj daɢuríse se cílese bénene ɛ priɢene ɛ perteríhene gíðe ç' ká jáne;

por éɢt' ɛ papámɛ mɛ sŷ, ɛ ɛ panxéne nde mént te ŋɛríut ánete, véteme ɛ kaλezûmɛ prɛj mjɛɢteríse ɛ urtesíse nde te béret te púneravɛt sája, ðɛ ɛ vertɛtúare ŋê ɛ vé-teme nga paanesí' ɛ sâj, te cílen' ɛ ðémi *Zót*, *Πɛrendì*, *Hjŷ* [1].

Nde ðénçim sɛ çkadó ŋê, qe íɢte, mbín vɛtíu pas nómɛvɛt mbíjese a vɛtíjese (τῆς φύσεως), εðé fuqî' ɛ méntt' ɛ ɛ paáne, qe ðémi *Zót ɛ Πɛrendì ɛ Hŷj* íɢte te pjéλe te mén-djese ŋɛríut, kjó fjále dúkɛte ðɛ íɢte ver-tét ɛ pavéntmɛ (ἀτοπος). Sɛ, kur púnet' ɛ ŋɛríut, te cílavɛt mjɛɢtería ɛ urtesía per-pára mjɛɢteríse ɛ urtesíse púnevɛt qe s'jáne te ŋɛríut, éɢt' as fárɛ ŋê, εðé aý véte ŋɛríu, qe íɢte ŋê nga púnerate qe s' jáne te ŋɛríut, kâ méndjɛ, qýɢ mínt te ðémi ɛ te zére vént, sɛ íɢte bére vɛtíut pɛ léndɛjɛ pâ kujdése te tjátere méndjɛjɛ; ðɛ káqe mê te máðɛ, sa ndepóŋen' ató púnet' ɛ tî, te cílavɛt s' u ép dót méndjɛ, kaha

[1]) Hétro Bogdáni ŋé nga ɛkóŋesit' ɛmóçim Cqipe-târe émerin' ɛ te Hapámit Zót ɛ ðóte ðɛ Hŷj.

véteh' ɛ tî, i cíli éɢte púne mɛ méndjɛ? Nde íɢte sɛ mbíja a vɛtíja éɢte véteme lénde pâ fuqîn' ɛ méntte, kur póλi, sí nde ðénçim, pas nómɛvɛt sâj ŋɛrîn' ɛ te tjérate káfɢe te ɡáλa, kû ɛ ɡéti fuqîn' ɛ méntte qe u kâ ðéne ɢkáλe ɢkáλeɢ pas mbarímit týrɛ; Véçɛ sɛ nde ðénçim, sɛ as ŋɛríu as te tjérate káfɢe te ɡáλa káne nde vétehɛ fuqî te méntte, qe ɛ ðémi ɢpîrt, perváç ɢterngím te ɡeλímit. Ho pám qe ɢterngím' i ɡeλímit íɢte fórt i páke perpára kerkímɛvɛt méndjɛse per véteme vɛtehén' ɛ sâj. Hrapó perserî víme te bɛsójm' ɛ te ðémi, sɛ ŋɛríu kâ *ɢpîrt*, eðé ɡíðe káfɢet' ɛ ɡáλa ɢkáλe ɢkáλeɢ káne ɢpîrt; éɢte ðɛ *Zót' i jétese ɛ i paáne* burím i ɢpírtravɛt ɡíðe ɡérravɛt ɡáλa, eðé nómɛt' ɛ Mbijese a Vɛtíjese daɢurî ɛ urðeráta te Atî te perjéteɢmɛ.

Keɢtú prá púnet' ɛ ŋɛríut jáne dŷ fáreɢ, te méntta per ɢpírtine, ðɛ te léntta per ɡeλímine.

Húnerat' ɛ ŋɛríut qe te dŷ pálete, te ménttat' ɛ te lénttate, ðúbɛne te míra ɛ te dréjta, kur bénɛne pas daɢuríse Zótit

jétese. Eãé daɢurîn' ɛ Zôtit jétese na ɛ kaʎezón méndja, ɛ cíla ndjén te qénet' ɛ vɛtehése eãé te atî te Máãit Zót.

Múnt te ãémi, sɛ, mɛ qéne qe Zót' i jétese ɛ kâ béne ŋɛrîne te tíʎe qe te múndɛte te béŋe ãɛ te keqía ɛ.te ɢtrémbeɾa, dúkɛte sɛ i dáɢeka ãɛ ketó, eãé íɢte vɛ́te ngáje ãɛ i ketýrɛ. Ilό ký mɛndím s' é i dréjte, eãé kjó fjále s' kâ vént. Sɛ, qe te mós múntɛj ŋɛríu te béŋe ãɛ te kɛ̈qɛ ɛ te ɢtrémbere, dúhɛj mɛ qén' i ndále, mɛ qéne si gê pâ ɢpîrt te méntte, eãé mós mɛ páse as te mír' ɛ te dréjte, as te kéqɛ ɛ te ɢtrémbere. Ilό, kur peféhɛte prɛj púnɛ, sɛ kâ te míre ɛ te dréjte eãé te kéqɛ ɛ te ɢtrémbere, Zót' i jétese ateféɾɛ múnt te dój ãɛ te kéqɛn' ɛ te ɢtrémbrene, kur te mós i pásekɛj ãéne ŋɛríut ãɛ fuqîn' ɛ te ŋóhurit te mírene ãɛ te kéqɛne, te dréjtene ãɛ te ɢtrémbrene, eãé te múndurite te zgéã' ɛ te béŋe cílene te dóje. Ilo Zót' i jétese, kur i kâ ãéne ŋɛríut fuqîn' ɛ te ŋóhurit te mírene ãɛ te kéqɛne, te dréjtene ãɛ te ɢtrémbrene eãé te múndurite

te zɡέđ' ε te béŋe cílene te dóje, íɞte đjέɞt miresî, εđέ núke dó te kέqε ε te ɞtrémbere, as éɞte kûpe ngáje i ketýrε. Te múndurit' ε ŋεríut te béŋe te mírene đε te kέqεne, te drέjtene đε te ɞtrémbrene, đε te zɡέđurite cílene te dóje íɞte pasóŋe (συνέπεια) [1] ε fuqíse méntte đε ε liríse qe kâ đéue Zót' i jέtese ŋεríut, εđέ çqím ε ndêr ε lavdî ε se mírese.

Húnerat' ε míra ε béŋene ŋεrîne te ndepóŋe nga εgresírate, i xbárđŋene jέtene εđέ vdέs i gezúare. Húnerat' ε líga ε béŋene ŋé mε εgresírat, i nxíŋene jέtene εđέ vdέs i hεlmúare.

Jέt' ε bárđe s' éɞte nde te traɞegúaret te trúpit ɞúme ɡérra te léntta, po nde te mesúare sa mê ɞúme ɡérra te vertέta ε te drέjta đε nde préhjεt te ɞpírtit. Eđέ jέt' ε zέze s' éɞte nde te mós traɞegúaret te trúpit ɞúme ɡérra te léntta, pó nde te

---

[1]) Nga pasfólja a mbifólja (τό ἐπίρρημα) *pas* múnt te béjme fóljε (ῥῆμα) *pasóŋ* εđέ pε kesájε émere te méntm (ὄνομα νοητόν, ἀφῃρημένον) *pasóŋe*.

mós mesúare aspák te vertéta ɛ te dréjta ðɛ nde trazím (ταραχήν) te ɢpírtit. Sɛ, kuɢ fitón gérra te léntta mɛ púnera te keqía ɛ te ɢtrémbera, lé sɛ, kur ndíhɛt' ɛ kupetóhɛte, ndiqɛt' ɛ zirɛt' ɛ mundóhɛte, a íken ɛ fɢíhɛt' ɛ pî mɛ gâk ngríre fríkɛt si lépuri pɛ ɢkábɛt nde ɢtrófket, a kundretón mɛ fórce i ɛgresúare nde fytýre bíɢɛ tuɛ bére te kéqɛ mbi te kéqɛ ðɛ pón tuɛ uruájture mɛ sŷ ɛ mɛ véɢe hápete, pâ pásure préhjɛ kûpe as nde trûpt as nde ɢpírtit, por ɛðé kur núke ndíhɛt' ɛ núke díhɛte, qe fórt mír' ɛ ndjéjm' ɛ ɛ kupetójme sɛ giðeɳê ɛ péh méndja per te keqiat ɛðé pón ɛ vdés fajtúar perpára méndjese vét ɛ perpára pámesit papâm kudó práne te Máðit Zót, a múnt te ðúhɛte jɛtebárðe? Eðé, kuɢ traɢegón pák a ɢúme, sa qe múndɛte, gérra te léntta tuɛ punúare dréjte ɛ tuɛ béne te míra, lé sɛ, kur i ndíhɛn' ɛ i díhɛne te dréjtat' ɛ te mírate, ndɛróhɛt' ɛ levdóhɛte per tó ɛ i çperblíhɛne ɛ pón i préjture nde ɢpírtit ɛ nde trúpt, por ɛðé kur s' i ndíhɛn' ɛ s' i

díhɛne, a ðɛ kur bɛ́ft qe pesón a humbɛ́t jɛ́tene per tó, qe búkur mír' ɛ ndjɛ́jm' ɛ ɛ dím' ɛ ɛ ɢóhme sɛ pón ɛ vdɛ́s i bút' ɛ i émele nde fytýre meɢqépɛ, i préjture nde ɢpírtit ɛ i qerúar' ɛ i delíre ɛ baλehápete perpára méndjɛse vét ɛ perpára pámesit papâm kudó práne te Máðit Zót, a múnt te qúhɛte jɛtezî? Ha ðɛ te puárete tuɛ uperpjékure véteme per ɢúm' ɛ te tépera te míra te trúpit, te cílate jáne ɢérra te léntta pák fáreɢ, sós íɢte mê te mír' ɛ mê te zɛλûm (ζηλωτόν) ɛ mê te lúmure sɛ te puárete tuɛ uperpjékure per sa dúhɛne te míra te trúpit, ɛðé per sa qe múndɛte te míra te ɢpírtit, te cílate jáne kerkímɛt' ɛ mesímɛt' ɛ te vertétavɛt te ɢérravɛt qe s' káne númur' ɛ fúnt? Ho kûpe. Sɛ ketá qúhɛte te jɛtúare ɳɛrezíɢt, atá te ɳɢáλure bagetíɢt. Keɢtú prá púnerat' ɛ dréjta ɛ te míra ɛ persjéλene ɳɛrîne nde vôpt te gezúare, ɛðé te ɢtrémbrat' ɛ te keqíate te hɛlmúare.

Hastâj pás dékjɛse sɛ x' bénɛte káqe múnt te díme; qe lénda, pɛ se cílese íɢte

bére xdó gê, s' kâ te mosqéne, s' kâ te húmbure, ëdé trúpɛt' ɛ gérravɛt gáλa pás vdékjɛse véteme te trétur' ɛ te çperdám nde stehírrat te léndese, pɛ se cílese jáne béne, káne. Hrapó, kur lénda s' kâ te mosqéne, s' kâ te húmbure, ëdé ɢpírt' i palénttе, s' po múndɛmi mɛ ûéne, sɛ kâ te mosqéne, véçɛ sɛ kâ te qéue. Hó, sindekúr s' múndɛmi mɛ dítune, sɛ qýɢ íɢte perzjére mɛ trúpt te gáλe, aɢtú s' múndɛmi mɛ kupetúare, ëdé sɛ qýɢ çperzjénɛte prɛj trúpit, kur vdés; véç keté vɛtíje te tî te vertéte ɢóheme, qe per te mírene, qe bén ɳɛríu, ɢpírti giûɛɳê gezóhɛte, ëdé núke véteme kur i díhɛt' ɛ mira ɛ i çperblênɛte, por ëdé kur pesón per té núke mê ják. Eëdé per te kéqɛne, qe bén, aɢtú giûɛɳê ɛ péh méndja ûɛ hɛlmóhɛte, ëdé núke véteme kur i msóhɛt' ɛ mundóhɛte per té, por, ëdé kur s' i ndíhɛt' ɛ fitón prɛj sójɛ, mê ɢúme. Eëdé ɳɛrî qe s' kâ nɛvóje, kur i bén te míre tjétre ɳɛríu qe kâ nɛvóje, nde ɢéh sɛ aý ɛ ɳéh te mírene ëdé bén ûɛ aý te míre tjétri, ɛ dó até ëdé giûɛɳê dó t' i béɳe te

míre; nde ɕéh sɛ aý s' ɛ ŋéh te mírene ɛãé tjétre ŋɛríu i bén kéq, véç sɛ ɛ merzít ɛãé z' dó mê t' i béŋe te míre, dó ɛãé tà mundóŋe per te kéqɛne qe béri tjétrit. Epó per sé ɲíde kjó daɕurî ɛ se mírese, ɛãé pâ fitím, ãɛ ɕúme hêre ãɛ mɛ dém ɛ pesím se kéqɛ? ɛãé káqe te merzíture te kéqɛne ãɛ pâ dém ɛ mɛ fitím? Her tjátere ɲê asŋê, véçɛ sɛ ndjén sɛ ɛ prét çperblím per te mírene ɛãé mundím per te kéqɛne prɛj te papámit te Máãit Zót keqýresit mɛndímɛvɛt ãɛ púnevɛt. Eãé, kur ŋɛríu nde te dréjtet te tî dó te çperbléŋe te mírene ãɛ te mundóŋe per te kéqɛne, s' kâ ndyɕím sɛ ãɛ burím' i se dréjtese Zót' i jétese çperblén te mírene ɛ te dréjtene, ãɛ mundón per te kéqɛne ɛ te ɕtrémbrene. Iló, ç' fáre iɕte çperblími pás vdékjɛse, ç' fáre mundími, s' múntme te díme.

Sɛ dúhɛte, ɛãé atá te míret' (ἡ εὐδαιμονία) ɛ ŋɛríut ɛ dó, te béŋe ŋɛríu púnera te míra ɛ te dréjta, ɛãé te mergóŋe te keqíat' ɛ te ɕtrémbrate, deftéhɛt' ɛ vɛrtɛtóhɛt' ɛãé ketêj.

Aspó te puárete ŋɛríu ɛ kâ prɛj se míraɢ qe nxjêr ɗéu ɛ mjɛɢterî' ɛ dúarɛt tî, ɛ prɛj bagetívɛt výɛra ɛɗɛ́ ketó te míra i fitón ɛ i traɢegón mɛ te punúare. Πó, mɛ qéne qe te ɡíɗa s' múndɛte t' i fitóŋe mɛ te punúare vɛ́teme vɛ́te, udɛ́ɢ te punóŋene ɢúme, disâ per ŋé, disâ per tjátere; ɛɗɛ́, per te traɢegúare nga te mírate ɛ púnese ŋɛriáterit, te tɛ́prene nga sa u dúhɛte per vɛ́tehɛ ɛ kembɛ́ŋene ŋɛ́ri mɛ játrine tuɛ çimúare nde púʎa (monɛ́ɗera). Se ketɛ́jmi kâ árɗe mɛvól' ɛ te ɢokerúarit (τοῦ κοινωνεῖν) nder femíj' ɛ nder fárera ɛ nder kómbɛ ɛ nder fɢátera ɛ nder qytɛ́ta ɗɛ ɛ te ruájturit te drɛ́jtene ɛ te mergúarit te ɢtrémbrene.

Πúnerate qe bén ŋɛríu, kur i bén si i dó te míret' ɛ tî vɛtíu, ɗúhɛne te mira ɛ te drɛ́jta vɛtíu ɗɛ te perjɛ́teɢmɛ; kur i bén si ɗóne nómɛt' ɛ kanónɛte, qúhɛne te míra ɛ te drɛ́jta ndaj nómi ɛ kanóni; kur i bén si núke dó te míret' ɛ tî vɛtíu, ɗúhɛne te keqía ɛ te ɢtrémbera vɛtiu ɛɗɛ́ kur i bén kúndre nómɛvɛt ɛ kanónɛ-

vɛt, qúhɛne te keqía ɛ te ɢtrémbera ndaj nómi ɛ kanóni; ãúhɛne éãɛ ãɛ te *líga ɛ te panómmɛ ɛ te paúãa.*

Húnet' ɛ míra ndaj nómi dúhɛte mɛ éne ɳê mɛ te mírat vɛtíu, per te cílat te bére nómi. Ho ɢúme hêre pún' ɛ íre, a ɛ kéqɛ, ndaj nómi s' éɢte ãɛ ɛ Λe vɛtíu. Hó, per te mbléãure frêne erkímɛvɛt paúãe te trúpit, a per te merúare te kéqɛ ŋga te perdórurit' ɛ cá ɟérravɛ pâ mêre, a qe s' ɛ dó ér' ɛ câ vísɛvɛ (τὸ κλίμα τόπων τινῶν), a per mós mɛ umɛngúare (ἵνα μὴ λείπῃ) púne qe bíɛ te míre, ɛ kâ prúre kóha ɛ jáne líãure nómɛ, qe ndá!ŋene te perdórurit' ɛ atýrɛ hêre, hêre, a fárɛ, a ɢtýŋene nde púnet qe bíɛ te íre. Ketó prá ɛ te tíΛate qúhɛne te míra, ı te keqía, ndaj nómi, núke ãɛ vɛtíu, ɛãé jáne te perkóheɢmɛ, núke te perjéteɢmɛ.

Hɛtáɢ, sikúr te ãóɢim, sɛ ɟíãe ketó jáne fjále te atŷrɛ qe núke múntŋene, pa ɛ traɢeguáret' ɛ te míravɛt pâ punúare tuɛ pembýɛre m' î fórti mê te dóbetit íɢte ɟórt te mír' ɛ te dréjte, ɛãé te mós mún-

durite keɞtú te kɛ́q ɛ te ɞtrémbere, ɛɗɛ́ nómɛt' ɛ kanónɛte t'i línim me ŋ' áne ɛ te bénim keɞtú, si x' dó te béhɛj? Aspó pâ ndyɞím do permbýsɛj jɛ́ta tuɛ pembýɛre m' î fórti mê te dóbetit pláçkate, ɛɗɛ́ mbe nde fúnt, si te mós mbɛ́tɛɞine, nde mós kɗɛ́nɛɞine te zíjn' úɗen' ɛ te míravɛt ɛ te drɛ́jtavɛt, qe ɗám, ɛɗɛ́ te víjne nde púne nómɛt' ɛ kanónɛte, po do vdísine krɛ́jt uríɛt. Epó kú uɡént te míret' ɛ ŋeríut, pas kesâj úɗɛ nde ɗénçím te víjem? Apó te ɗɛ́mi sɛ keɞtú ɞɛ́ɞit mós, po fɞɛ́huraj tuɛ uperkujdɛ́sure te mós na ndiɡóŋene nómɛte? Πo keɞtú béŋene ndesytjátresite (οἱ προσποιούμενοι ἕτερον πρόσωπον, οἱ ὑποκριταὶ), te cílete jáue te fɞɛ́hete, si ɗeŋɡíλ' i mbulúare, nde sŷ ɛ deftɛ́ŋene vɛtehɛ́ne per te míre ɗɛ vertɛ́t jáne te líq. Πó ɗɛ sadó q' ɛ fɞɛ́hŋene ɛ ɛ mbulóŋene te líkt' ɛ týrɛ, vjɛ́n kóhe qe u zbulóhɛt' ɛ u dúkɛte ɗɛ merzítɛne; ɛɗɛ́ sadó qe dúkɛne sɛ traɞegóŋene te míra, ɛ sikúr jáne jɛtebárɗe, méndja i pɛ́h per te keqíat ɗɛ núke káne

préhjɛn' ɛ ɢpírtit, qe káne te mírete vertét, ëdé jáne jɛtezês.

Kɛɢtú prá te mírat' ɛ te dréjtat' ɛ te vertétate qe dó Zóti ɛ na i kaλezón méndja, ató dó ës te míret' ɛ ŋɛríut vɛtíu, ëdé kanón i týrɛ i vɛtíjete íɢte ký, *Ató q' z' dúame te na béŋe tjétere névɛ, ëdé nê te mós jà béjme tjéteri.* Ëdé, *Ató qe dúame te na béŋene te tjére névɛ, t' uà béjme ës nê te tjérevɛ*, a mɛ mê ɲák fjále, *Ató qe nê merzítme te tjérevɛ te mós uà béjme.*

Hrapó *te punuáret' ɛ ŋɛríut si dó Zóti ëdé atá te míret' ɛ ŋɛríut vɛtíu íɢte péŋe ɛ Mirevɛtíjese.*

Hor ëdé te mbájturite trúpne, ëdé te véɢurite, ëdé te ndéŋurite, ëdé te écurite, ëdé te fólet' ɛ te ɢikuárete, ëdé te váturite nde te páre, ëdé te ngrénete, bénɛte mɛ ŋê fár' úës, qe múnt te pelqéhɛte, a te merzítɛte, ës ëúhɛte *te sjéλe te míre* a *te kéq*, ëdé mépɛte nde kanón te vɛtíjete, *Até qe merzítme te mós ɛ béjme*, papó ës kjó íɢte púnɛ ɛ Mirevɛtíjese.

Atá ŋéres ɛ atá kómbɛ qe mesóŋene

Mirevetíje ðe çélŋene e mápene vetíja te míra ðúhene *vetijemíre* e *te qyteterúare* ðe jáne jetebárðe e te lúmure; atá qe núke mesóŋene Mirevetíje ðe s' çélŋene e s' mápene vetíja te míra qúhene *vetijekeqîj* e *vetijelíq* e *barbâre*, ðe jáne jetezês e te mjerúare. Andâj Mirevetíjene dúhete tà mesóŋe ŋeríu mê páre nga gíðe mesímate. Eðé múnt tà mesóŋe te páre hêre, qe pósa zê te ŋóh' e te flάse, prej s' émes' e t' ét (nde páste líndes=γεννήτορας vetijemíre) tue ndigúare fjálet' e týre e tue páre púnet' e týre; pastâj, kur te víŋe nde kóhe te mesóŋe te kendóŋe, eðé me te kendúare nde mesíme mbe vétehe, si ç' éste ðe kjó Mirevetíj' e ekúrtere, te cílene ketéj e túrje e éntme pas Mirevetíjese Fraŋgískut Suábit, kðýere Eliníst prej Stefán komitâjt, eðé ndáre nde dý pjése, ŋê *te púnevet míra* ðe tjátere *te sjéllavet míra*, pe se cílae sicíla ndáhete perserî nde cópera, si kâ me udúkure.

E MIRƀVETIJƀSƀ

PJESƀ E ΠARƀ

Her púnerat ε míra

Húnerat' ε míra mε qéne qe ŋεríu, per te jεtúare ŋεrezíϭt ε per te ndepúare nga εgresírate, dúhεte t' i béŋe pas fuqíse tî, i qúajme ɗε *te dúhεmε* (δέοντα, καθήκοντα).

E dúhεmεja pertêj ε perketêj (ἀπέναντι) béresit (τοῦ πράξαντος) ɗε prítesit (τοῦ δεχθέντος) ndaj ƀykími ɗúhεte per béresine, *ε dréjte* (δίκαιον, δικαίωμα) *per te mápe*, per prítesine, *dεtýre* (χρέος) *per te láre*, a *bâpe per te ƀbapúare* a *çkarkúare*, a *húa per te kɗýεre* qe kur ε prét ε ƀεr sa t' jà kɗéŋe béresit. Kur fálεte, ε núke bénεte per te kɗýεre, perserî ɗúhεte fjéϭt *ε míre* (= εὐεργεσία), ɗε béresi *mirebéres* (= εὐεργέτης. Eɗé prítesi, kur ε dî te mírene ε ε ŋéh, qúhεte *miredíjes* a *míreŋóhes* (= εὐγνώμων), ɗε te perméndurit' ε se mírese *miredíje*, a *mireŋóhje* (= εὐγνωμοσύνη); kur

núk' ɛ dî ɛ s' ɛ ŋéh te mírene emeróhɛte *mirezdíjes*, a *miresŋóhes*, a *mirehapónes* (= ἀγνώμων, ἀχάριστος), ɛãé te mós permén-durit' ɛ se mírese *mirezdíje* a *miresŋóhje* a *mirehapóje* (ἀγνωμοσύνη).

Te dúhɛmɛte jáne trî fáreɛ, te dúhɛmɛ mbe Zóne ɛ jétese, mbe vɛtehéne ãɛ mbe ŋérest' ɛ tjére. Andáj ŋjés' ɛ pâr' ɛ púneravɛt míra ndáhɛte nde trî cópera.

COHE E HARE

Te dúhɛmɛ mbe zón' jétese

Te dúhɛmɛ mbe Zón' ɛ jétese jáne *bésa te aãuruárete* ãɛ *féja*.

Bésa

Mɛ qéne qe ãɛ mbe vɛtehéne ãɛ mbe ŋíde ç' ká jáne, kur héãme sŷt' ɛ méndjene, ɛóhme ŋê fuqî ɛ urtesî te paáne ɛ te pakréjmɛ ɛ te pafjíntmɛ prej se cílese ɛ nde cílene víŋen' ɛ ɛkóŋéne ɛ perterí-hene ŋíde ç' ká jáne, ãɛ ɛ qúajme *Zót te jétese ɛ Hɛrendî*, ɛãé sa mê ɛúm' ɛ

mê míre ɢikójm' ɛ mɛndójme ɲérrate, áqe mê ɢúm' ɛ mê míre na tfáqɛte, ðɛ s' múnt kûpe te na mergóhɛte po na vertɛtóhɛte, dúhɛte domozdó te bɛsójme pâ ndyɢím, sɛ kâ Zót te vertéte te ɲiðejétɛɢm, te papâm mɛ sŷ, po te kupetûm mɛ mént, kudó prane, ɢpagónes te púneravɛt míra ðɛ mundónes per púnera te keqía.

Te aðuruárete (ἡ λατρεία)

Te aðurúare Zón' ɛ jétese íɢte te ɢikuárete ɛ te vénete rɛ́ hóλ ɛ drɛ́jte sa múntme mê ɢúme púnera te Ɲiðeçíɢtese, qe nde te béret ɛ te mbájturit te atýrɛ te ɢóhme urtesin' ɛ paáne ɛ te Máðit Zót, ɛ te ndɛrójme ɛ te lavdurójme émerin' ɛ tî, t' i gezónɛmi ɢpagímit tî per púnerat te míra ɛ t'i trémbɛmi mundímit tî per púnerat te keqía; te mɛndónɛmi ɛ te fláseme ɛ te punójme ɲiðeɲê pas daɢuríse tî púnera te míra, qe na i kaλezón méndja, ɛ te mɛndóhɛmi, nde ɢkúam nde méntt, a nde fólem, a nde punúam púne kúndre daɢuríse atî, ðɛ te mós ɛ perterîjme kûpe.

Féja

Féja íɕte te bɛsúare Zóne ɛ çpagímin' ɛ tî per púnera te míra ɛ mundímin' ɛ tî per púnera te keqía, ɛðé te fáltur' ɛ te lúture vɛçán mbe vétehɛ, a ɕúme báɕke, nde ɕtepî te bére aɕtú per até púne, qe ðúhɛte *faletóre* ðɛ mɛ fjále eliníɕtɛ *ekklisíe* (kíɕe), mɛ fjále apapíɕtɛ *gamî*, te cílate ðóne *mblédje*, tuɛ bére mɛ dóre krýq a tuɛ réne mbe púne ɛ tuɛ úlure krýɛte per ðê ɛ te tjéra ndene te kendúare lavdî ɛ te lútura Zótit, per te ndjére fájet' ɛ mekátɛte, te vénevɛ aɕtú per até púne, qe ðúbɛne *priftìŋ*, si ç' ɛ kâ kaλezúare tjétere mótit, qe ðúhɛt' i *dergúare*, ðɛ te dáɕurit' ɛ atî.

Hó, mɛ qéne qe Zót' i jétese s' é pê, si ðàm, qe te ɕíhɛte mɛ sŷ ɛ te trɛgóhɛte mɛ gója mirefíλi dót perváç sɛ fuqî ɛ méntte qe véteme mɛ mént pɛ te ɕikúari urtesîn' ɛ mjɛɕterîn' ɛ sâj nde punerat te sâj, qe s' káne número' ɛ fúnt, kupetóhɛte ɛ ŋíhɛte te qénet' ɛ sâj, kâ,

pas ɕekímit púneravɛt, ɕúme fáreɕ te kupetúare, aɕtú ðɛ te kaλezúare ɛ férra ɛ te fálura ɛ te lútura ɛðé te dergúare qe i káne kaλezúare ató, prɛj se cílaɕ qéne mê páre ðɛ po ɡéndɛne, qe s' u díhɛte kaλezóɳes i dergúare, te cílate fuqín' ɛ méntte ɛ pâ áne, qe ðémi Zót, ɛ kíɕine ndáre nde ɕúme pɛrendírra, nder te cílat kíɕine ðɛ ɳê fárɛ te máðɛ.

Fête, mɛ ɡíðe qe pún' ɛ týrrɛ qe te ɡíðavɛ íɕte te kaλezóɳene sɛ kâ Zót fuqimáð béɳes ɛ perterites i ɡíðe ɡérravɛt ç' ká jáne, qe dó te béjme púnera te míra ðɛ te mergójme te keqíate, merzítɳene fórt ɳɛrajátrene ðɛ kerkón te ɕúaɳe ɳéra tjátrene, ɛðé aðuróɳesit' ɛ ɳérese jáne armíq pâ púne aðuróɳesɛt tjátrese ɛðé káne leftúare ɛ káne vráre pâ kursím ɛ te árðure kéq ɛ káne ɕúare te ɳérese te tjátrese, sa ðɛ ɳekómbas (ὁμοεθνεῖς) ɳekómbasite, ðɛ ɳepákas (ὁμαίμονες) ɳepákasite ðɛ veλézere te veλézerite ðɛ áte te bîpe ðɛ-bîr t' áne; ɛðé po leftóɳen' ɛ vrásene

ε kerkóɳene te ϭuáɳene ɳeriátrine ku núke kâ msím ε diturî te vertéte.

Ilo Mirevetíja i lê féte te jéne sinďekúr jáne εďé ɡiďekúϭ te mbáɳe te tîne, véç te merzíturite ε armiqesîne ε lúftene ε vrásjene ε ɳeriáterit na porosít tâ mergój-me, εďé fên' ε ɳeriáterit ɡiďesekúϭ, mε qéne qe te ɡíďa jáne per te papámine ε te patregúmine mirefíXi mε góje dót Zót, kur ε zéme ngóje, t' ε zéme mε ndêr, si ďε t'énene εďé te nderójme ε te dúame ɳérest' ε míre te ɡiďesecílese si ďε te s'á-nese, εďé nde faletóret te tjéravet, kur ndóďemi a dúame te vémi per te páre, te qendrójme ε te ϭikójme mε ndér ε mε te ndruájture mê ϭúme sε nde t'énene; εďé te fálturite ε te, lúturite te Máďit Zót te mós ε béjme qyϭ te dúkemi sε mbáme fêne dykε kendúare lavdî ε te lútura Zó-tit mε vétehε úďese a ndεk píme a nde faletóret, ku jáne ɳéres te çqúare aϭtú per até púne ďε puϭím ε te mbájture vêϭ véteme dúhete, sε ε tíXe púne íϭte ďε ďú-hete. perdukjesî (θεαθῆναι ὑπόκρισις), εďé í-

ɕte perqéɕjɛ mbe Zóne, qe ŋéh núke véteme púnet' ɛ zémrate por ɛðé te ɕkuárete nde mént, ɛðé nde ŋéreste ɛ míre fórt pún' ɛ merzíture; pó, ndɛk jémi véteme a nde faletórɛt mɛ te tjére ŋefɛtâre (ὁμοθρήσκους) báɕke pâ perçqúare vɛtehéne nga te tjérete, sɛ dúhɛte per te lavdurúare émerin' ɛ Zótit jétese.

COHE E DYTE

Te dúhɛmɛ mbe vɛtehéne

Te dúhɛmɛte mbe vɛtehéne, mɛ qéne qe ŋéreste jémi te perzjém pɛ ɕpírti ðɛ pɛ trúpi, jáne dŷ fáreɕ, per te perkujdésurit te ɕpírtit ðɛ per te perkujdésurit, te trúpit.

Te perkujdésurit' ɛ ɕpírtit

Ɛpírti mɛ qéne qe kâ trî fuqî te çqúara, *méndjene* mɛ ánet te se cílese kupefójme ɛ ŋóhme gérrat' ɛ púnete ðɛ mɛndóhemi ɛ béjme gykíme per tó, *kujtímine* mɛ ánet te cílit kujtójme a bjéme nde méntt te ɕkuárate ðɛ ató qe s' i kémi práne,

ɛđɛ́ *daɢurîne* mɛ ánet te se cílese vɛndósme nde méntt (ἀποφασίζομεν) tà béjm' a te mós ɛ béjme ŋê xdó fáre púnɛ, a te dúame mê míre ŋê ƿê a ŋê púne nƿa tjátere qe dó mɛ đéne zƿɛ́đme, te perkujdɛ́surit' ɛ tî ndáhɛte nde trî pjɛ́se: nde te perkujdɛ́surit te méndjɛse, nde te kujtímit đɛ nde te daɢuríse.

ɢpírti kâ đɛ dŷ pále semúndjɛ, pɛ se cílaɢ ŋɛ́ra takón méndjɛse, tjátera daɢuríse đɛ dúhɛte t' i díme, qe te perkujdɛ́sɛmi t' i perzém' a t' i ɢerójme, sindekúr do béhɛte fjále mê pás.

Te perkujdɛ́surit' ɛ méndjɛse

Dúhɛte piksepári te perkujdɛ́sɛmi ɛ te víhɛmi te begatöjme (νὰ πλουτίζωμεν) mén djɛne mɛ dítjɛ te výɛra ɛ te mesójme te mɛndóhɛmi ɛ te ƿykójme drɛ́jte.

Dítjɛte i márme ó vɛ́te vɛtíut prɛj ɢekímɛɢ ƿérravɛ ɛ púnevɛ, ó prɛj tjátere ŋɛríu mesoŋetôr.

Kur márime dítjɛra vɛ́te vɛtíu, qe t' i márime kóλ đɛ te vertɛ́ta, dúhɛte te ɢí-

kójme ɡérrate ε púnete míre mε ɕúme kujdése ðε ɕúme hêre, domεðéne te mós i bεsójme fét aɕtú si ç' na dúkεne, ɲo t'i ɕikójme hóλ mbe te ɡíð' áuet mε ɕúme fáreɕ menýra (κατὰ πολλοὺς τρόπους) εðέ mbe qyɕdó fáre ndepími kóhεjε (κατὰ διαφόρȣς περιστάσεις).

Kur márme dítjεra ɲε se tjέreɕ, atehέrε, qe t'i márme te dréjta ε te vertέta, dúhεte te súlεmi ndε ŋέres te msúare ε te díture, ðε mós ndε te ɲamsúare ε te ɲadíture, qe te mós na msóŋene dítjεra te ɡeŋέɕterta ε bεsímε te ɲavertέte (προλήψεις) ɲer kέq; εðέ nê, kur mesóhεmi, nde mós ε márçim vêɕ púnene, te ɲáre hêre núke bén tà bεsójme ɲâ ɲyέtur' ε ɲá kerkúare; te dýtene kâ híε ndyɕímεte t'uà ðέmi mesoŋetórevεt εðέ te kerkójme te na deftέŋene até qe s' ε kuɲetúam; te trέtene te mbáme vêɕ mesoŋetórevεt, kur na mesóŋene, qe te ɕóhme te míre nga te msuáret' ε týrε.

Kur dúame t' u ðέmi mesoŋetórevεt ndoŋê aɲorî, domεðéne ɡê qe s' ε kuɲe-

tójme, qe te na ε deftéɳene, núke kâ híε te ŋgátme gójene (νά αὐθαδειάζωμεν) ε t' u ðémi ç' te na víɳe, po mê perpára tà mεndójme ε tà kerkójme hóã mε vétehεt t'éne, pastâj t' uà ðémi mε te ndruájtur' ε mε te lúture εãé t' u mbáme vêɕ fjálevεt týrε; qe tà kupetójme. Ha ðε, si te na zgíðεte aporía pâ ndyɕím, t' u béjme ndêr ε t' u hirónεmi. Hó, sindekúr mesóɳesite núke kâ híε te ŋgátɳene gójene mbe mesoɳetóret [1]); aɕtú ðε mesoɳetórete te mós zemerónεne per padítjεn' ε mesóɳesεt εãé te mós uà véne per merî te pyéturit' ε týrε, pó, εãé ɕtrémbere nde uà ðóne aporîne, mε te búte perpára t' u deftéɳen' úãen' ε te ðénit dréjte, pastâj t' uà zgíðɳene.

Kur mesón mesoɳetóri, mesóɳesi qe dó te béɳe te pásure méndjεn' ε tî ŋga mesímεt' ε atî, dúhεte te mbáɳe vêɕ míre;

---

[1]) Fjála *mesóɳes* εãé *mesoɳetôr* káne ŋê deftése, até qe mesón prεj tjéteri ðε até qe mesón tjéterine. Ho ketú na ε prú nεvóla t' i çqúajme ε te ðémi *mesóɳes* até qe mesón prεj tjéteri εãé *mesoɳetôr* até qe mesón tjéterine.

sɛ, ɲó z' mbájti vêɞ, ɛđɛ́ aý s' fitóŋ ɡe-káfɞe, ɛđɛ́ mesoŋetórit i ɲelcɛ́t búzene.

Keɞtú dítjɛt' ɛ ɡérravɛt' i márime ó ɲrɛj vɛtíu, ó ɲrɛj mesoŋetórevɛ; ɲo mɛndímɛte ɛ ɡykímɛte i béjme nê vɛ́te, nde ɲúnet te cílevɛt múnt te bjɛ́me đɛ nde gabím.

Gabímɛte nde mɛndímɛt ɛ ɡykímɛt t'áne víŋene nga kjó ɲúne, kur dúame ósɛ te ɡykójme ɲúnera qe núke díme , ósɛ t' i ɡykójme ɲúnerate ɲâ kerkúare hóλ ɛ ɲâ ɞikúare ɛ véne rê míre.

Andâj dúhɛte mê ɲerɲára tà mesójme míre ɲúnene tuɛ kerkúare hôλ ɛ tuɛ ɞi-kúar' ɛ tuɛ véne rɛ́ mbe te ɡíđ' ánet, ɲa te píme tà ɡykójme ɛđɛ́ keɞtú ɲastâj tà vertɛtójme sɛ íɞt' a núk' íɞt' ɛ tíλe.

Vɛ́ç ketýrɛ éɞte nɛvóle te díme qyɞ te kɛ́mi krýɛra a fîj (ἀρχάς)[1] a péŋe te drɛ́jta ɛ te vertɛ́ta te ɲúnevɛt, dó mɛ đéne qŷɞ te márme te đéna (διδόμενα) te drɛ́jta ɛ te vertɛ́ta, ɲɛ se cílaɞ te zíhɛmi ɛ te múntme te béjme mɛndímɛ te drɛ́jte ɛ te

---

[1]) Nga fjála *fîλ* bénɛte fólja (τὸ ῥῆμα) *fiλóη* (=nís, ἀρχίζω), te cílen' ɛ flásene Gɛ́gete.

nxíɛrme gykímɛ te tíÂe qe te mós kéne mê ðɛ tjátere te perɢikúare ɛ te pezóhɛne ɛ te bjéne póɢte.

Ketá te múndurite, nga te ðéna (ὀιδόμενα), a te dúkura (φαινόμενα), te dítura, te gykójme ɛ te géjme mɛ mént púnera te padítura íɢte fuqía qe ðémi *mɛndím*; eðé ký mɛndím ðɛ dítjɛt' ɛ gérravɛt na bénene te ndepójme nga bagetía qe s' kâne mɛndím.

Sâ túrp i máð íɢte per nâ néreste te mós dúame nga pakujdésa jóne te mesójme dítjera sa múntme te ɢúme gérravɛ, per mɛ múndure te béjme gykímɛ te dréjte, eðé keɢtú te bénemi nê mɛ bagetîne? Hrapó xdó nerî éɢte ndene dɛtýre te pamergúare te béne méndjen' ɛ tî te pásure mɛ mesíme te výere eðé te perdórne míre mɛndímin' ɛ tî eðé hírɛte (τὰ χαρίσματα) qe i kâ ðéne Zóti; sɛ nde mós i rénte prápa kesâj dɛtýrɛ, íɢte fajtúar perpára Zótit ðɛ s' kâ fjále te perpígɛte.

Te ꝑerkujdésurit' ε kujtímit

Núke na hapín te msójme véteme diturírra te ɢúme ꝑérravε, ꝑo dúhεte ɗε t' i kujtójme, a si ɗémi ɗε ndrýɢε t' i mbáme mént, qe te múndεmi te flásme ꝑer tó ε t' i trεgójme kurdó te dúame. Qe te mbáme mént ꝑrá ɢúme mót ε te kujtójme sa qe msúam, jáne te nεvójɢimε ketó te dŷ ꝑúne: ε ꝑára te véme méndjεne míre kur mesójme, sε sa mê ɢúme véme méndjεne kur mesójme, káqe mê ɢúme na hýŋene ε na mbésene ne méntt; ε dýta t' i ɢkójme ne sŷ ε ne mént ríɢtazi ɢúme hêre sa qe msúam; sε véteme te ɢkuárete ne sŷ ε ne mént ríɢtazi ɢúme hére na bénεte zakón (ἕξις), t' i mbáme mént; ndrýɢε na íkeŋene ngá méndja te ꝑíɗa, εɗé s' na mbétεte tjátere ꝑê, ꝑerváç hélmi qe umundúam kót.

Πa andâj véteme atá díne ató qe msúane, sa mε kujdés ε mε te véne méndjεne i mesúane εɗé ɢúme hêre i ꝑerserítne. Πersé véteme mε keté menýre múnt te bénεte

zakón ε te mós dále ménç te msuárete. Kestú na ε deftón ës te vuárate (ἡ πεῖρα) táne perdít, esë nê véte jémi desmôre (μάρτυρες).

Te perkujdésurit' ε dasurîse

(τῆς θελήσεως)

Trî jáne púnet' ε te perkujdésurit dasurîse ó dásjese per xdó fáre púnε qe dúame te zéme ε te béjme:

E pára, te díme a te msójme míre sε és t' ε míre vertét.

E dýta, te vendósme (ἀποφασίσωμεν) te zpëdurit' ε se mírese.

E tréta, tà mbarójme até qe vendósem.

Dítja ó te msuárete

Mεqéneqe púnerat' ε míra a te líga núke múndεmi léhtazi t' i ηóhme, dúhεte te kerkójme prímes (ὁδηγούς).

Παpó i páre prímes íste *urtesía*, sε mε ánet te asâj' múndεmi tà sóhme até qe do zpëdme, nde íst' ε vjéfsimε (ὠφέλιμον) a ε démsimε (ἐπιζήμιον), i dýte íste te *dréj-*

tete, ó drejtesía, sɛ mɛ ánet te asâj múntme tà ŋóhme nde íɛt' ɛ dréjt' a ɛ ɛtrémbere.

Keɛtú prá urtesía keqɣr te vjéfɛimɛne ɛ te démɛimɛne. Ilό, qe t' ɛ béjme míre keté púne, dúhɛte mê perpára tà dím' ɛ tà ŋóhme até, qe kerkójme te zpéẅme; nde mós ɛ dím' ɛ s' ɛ ŋóhme, te pýɛsme te tjére qe ɛ dín' ɛ ɛ ŋóhene te na ápene tà kupetójm' ɛ tà msójme; pá, sí tà kupetójm' ɛ tà mesójme ɛ te na mbúɛɛte méndja sɛ éɛt' ɛ vjéfɛimɛ, te vɛndósme punen' ɛ te zpéẅurit (ν' ἀποφασίσω μεν περὶ τῆς ἐκλογῆς). Te dréjtete ó drejtesía ɛikón, ç' é ɛ dréjte, ç' é ɛ ɛtrémbre. Ilό, qe tà béjme míre ẅɛ keté púne, dúhɛte mê perpàra te díme sɛ qýɛ ɛ ŋóhene nómɛte ẅɛ zakónɛte, per te dréjte a per te ɛtrémbere, eẅé gykím' i méndjɛse ɛ ŋqás a ɛ perzê. Nde mós ɛ díme vertét véte, te kerkójme tà msójme pɛ se tjéreɛ q' ɛ díne keté púne, eẅé tà ndalójme vɛndímin' ɛ te zpéẅurit sa pér te nã mbúɛɛte méndja míre ɛ te mós na mbése ndyɛím.

Kûpe z' bén te zéme ndoŋê pùne pâ kerkúare ɛ pâ mɛndúare sɛ sî kâ mɛ dále. Nde xdó púne qe dúame te zéme kâ híɛ te kujtójme keté méndjɛ te úrte, *Nga te pamɛnduárete ɢúme te keqía pesón ŋɛríu.*

Vendím' i te zɡɛ́ɑ̈urit
(ἀπόφασις τῆς ἐκλογῆς)

Πúnene, qe dúame te zéme ɛ tà béjme, ɛ díme sɛ íɢt' ɛ míre vertɛ́t? Nde mós ɛ díme, pyɛ́tem mbe te ɡíɑ̈' ánet? ɛ ɢikúam ɑ̈ɛ ɛ mɛndúam mbe te ɡíɑ̈e fáqɛt, ɛɑ̈ɛ́ mbe xdô fáre te ɡári qe ɛ sjɛ́λ móti? ɛ msúam sɛ éɢte vertɛ́t ɛ míre? z' mbɛ́t tjátere, perváç te vɛndójme te zɡɛ́ɑ̈urite.

Mbarími

Πê púne xdó fáreɢ púne ɛ zɡóɑ̈em t' ɛ zéme tà béjme? kâ híɛ te víhɛmi mɛ ɡíɑ̈e zémere ɛ mɛ ɡíɑ̈e fuqî tà mbarójme. Πó, nde te mbarúare, dúhɛte te mergójme dŷ púne qe jáne máje me máje kúndre ŋɛrajátrese, *pertímine* ɑ̈ɛ *nxitímine*, domɛɑ̈éne as te pime te ɢkóŋe kóhe kót ɛ mós

tà mbarójme, as te nxitóhɛmi ɛ tà béjme te vérbere, a tà príɢme.

Nde páfɢim sɛ púna qe vɛndósem te béjme éɢt' ɛ rénde ãɛ dó mundíme ɢúme, núke dúhɛte te na trémbɛte sŷri ɛ tà léme, po t'i víhɛmi trimeríɢt mɛ pídɛ zémere te múntme rendímɛt' ɛ mundímɛte ãɛ tà márme perpára t' ɛ mbarójme; sɛ kémi plót pasqŷrera, qe frikanákut ɛ pertésesit i dúkɛne ɛ i bénɛne ãɛ te léhtate te rénda ɛãé trímit ɛ te papertúarit ãɛ fárɛ te réndate te léhta. Nde na dálçine perpára ãɛ kundreɢtî ɛ ndalî te paúda, perserî s' kâ híɛ te trémbɛmi ɛ te líhɛmi, po te kujdéɢɛmi urteríɢt ɛ trimeríɢt te ɢtýjme lárk ãɛ kundreɢtît' ɛ ndalîte ɛ tà mbarójme.

Húne qe vɛndósɛte per te bére kâ gâs te bénɛte ɢpéjt, po ãɛ móti, qe dúhɛte mbe te bére ɛ mbe te véne rê qe te bénɛte míre pɛr sa te mbarónɛte, dúhɛte te ɢkóɳe. Keɢtú ndepón te ɢpéjtete nga te pembyérete, te cílete núke prét mótine qe dúhɛte ɛãé déndure kâ príɢure púne

ðɛ fórt páλ kâ dále míre. Eðé nde rendímɛt ɛ nde mundímɛt eðé nde kundreθtít ɛ ndalît eðé nde te θpéjtet, ɲer kú múndɛt' ɛ hapíhɛte, urtesía ɛ te mɛnduárete dréjte vê kufím.

Te kryɛsuárit' ɛ te dúhɛmɛt θpírtit

Te dúhɛmɛte nde te perkujdésurit te θpírtit jáne ketó.

Te perkujdésɛmi ɛ te víhɛmi te bɛgatójme (πλουτίζωμεν) méndjɛne mɛ dítjɛra te výɛra sa mê θúme.

Te stervítme kujtímine, á te mbájturite mént dítjɛte qe msúam.

Te drɛjtójme daθurîne nde púnera te míra, sindekúr ɛ dó urtesía ɛ ndéri.

Te mbarójme θpéjt ɛ mɛ kujdés púnete qe na ðóte urtesía ɛ ndéri pâ mɛ uhéqure as prɛj pertími as prɛj nxitími.

Smúndjɛ te θpírtit

Smúndjɛ qe takóɳene méndjɛse jáne *padítja* ðɛ *gabími*, prɛj se cílavɛt padítja ðbóhɛte, nde uvénçim (προσπαθίσωμεν) ɛ te

mbáme mént sa mê ɢúme ɡérra ε púnera, εɖέ gabími ngríhεte, nde umsófɢim (συνειθίσωμεν) te mεndóhεmi ε te ɡykójmε dréjte ɡérra ε púnera qe díme vertέt, εɖέ ɡérra ε púnera qe núke díme vertέt, pâ pyέture per tó hóλ ε pâ kerkúare ε veɢtúare mbe te ɡíɖ' ánet ε msúare míre mê perpára, te mós ɡykójme.

Smúndjε qe takóŋene daɢuríse jáne ɡíɖe púnerat' ε líga ɖε pesímεt' ε papjέɢte (τὰ ἄτακτα πάθη), prεj se cílaɢ púnerat' ε líga qe bénεne prεj zakóni líhεne, nde márçim zakón te béjme kurdó púnera te míra εɖέ kûpe ɡê qe per té na péh méndja mós te béjme. Πesímεte (τὰ πάθη) qe jáne daɢurî ε fórte a merzítj' ε kέqε mbe ɡérra, ɢúhεne, nde umsófɢim te dúame vέteme te míren' ε vertέte, εɖέ te merzítme vέteme te lígen' ε vertέte, εɖέ ε mír' ε vertέt' íɢt' ajó, qe íɢte ŋê mε te dúhεmεt t'óna εɖέ na bjέ préhjε te vertέte, ndo per cá kóhe, ndo per tére jέtene; ε mír' ε pέmε íɢt' ajó qe íɢte kúndre se dúhεmεt t'óna εɖέ na geŋέn mε ndoŋé si fitím a

emblesî te ŋê cópe hɛ́rɛ qe te na bjɛ́re pastâj te kɛ́qɛ te vertɛ́te per tére jɛ́tene.

Πesímɛte

Πesímɛte, kur kuvɛrnóhɛne míre, núke príɢŋene; pó, kur kuvɛrnóhɛne kɛ́q, atehɛ́rɛ béŋene kɛ́q ɗɛ návɛ vɛ́te ɗɛ te tjɛ́revɛ. Keɢtú prá ndáhɛne nde dŷ fáre, nde pesímɛ qe príɢŋene vɛ́teme vɛ́te nâ ɗɛ nde pesímɛ qe béŋene kɛ́q ɗɛ nɛ́vɛ ɗɛ te tjɛ́revɛ ŋehɛ́rɛɢ. Eɗɛ́ pesimɛ qe príɢŋene vɛ́teme vɛ́te nâ jáne ketá, *deɢíra ɛ tɛ́pere, pangiŋesia, lajkesía, ndéŋja pâ púne, hɛ́lmi* ɗɛ *fríka;* pesímɛ qe béjne kɛ́q ɗɛ vɛ́te návɛ ɗɛ te tjɛ́revɛ ŋehɛ́rɛɢ jáne ketá, *zemerímí, armiqesía, ahmárja, nakári, doreɢtrenguárja, dorehápja.*

TREGIMI

I ΠƐSIMEVET QƐ ΠRICИƐNƐ VETƐMƐ VETƐ NA

Deɢíra ɛ tɛ́pere

Иɛríu kûpe núke ɗóte sɛ i jáne mjáft ató ɡérra qe kâ, pò dó mê ɢúme; ɛɗɛ́ sa mê ɢúme fitón, áqe ɗɛ mê ɢúme dó. Πo te dáɢurite ɢúm' ɛ mê ɢúme tɛ̂j se tɛ́jmɛse

đúhɛte *deɢîr' ɛ tɛ́pere*, ɛđɛ́ nga kjó víŋene dŷ te keqía, ketó :

Qe ɢúme hɛ́re ŋɛríu tuɛ kerkúare te fitóŋe ɢúm' ɛ mê ɢúme tɛ̂j se tɛ́jmɛse húmp đɛ nga ató qe kâ, a ɡíđ' ató qe kâ.

Qe tuɛ uhɛ́qure prɛj deɢírese tɛ́pere per te fitúare ɢúm' ɛ mê ɢúme tɛ̂j se tɛ́jmɛse núkè traɢegón, a, đɛ nde traɢegón, núke ndjɛ́n traɢegím te atýrɛ qe kâ.

Her te mergúare prá ketó te keqía dúhɛte tà léme te tɛ́prene deɢíre, domɛđéne t' u gezónɛmi atýrɛ qe kɛ́mi, ɛđɛ́ dykɛ traɢegúare ató mɛ mént ɛ mɛ sùmím (με λογαριασμόν) te perpíqɛmi mɛ ndɛ̂r ɛ mɛ te drɛ́jte te fitójme đɛ mê ɢúme sa múndɛmi, te mós kerkójme ɢúm' ɛ mê ɢúme tɛ̂j se tɛ́jmɛse ɛđɛ́ te mós hɛlmónɛmi sɛ s' múndɛmi t' i fitójme ɛ te mós traɢegójme, a te mós ndjɛ́jme traɢegím, te atýrɛ qe kɛ́mi.

Hangiŋesía

Ηɛríu núke múnt te póŋe pâ ngrén' ɛ pâ píre, po te kerkuárite te háje nga ɡíđe

ç' i 6éh sýri ε i vétε méndja, a mê 6úme sε sa dúhεte per te púare, ðúhεte *pangiŋesî*. Kjó pangiŋesía ε príϭ ŋeríne mbe disâ menýra, perpára i príϭ 6endéne, sε 6úme hêre te ngrénat' ε te pírat' ε 6úma, a te ngrénat' ε te pírate qe príϭŋene, bíεne semúndjε te rénda ε te meðâ; te dýtene i síελ rendesî nde méndjεt ε nde trúpt ðε ε bén te mós jét' i zóti per púne; te trétene ε bén te vdjépe [1] 6péjt pâ sumím pén' ε tî ε púnen' ε tî ε te mbétεt' i várfer' ε te héqe kéq. Ιrapó, qe te mergójme ketó te keqía, dúhεte te mesójme vεtehéne mê perpára te háme ε te píme sa na dúhεte per te pójture nga ç' na péndεne pεj atýrε qe ápene 6endét; te dýtene te mós ŋperónemi nga ató qe príϭŋene, εðé nga te mbétura ε te príϭura; te trétene te mesójme vεtehéne qe nde vogelî te háme ráðazi prεj ç' na péndεne nga píð' ató qe núke príϭŋene, εðé te mós zpéðme véteme

[1]) Fóljεne (τό ῥῆμα) *bâr, vdâr, vdjér* (= φθείρω, ἀπόλλυμι, ἀφανίζω) ε ðóne pîðe Gegería εðé Çamería

ató qe na kâ 'nda mê ϭúme ɛ te merzítme te tjérate, qe, nde mós na upénçine nga ató qe na kâ 'nda mê ϭúme, te mós na víɳe te ndóhete, po te na víɳe míre nga te tjérate qe ɠéndɛne, ɛ te na zéne vént nde púnet te ϭendétit; ɛðé te fúndit, qe íϭt' ɛ pár' ɛ se ɠíðavɛ, te mergójme fórt te pírete qe bjé déhjɛ; sɛ nga te déhurite víɳene ϭúme te keqía, sindekúr ϭóheme per dít po ðúa mɛ sŷ, ɛðé i déjturi éϭte m' î póϭter' i ɠíðe ɳérezɛt, ɛðé núke vétem' i ɠíðe ɳérezɛt por ɛðé i ɠíðe bagetívɛt, persé mên (ϭτɛρεῖ) vɛtehéne nga púnˈ ɛ te mɛndúarit qe íϭte m' ê mira fárɛ nga ç' i kâ fálure ɳɛríut Zóti, ɛðé dél kufímit (τοῦ ὁρισμοῦ, προορισμοῦ) tî ɛ núke dî sɛ kú ɠéndɛte, bénɛte m' î kéq sɛ i mápi ɛ m' î póϭtere sɛ bagetite. Andâj vérene te kémi méntte tâ píme mɛ máse áqe sa na dúhɛte per púnet te ϭendétit, ɛðé mós mê tépere, domɛðéne te píme sa te mós píhɛmi; ɛðé pɛ se tjéraϭ ϭpírta fórt pák, sa éϭte nɛvóle per púnet te ϭendétit, nde vént te báreravɛ (ἀντὶ ἰατρικῶν); ɛðé sâ mê

te vóɡele nga vjɛ́te áqe mê ɲák, sa nde foɢŋerî fárɛ.

Te lójturute

Ńɛ́reste, ɛ kâ ɗéne Zóti ɗɛ dúhɛte, te ɲunóŋene ɛ te mundóhɛne ɡíɗeŋê, qe te nxjɛ́pene ç' u dúhɛne ɲer te pójture míre ɛ ɲer te mbájture trúɲne te ɢendóɢe. Пor aɢtú dúhɛte hɛ́re ɲás hɛ́rɛ te ndáŋene ɛ te çquáŋene ɗɛ ŋê kóheze ɲer mɛ ɲjɛ́kure ɛ mɛ uɲerzíɛre mɛ ŋɛriátrine ɛ ɲer mɛ lavdurúare Zóne ɛ ɲer mɛ ugezúare púnese, ɛ ɲer mɛ çlóɗure trúɲne, qe tà perteríŋene ɲúnene mê míre, ɛ ɲer mɛ umɛndúare sî dó bére mê míre, ɛɗɛ́ kjó kóheze jáne te krɛ́mtɛte, qe kâ kufúare (προσδιορίσει) ɛ kâ çqúare xdó kómɲ ɛ xdó fɛ̂; Kjó kóheze cávɛ ɲas ɲúnese qe káne u éɢt' ɛ ɢúme, ɛɗɛ́, ɲer te ɢkúare até lɛ́htazi ɛ mós mɛ u árɗure rénde te ndéŋurite ɲâ ɲúne, bén (domɛɗéne u djɛ́nɛte) te Juáŋene lódera te výɛra, ɲer te ɲréjture méndjɛne ɛɗɛ́ ɲer te stervíture trúɲne te ɛ́ɲɛt' ɛ te kɗɛ́nɛte lɛ́htazi, si te kendúare ɛ te kecýɛre

ɛ te réne drúrevɛt ɛ te tjéra te tíλa. Ho núke ãɛ lódera qe z' béɲene ndoɲê te míre as nde méntt as nde trúpt, as ndêr bíɛne po túrpjɛ ɛ príɕjɛ, ɛãé qe per tó na qertóɲene nómɛte, si lódrat' ɛ kárteravɛt ɛ te zárɛvɛt ɛ te tjéravɛ te tíλavɛ, qe lótɛne per fitím. Ketó ɛ te tíλate lódera dúane mergúare ãɛ z' dúane ɕikúare as mɛ sŷ, sɛ ɳpítɛne si lengíme te keqîj qe bíɛne vdékjɛ domozdó; sɛ aý qe lót ɳê hêre mɛ páre, nde fitófte, i hýn daɕurî te lótɳe ãɛ tjátere hêre, qe te fitóɲe mê ɕúme, ɛãé, godít qe ndɛk ɕperén qe te fitóɲe húmp ɛãé demetóhɛte, pá, si demetóhɛte, nxéhɛte mê tépere ɛãé perserî dó ɛ nxitóhɛte te lúaɲe mɛ ɕperése qe te nxjépe démne qe pesój; ɛãé keɕtú pî ɛ bén púne, púne qe s' éɕte púne, ɛãé mvárɛte pás fátit, qe z' díhɛte ãɛ íɕte si gûr pumbuλák i cíli s' qendrón ɕéɕ ɡekúnt, ɛãé hêre fitón hêre húmp sa béft ɛ húmp píde ç' kâ ɛãé mbétɛte lakuríq, vdíer ãɛ trúpne, sindekúr ɕpéɕ ɕóheme atá qe luáɲene keɕtú. Hapó ke-

sójɛ lódera jáne nga te keqíat' ɛ meẅâ fárɛ, mê te keqía sɛ vrásja (sɛ ẅɛ vrásjɛ nga ató, jáne bére). Lósesit' ɛ tetíλa lódravɛ núke káne as túrp, as ndêr, as miqesî, as te árẅure kêq, as fríke nga Ëɛrendía. Andâj te tíλate lódra qe nde vogelî dúhɛte t' i merzítm' ɛ t' i mergójme ɛ te rúhɛmi sýrɛɛ si prɛj lengímɛɛ te keqîj.

Ëapúnja

Ëapúnja, dó mɛ ẅéne te ndéqurite pâ púne, ẅúhɛte, ẅɛ nd' ɛ mɛndófɛim hóλ éɛte vertét, mém' ɛ gíde te keqíavɛt, persé ɳeríu kur pî ɛúme kóhe pâ púne i merzítɛte jéta; eẅé, qe te ɛkóɳe kóhene, mɛ qéne qe núke dî te béɳe púne, leɛénɛte nde púnera te líga ɛ te keqía.

Andâj dúhɛte qe nde vogelî te zéme te múntme pertésene ɛ te mergójme te ndéqurite pâ púne ẅɛ te mépɛmi mɛ punera te míra ɛ te levdûmɛ.

Ëúnerate jáne te nɛvójɛimɛ gíde ɳérezɛt, eẅé ɛúme mê ɛúme atýrɛ qe s' káne tjátere ndíhme per te pójture, perváç sɛ

púnen' ɛ vét; sɛ atá, nde mós ustervíçine qe nde vogelî nde púne ɛ te mesóŋene ndoŋê mjɛɑterî te výɛre, kur te víŋene nde kóhe te týrɛ núke káne púne ɛ núke díne sɛ ç' te béŋene per te nxíɛpe te dúhɛmɛte (τὰ ἀναγκαῖα) per te pójturit te týrɛ, ɛẽé ósɛ póŋene te ngráte tuɛ lípure ẽɛ héqen' ɛ vuáŋene, ósɛ tuɛ ɑtrengúare pɛ skámjɛse, leɑóhɛne nde vjéẽjɛ ɛ nde qyɑdó fáreɑ púnera te keqía ɛẽé i ápene jétese fúnt te kéq tuɛ undjékure ɛ tuɛ umundúare prɛj nómɛvɛt.

Hélmi

Hélm ẽúhɛte ẽémbja ɛ hiẽerími qe ndjéjme nde zémere nga te keqíate qe na ŋgáŋene. Hrɛj kesýrɛɑ cá jáne te ɑpírtit disâ te trúpit; ɛẽé te ɑpírtit jáne ẽɛ qúhɛne sa víŋene nga prapesî ɛ púnevɛt ɛ nga pɛbéɑ i fátit, te trúpit sa prɛj plápeɑ a prɛj smúndjɛɑ ɛ se tjéraɑ te tíẽa ngája.

Tíde ŋéreste jémi ndene ɑtrengáte te hélmɛvɛ te ɑpírtit ẽɛ te trúpit, ɛẽé núke ká ŋerî qe te mós ɛ háje ndoŋé mɛndím,

a te mós ndjέŋe kûpe ndoŋê ɗémbjɛ nde trúpt; persέ ɡíɗe púnete núke bénɛne si dúame, ɛɗέ éɢte mapezî te kerkójme te bénɛne te ɡíɗa si na dó zémera ɛ si na pelqέn. Πapó mɛqéneqe ɛ díme keté, múntme tà pakesójme hέlmine, nde ɛ msófɢim vɛtehέne nde durím qe nde te vógele.

Hέlmɛte, dúame z' dúame, mɛ pahîr i durójme, po méndja na ɗóte te durójme mɛ hîr, ɛɗέ kjó éɢte pún' ɛ míre; persέ ɗɛ méndja na deftέn sɛ te duruárete mɛ pahîr ɛ ɢumón ɗɛ ɛ maɗón hέlmine, te duruárete mɛ hîr ɛ pakesón ɗɛ ɛ vogelón ɛɗέ trɛgón úɗen' ɛ nguɢuλímit. Hέlmɛt' ɛ ɢpírtit jáne mê ɢúme ɢpíkja te fandasíse ndέzure sɛ te keqía te vertέta; sɛ nde na ɢáu ŋɛrî, kjó s' éɢte púne vertέt ɛ kέqɛ. Πapó, qe te múntme te durójme hέlmɛte ɛ ɢpírtit, dúhɛte te msóhɛmi t' i véme frê fandasíse qe te mós na i maɗóne púnete· persέ te vuárete (τὸ βασανίζεσθαι, ἡ πείρα) na kâ deftýɛre, sɛ até qe nde krýɛ ɛ kujtónim te máɗɛ te kέqɛ mbe se fúndi έrɗ ɛ râ fárɛ ɛ vógele a farɛɡê. Xdó ɛ kέqɛ

kâ ɕerím, a ndepím. Hrapó atjé qe te helmóhemi nga ɛ kéqja, kur na gán, ɛ te mós kémi te nguɕúλúare, kâ híɛ te kerkójme sa káqe hérɛ ɕerímin' ɛ sâj, nde íɕte qe bénɛte; nde mós po te perpíqemi te véme nde vént te démit qe na géti nga fát' i kéq tjátere ndoɳê te míre. Kuɕdó prá kâ zéne keté úãe nde púnet te hélmit ɛ kâ páre mɛ púne, sɛ hélmɛte qe víɳene nga te keqía te meãâ a te vógela qe na ŋgáɳene, a ngaj fatkɛqesî, jáne lɛjsúare ãɛ káne mbéture pák kóhe. Keɕtú prá, si per hélmɛt te ɕpírtit, eãé per te keqíat ɛ ãémbjɛt te trúpit dúhɛte te mɛndóhemi, qe fandasía tuɛ umápe giãeɳê mɛ tó ŋjéλ te tjéra mbi te tjéra te keqía, eãé keɕtú i ɕtón ãémbjate ɛ i bén te dúkɛne mê te meãâ ɛ mê te rénda sɛ ç' jáne vertét,

Ha andâj kâ híɛ mé perpára te héãme máãte ɛ te réndete qe ɕtój nde te keqíat ɛ nde ãémbjat fandasía, eãé te durójme ç' éɕte vertét trimeríɕt; sɛpsé te paduruárete ãɛ dríãja núke i pakesóɳe-

ne semúndjɛte por i ɢumónɳene. Andâj menýr' ɛ te ɢerúarit ɳê íɢte, véteme kjó, qe te mbáme vɛtehén' ɛ te durójme ëë́ te kerkójme bárerate qe dúhɛne per te ɢerúare ɛ t' í márme mɛ préhjɛ ɛ pâdrídme te ɢpírtit ɛ mɛ ɢperése qe dote delíremi pɛj atýrɛ.

Fríka

Fríke íɢte te trémbure ɛ drídme ɛ hélm qe ndjén ɳeríu nde zémere, kur ɢéf qe i vjén ndoɳê ɛ kéqɛ, a kâ réne nde pɛzík. Ilo ɢúme hêre ɳéreste trémbɛn' ɛ drídɛne ɛ hɛlmóhɛne têj se téjmɛse nga te ɢkúare nde mént fríke te keqíavɛ te péme, te cílate mbe ne fúnt dálene kupeɡê. Andâj, pâ zéne te frikóhɛmi ɛ te hɛlmóhɛmi per ndoɳê te kéqɛ, qe na ɢkón nde mént sɛ na kâ mɛ árë, kâ híɛ te mɛndóhɛmi nde íɢte per te bɛsúare sɛ dote víɳe ëë́ s' múndɛmi tà mergójme. Eë́ nde bɛsóhɛte pák sɛ dote víɳe po múndɛmi tà mergójme, atjé qe te trémbɛmi ɛ te hɛlmónemi pâ ndoɳé fitím se míre, éɢt' ɛ míra te

kerkójme sa káqe hérɛ úẅen' ɛ te ɢpetúarit, qe te hapíjme ósɛ tà perzéme ósɛ tà ɢerójme, ɛẅé keɢtú na dél fríka. Nde íɢte sɛ ɛ kékɛja na uaferúa sa s' kâ as te perzéne as te ɢerúare, as ahérɛ s' kémi fitím, as kâ híɛ, te dríẅemi fríkɛt, po te béhɛmi gatî tà préseme mɛ durím trimeríɢt, ɛẅé keɢtú dote na víɳe m' ê léhte ẅɛ do fitójme ndérin' ɛ durímit.

Eẅé pɛzíkɛt' ɛ te keqíavɛt íɢt' ɛ míra ẅɛ dúhɛte t' i çqúajme, nde jáne te vertéte, apó aɢtú na dúkɛne; ẅɛ nde jáne áfer' a lárk; ɛẅé atýrɛ qe jáne te vertéte kâ híɛ xdó ɳɛrî t' u trémbɛte ɛẅé te kéte méndjɛn' ɛ te perkujdésɛte t' i mergóɳe. Atýrɛ qe dúkɛne véteme si te vertéte ·'u trémbɛte ɳɛríu éɢte semúndjɛ ɢpírti .ɛ mapezî. Atýrɛ qe jáne áfere te kéte méndjɛn' ɛ kujdésine sa múndɛte te mós bíɛre nder tá, ɛẅé nde rénte, s' kâ mê míre sɛ te duróɳe trimeríɢt. Atýrɛ qe jáne lárk dúhɛte t' u mergóhɛt' ɛ te mós u aferóhɛte.

Jáne ẅɛ pɛzíkɛ qe s' éɢte nde dóret

téne t' i mergójme εđέ múnt te ŋɡáŋene, ɲo đε ɢúme hêre núke ŋɡáŋene, si, kur vεtetín ε ɡemón múnt te bíεre ɲufê, ɲor εđέ ɢúme hêre núke bíε. Lúndrate qe lundróŋene nde dét, godít ɲaɲandéhuraj ε bén furtúne, εđέ ɲerɲíqεn' ε đýhεne đε mbýtεne; ɲor εđέ ɢúme hêre núke ɲerɲíqεne as đýhεne as mbýtεne, ɲo béŋene ɲúnen' ε týrε đε na jáne te velýεra; εđέ ɢúme te tjéra te tiƛa ɲasqýrera. Εđέ, kur ɡáŋene te tíƛe ɲεzíkε, ɲafríkja ε te ɢɲéjtete nde ɲúnet káne ɡéture ɢɲetím. Andâj te tíƛevεt ɲεzíkε te múntm núke dúhεte t' u trémbεmi, sε đε t' u trémbεmi, éɢte ɲún' ε kóte, mê kéq na béhεte, mê míre núke; εđέ ɲâ ɲεzík te múntm asŋê ɲúne núke kâ.

Jáne éđε nde ŋεrezîne đε ŋê ɲále fríkeraɢ te ɡérravε te ɲaqéna, qe káne ɲú đure ɲrεj ɲeɲáƛaɢ te kóhεjε ɲadituríε, te cílate u vjén míre ɲlákavε ε ɲléqε te ɲakendúare ε te ɲadíture t'uà trεɡóŋene djémεt (çúnavεt ε çúɲavεt) míture ɲerzjére mε ɲúnera ε ɡérra qe s' káne te qéne, si *maɡî* (μαγγανείας), te *εrɡénta* (xîŋ, ἐξωτικά,

νεράϊδες), *hiε te líga, lugáte*, ε te tjέra te tíλa, te cílate i vertεtóŋene sikúr i káne páre véte mε sŷ te vέt,εđέ cá múndεte t'uà çpíkŋe ε t'uà ŋpísŋe fríka ε fandasía, disâ te jέne púnera te vεtíjese (της φύσεως), qe núke ϭíhεne mε sŷ, véç mε ϭẹkímε te dituríse kupetóhεn' ε díhεne sε ngá đε qýϭ víŋene, đε vertέt te kέne pesúare, si te đέmi flέtet' ε pέmevεt, a lísạvεt, díten' ε hèqene pás vεtíu έren' ε hóλe te đeŋpíλit (τὸ θειϊκὸν ὀξύ), qe múnt tà đέmi *đenŋpiλetíre* (sε dέl mê ϭúme nga đeŋpîjte kur ndízεne đε ε vdέs pêne ε páλe, nde mós páste nga te mápe tjátre έre te qrúare), náten' ε leϭóŋene. Πapó nde fjέtite ŋεríu ndene pέme dítene i bén míre, nátene i bén kέq, đε múnt te pesóŋe; aϭtú εđέ nde fléjtite mbi qûr mεrmέr, a ndene đóλ, a nde vísε qe núk' i zê kûpe djέλi đε jáne te juẓíture a ulméture, múnt te pesóŋe prεj juẓínε, (ὑγρασίας); aϭtú εđέ prεj ϭúme púneraϭ te tjέra te vεtíjese đε prεj çpíkjaϭ te fandasíse nga fríka múnt te pesóŋe; εđέ keϭtú ŋέ-

res te padíture çpíknene híɛ te líga ɛ te tjéra te tíλa, ɛðé uà trɛgónene djémɛt míture si te vertéta, ɛðé u kλásene fríkera, te cílate núk' u dálene, a mɛzî múnt t'u dálene, kur maðóhɛne ɛ mesónene diturî.

Kesójɛ fríkera djémte qe kendónen' ɛ msónɛne dúhɛte t' i nxjépene zémrɛt, ɛðé, kur te bénɛne áte a éma, t' uà trɛgónene tjémɛt týrɛ per pepáλa te pavertéta, sindekúr vertét ðɛ jáne, te kóhɛjɛ mituríɛ ɛ padituríɛ, qe te mós i bɛsónene nde i ndipófɛine pɛ se tjéreɛ si per te vertéta.

TREGIMI I ΠPSIMEVET

QE ΠRICHΠNE VETE NA ÐE TE TJERETE

Zemerími

Zemerími prîɛ te páre hêre véte nâ, sɛna túnt ɛ na drondít tére trúpne ðɛ nábâr ɛendén' ɛ múnt te na bjére ðɛ semúndjɛ te rénde; pastâj bén kéq ðɛ te tjérevɛt, sɛ na trazón ɛ na trumbuλón méndjene ɛ na bén te mós jémi nde vétehɛ, si te déjture, ɛ te mós díme sɛ ç' punójme, ɛðé nde válet te trazímit ɛ te trumbuλí-

rese múnt te béjme jáɛt' úãɛt ãɛ mê te kéqɛne atî qe mbe té jémi zemerúare ɛãé tjáteri kuɛ te dále perpára te na ndálɳe, ɛ te bíɛme nde dením (καταδίκην) ɛ tjátere te kéqɛ mɛ ɛúme túrp ɛ te ɛáre. Ilapó, qe te mós bíɛme nde te tíλa te keqía, dúhɛte tà mesójme vɛtehéne qe nde vogelî te mós zemeróhɛmi; sɛ djémt' ɛ vépele jáne fórt te vaísm (ἐπιρρεπέζατα) nde zemerím, pósa pákeze t' i takóɳe ɳerî, a kur núk' u bénɛt' ajó qe dúane. Il' andâj qe nde vogelî dúhɛte te mesóhɛmi te mós zemeróhɛmi núke véteme, kur núke na bénɛte ajó qe dúame, sɛ éɛte ãɛ mapezî te kerkójme te béɳene píde si dúame nê, por ɛãé mbe te dréjte t'éne nde hásçim (τύχῃ ν' ἀπαντήσωμεν) kundreɛtî. Ila lé qe nde na ngáfte ɳerî padáɛuraj ndo mɛ fjále ndo mɛ púne, kâ híɛ fárɛ te mós zemeróhɛmi po tà ndjéjme, sɛ ãɛ nê padáɛuraj ɛ pâ véne rê múnt te kémi ngáre a te ngáseme tjátere si ɳéres ndene fájɛ; ɛãé dáɛuraj nde na ngáfte ɳerî, núke bén te zemeróhɛmi po tà durójme urteríɛt; ɛãé ɡer

nde dém qe núke duróhete mê nde na ngáfte, as ahére z' bén te zemeróhemi por úrt' e búte tue uhéqurë e tue uruájture te kerkójme te dréjtene me áne nómi e kanóni, pâ kûýere véte te kéqe per te kéqe. Kestú eãé djémte t'áne dúhete qe nde foqerî t' i mesójme te mós zemeróhene.

Sa te keqía te maãâ bíe zemeríni, áqe mê súme te míra te meãâ sjéλ butesía, sindekúr éste deftýere me púne, ãe fjál' e úrte qe derét e ãóte se, *qénj' i búte pi dý néna*, ést' e vertéte. Prapó, e míra jóne íste te jémi te búte ãe kûpe te mós jémi zemeráke.

Merzítja, armiqesia, ahmápja

Neríu, kur s' i pelqénene púnete, a te sjéλat' e tjétre neríu, e merzít até, eãé pás merzítjese, kur i bén a péh t' i béne ãe kéq, i bénete armík. Kur aý qe pesój te kéqene péh te mápe a mër áhun' e se kéqese, ãúhete *ahmápes* eãé pún' e tî *ahmápje*. Katá te tré pesíme merzítjene, armiqesîne

ðε ahmápjεne i mblóðem báʂke nde ηê krýε, sε pjéλene ηéri tjétrine ðε jáne ηpíture ηéri pás tjéterit, εðé atýrε ηérezε, qe u ηpítεne ketá, mê páre u brê nde zémere qýʂ te béηene kéq ηεriáterit; pastâj ðε béηene kéq ηεriáterit. Eðé, kur zéne péηe zpεróhεne káqe, sa núke prίʂηene ε vdjépene vétem' atá, por εðé ʂtepît' ε týrε ε fʂáterat' ε qytétat' ε kómbεt' ε týrε. Andâj dúhεte mε xdó fáre menýrε t' i mergójme ketá pesimε, εðé te béjme te pertéjtat' ε týrε, (τὰ ἐναντία αὐτῶν) qe jáne te míra εðé ndertóηene ʂtepî ε fʂátera ε qytéta ε kómbε, dó mε ðéne atjé qe te merzítme ηéri tjétrine, te dúame ηéri tjétrine dukε mós véne rê te métat' ε ηεriáterit εðé dykε ndertúar' ató mε menýre t' émele ηεriáterit; atjé qe te béjme kéq ηéri tjéterit ε te armiqesónεmi, te béjme míre ηéri tjéterit ε te miqesónεmi; εðé atjé qe te kerkójme te márme áhune (τὴν ἐκδίκησιν) ε se kéqεse qe pesúam, éʂte mê míre tà ndjéjme ε te mós béjme te kéqε per te kéqε, εðé mê te máð ε mê te ndérçim

te mápe áh éɢte te béjme te míre ꝑer te kέqɛ, qe múnt tà béjme ɗɛ mík armíkne, ɛ tà bjéme ŋde mendim ɛ te ndertóhɛte te mós jà béŋe as tjέteri, ɛɗέ keɢtú te pójme nde ꝑajtím ɛ nde ꝑréhjɛ.

Atá qe béŋene kέq ꝑâ ndonê ngáje, vέç sɛ ɛ káne bére ꝑúne te bérete kέq, qúhɛne *kɛqbέŋes* ɛɗέ ꝑún' ɛ týrɛ *kɛqbeŋesî;* ɛɗέ as ketýrɛ s' kâ híɛ t' u kɗέjme te bére kέq ꝑer te bére kέq, ꝑo vέteme te rúhɛmi sýrɛɢ te mós ꝑesójme kέq, ɛ te mós ꝑerzíhɛmi mɛ tâ, sɛ mós na ŋɡítɛte te líkt' ɛ týrɛ a mós na zére ꝑjés' ɛ mundímit se kέqɛse týrɛ, ɛɗέ t' i léme nde dóret te nómit t' i urtesóŋ' ɛ t' i miresóŋe.

Nakári (ὁ φθόνος)

Nakári eɢte te hɛlmuáret' ɛ ŋɛríut ꝑer te míra qe traɢegón tjέtere ŋɛrî, ɛ deɢir' ɛ tî qe, qýɢ t' i humbásŋe aý, ɛɗέ gezím' i tî, kur béft qe húmꝑ aý. Núke kâ tjέtere ꝑesím mê te kέq qe te brére zémrene ɛ ŋɛríut; ɛɗέ até, q' i mbín, ɛ bén qe te mós kέte gezím te vertέte ɛ ꝑréhjɛ kûpe,

εđέ merzítεte prεj ɡíđe atýrε q' ε díne; múnt tà hέđe đε ne smúndjε te kέqε ε tà vdέse. Ký pesím ŋɡítεte fórt, εđέ qe nde foɢŋerî, sε ɢúme djέm fóɢŋa, ɢóhme, qe hεlmóhεn' ε meríhεn' ε qáŋene, kur ɢóhene áten' ε émene qe perkeđέl tjέtrine veλâ a i έp ɡekáfɢe, a ε levdón.

Keté pesím ε çkûl urtesía ε mεndím' i drέjte εđέ mesím' i míre. Keɢtú dúhεte te mbléđme méntte ε te mεndóhεmi, qe ç' ε kέqε na ɡέn nέvε psε kâ te míra tjέteri, i cíli, nde na undóđte mík ε nde páçim kέq, múnt εđέ te na ndíhŋe; εđέ ç' ε míre na ɡέn nέvε, kur s' kâ te míra tjέteri, i cíli, nde na undóđte mík, as núke dote múndεte te na béŋe míre, nde páçim kέq. Nde kâ ε nde fitón te míra, núke dúhεte t' i kέmi nakâr (tà fđonísme), po t' i kέmi zilî, dó mε đéne te gezónεmi per te mírat qe ká ε qe fitón, εđέ te víhεmi (νά ἁμιλώμεθα) ε te perpíqεmi qyɢ te bénεmi đε nê si aý nde ató púne qe ε kέmi nde dóre, si nde kâ diturî ε ndεrónεte ε levdónεte per até, po díhεte sε ε kâ mε te

mesúare; ëdé nê ε kémi nde dóre te msónε-mi-sa na múndεte; nde fitón ε kâ pê díhεte sε po mε te punúar' ε te perkujdésure púnese; ëdé nê ε kémi nde dóre keté. Nde i péti nga i áti a nga ε éma, ε né núke pétem, kjó éεte pún' ε fátit, núke iεte nde dóret t' éne; véteme keté kémi nde dóre, te perpíqεmi sa na múndεte te ndertójme fátin' ε djémεt t' áne, si ëdé atî i áti ε ε éma. Nde kâ te tjére perparímε (προτερήματα) qe jà kâ ëéne Zóti, as per ketá s' ε kémi nde dóre. Iló te pída núke vjénene pekáfεe pâ urtesî ε miresî; urtesía ε miresía u ép híε ε i zbukurón píde te mírate; ëdé, ndó mε te εúma ndó mε te páka te míra ε perparímε, bén jéten' ε bárde. Urtesîne ε miresîne te píde ηéreste ε kémi nde dóre tà fitójme.

Maëestía

Maëestî, a *te mbájture mbe te máll*, ëúhεte, kur pandéh ηeríu vetehéne mê te máll sε te tjérete ëdé núk' i perfiA atá. Nde keté pesím bíene mendjεεkúrtete ε te padíturite ε barbárete; andâj ε εóhme

ɛẽɛ́ nde djém te vépele qe núke díne. Te tíλete mbáhɛne mbe te máũ núke véteme nde ɲérra qe káne fitúare véte, por ɛẽɛ́ nde ɲérra qe uà kâ ẽéne fáti, si te ẽémi per pasqýre, te pjéλete nga fár' ɛ lárt' a ɛ póɛtere, i búkur' a i ɛemptúare, mendjɛhóλe a mendjɛtráɛe, i fuqíçim a i pafuqíçim ɛẽɛ́ plót te tjéra te tíλa sós jáne nde dóret te ɲɛríut? Te msuárete diturî ɛ mjɛɛterî éɛte nde dóret te ɲɛríut, po te váturite perpára éɛte pas méndjɛse qe kâ ẽéne sicílit i Máãi Zót. Te perkujdésurit' éɛte nde dóret te ɲɛríut, por ɛẽɛ́ ketá mvárɛte prɛj fátit, kuɛ múndɛte per púnera te meũâ ɛ te lárta, kuɛ per te vógela ɛ te póɛtera; s' ɛ kâ nde dóre kuɛdó ẽɛ kurdó per até qe dó; po qe te ɲíẽa dúhɛne ẽɛ jáne te výɛra per ɲɛrîne. Véteme te béret' i úrt' ɛ i míre íɛte nde dóret véteme te ɲɛríut, dó mɛ ẽéne te mendóhɛt' ɛ te ɲóhe vɛtehéne ɛẽɛ́ te perkujdésɛte ɛ te perpíqɛte sa i múndɛte. ɛẽɛ́ as mbe ɲê te mós mbúpɛt' ɛ te mbáhɛte

mbe te máđ; sɛ qe te ɡíđa jáne ndene pɛzík húmbjɛjɛ.

Kuɢ mbáhɛte mbe te máđ ɛ mbúpɛte lɛ́ qe pefɛ́n vɛ́te vɛtehɛ́ne mendjɛɢkúrte ɛ te ɲadíture ɛ barbâr, ɲor éɢte đɛ nga ɡíđe te líqte m' î merzíture; ɛđɛ́ ɢɲɛ́ɢ te tíʎe kɛ́mi ɲáre mɛ sŷ ɛ kendôjme nde istorít te ŋɛrezíse, sa đɛ mberɛ́tre, qe jáne pezúare kɛ́q ɛ ɲer kɛ́q ɛ jáne qɛ́ɢur' ɛ bére lolî. Andâj búkur míre káne đéne sɛ, *Mađeɢtía éɢte bíj' ɛ ɲadítjɛse ɛđɛ́ mém' ɛ ɲríɢjɛse.* Ho fárɛ nde dór' ɛ kɛ́mi đɛ ɢúme ɲún' ɛ lɛ́hte íɢte tà mergójme mađeɢtîne ɛ te bénɛmi te útre (ταπεινοὶ) ɛ te míre.

Doreɢtrenguárja đɛ doreháɲja

Doreɢtrengúare đúhɛt' aý qe dríđɛte te ɲríɢŋe ɡekáfɢe nga ɡéja qe kâ, đɛ lakemón ɡiđeŋê qýɢ tà ɢumóŋe, ɛđɛ́ *doreɢtrenguár‿jɛ* ɲúna. *Doreháɲjɛ* qúhɛte ɲúna kúndre doreɢtrenguárjɛse, sidozót, te ɲríɢurite ɲâ mêre. Ketó qe te dýja, ndónesɛ te kúndreta, jáne ɲúnera ɲâ mɛndím te drɛ́jte, ɛđɛ́ kûpe s' múnt te emeróhɛne te míra,

pervác sɛ te líga. Пersɛ́ doreɢtrengúari te páre hêre pɛ́h qýɢ te fitóŋe ɡekáfɢe, pa núke dó te díje sɛ mɛ úđ' a pâ úđe, ɛđɛ́ s' i vjɛ́n kɛ́q per te tjɛ́ret ŋɛ́res, as per fárɛ te áfertit; pastâj qýɢ te mós príɢŋe, nde múndɛte, ɡekáfɢe, ɛđɛ́ mundón ɛ ɢtrúk vɛtehɛ́ne mê kɛ́q sɛ i várferi ɛ i vobɛ́kti; persɛ́ i várferi ɛ i vobɛ́kti i traɢegón te pákate qe múndɛte ɛ fitón mɛ djɛ́rse, ɛđɛ́ gezóhɛte per hêre, doreɢtrengúari as traɢegón ɡekáfɢe mɛ ɡíđe zémere as gezóhɛte vertɛ́t kûpe, ɛđɛ́ per ató qe prîɢ nga i máđi ɢtrengim i te ɡaλúarit ɡiđeŋê hɛlmónɛt' ɛ qán. Dorehápeti mbe te pertêjm prîɢ sa t' i ndóđɛne práne pâ mêre, núke sɛ dó te béŋe míre te tjɛ́revɛ, po sɛ aɢtú i vjɛ́n míre atî até hêrɛ. Sɛpsɛ́ dorehápetite. ɢóheme, qe ɢúme hêre, múnt te đɛ́mi đɛ per hêre, príɢŋene ku núke zéne fárɛ vént, sikúr i hɛ́đene nde dɛ́t, ɛđɛ́ nde dɛ́t vertɛ́t ɛ nde lùm' ɛ nde zjâr kâ qe káne hɛ́đure, ɛđɛ́ húɛne, kur u ápene, ɛđɛ́ húate aɢtú i príɢŋene, ɛđɛ́ te zótɛt núke uà kđɛ́ŋene. Keɢtú do-

rehápeti prîs per hêre pâ mêre, eãé spéjt mbétete nde dítet te kéqe, eãé óse lípen óse bíe nde púne te líga e te túrpsime. Si doresstrengúari eãé dorehápeti punóqene pâ mendím, eãé qe te dý jáne giãastú fatkéqre mê kéq se te várferite e te vobéktete.

Gerím' i ketýre pesímeve éste te prísurite me mént pas kámjese nde mést te atýre, domeãéne as doresstrengúare te jéte qeríu sa te mós prísqe per gêrra e púnera qe dúhene, as dorehápete sa te prísqe ãe per gérra e púnera qe núke dúhene. Keté púne e ãémi *doreãénje* eãé até qe e perdôr keté *doreãénes*.

Doreãénesi mendónete qe géja, per te cílene punón e mundónete sa i múndete, dúhete per te pójture véte míre ãe per te bére míre te tjéreve qe núke káne e núke múntqene te punóqene. Kestú prá perpára sumón ç' i dúhene per vétehe te prísqe; áni, si te nxísepe ketó nga ató qe punój e fitój món' e páre, ató qe tepróqene i ndán nde qjésera te pákene, múnt

te ðémi kátre, ŋê per vɛtehéne perserî per kur nd' i páfte te mós múndɛte te punóŋ' ɛ te fitóŋe, tjátrene per te várfere te áferte nga fár' ɛ tî ɛ nga kómb' i tî, mê tjátrene per te míra te kómbit tî térazi, sɛ kómbi éɢte femíj' ɛ máðɛ, prɛj se cílese íɢte ðɛ ɛ tíja pjése; te kátretene per te várfere te femíjese máðɛ fárɛ, te ŋɛrezíse. Eðé pjés' ɛ páre, qe dote nxíɛpe mót per mót per vétehɛ ɛ qe dote ɢtóhɛt' ɛ te ɢumóhɛte, t' u mbése, kur te vdése, djémɛt tî nde páste, nde mós páste, te áfremɛt tî, a kómbit tî. Nde mós i tɛprón, até hérɛ lýpɛte te mɛndóhɛte ç' múnt te prése nga ç' i dúhɛne per vétehɛ ɛ te ɢkóŋe mɛ mê pák eðé tà perdórŋe si até qe ðám kur tɛprón. Nde mós- múndɛte ðɛ keɢtú, t' i lútɛte Zótit t' i véje púna mbáre; eðé sa i múndɛte te béŋe míre mɛ ndoŋê púne qe i vjén ndórɛ, a pák se páku mɛ fjále te míra.

Kur ɢéf sɛ mbe te dréjte humbét per gekáfɛe jét' ɛ tjéteri, te ápe ðɛ píðe ç' kâ ruájture per te pójturet te vɛt ɛ te mbése

mɛ ɢperéset te púnese nésremɛ ɛ têj ɛđé t' i ɢpetóŋe jétene tjéterit, ɛđé nde pɛzík te vére vɛtehéne per te ɢpetúare jéten' ɛ tjéteri éɢte fórt pún' ɛ pelqýɛre ɛ ɛ ndérçimɛ.

Nde ketá te síɛƛe íɢte *fismiresía* (ἡ εὐγένεια) ɛ *ɢpirtmađesía* (ἡ μεγαλοψυχία), ɛđé keɢtú kuɢ síƛɛte íɢte đɛ đúhɛte *fismíre* đɛ *ɢpirtmáđ*.

Keɢtú djémt' ɛ mbâre ɛ fismíre qe nde vogelî ɛ qe kur véne te mesóhɛne nde mesoŋetórɛt zén' ɛ síƛɛne, ɛđé pémete qe u ápene príntte núk' i háne véteme, por i ndáŋene mɛ djém qe s' káne.

Te perkujdésurit' ɛ trúpit

Te perkujdésurit' ɛ trúpit íɢte dŷ púnera, t' ɛ rúajme te ɢendóɢe đɛ t' ɛ béjme te léht' ɛ te ɢpéjt' ɛ te fórte.

Te ruájturite trúpne te ɢendóɢe

Qe te rúajme trúpne te ɢendóɢe, dúhɛte te díme sɛ smúndjɛte na víŋene mê ɢúme nga te ngénete pâ pjéɢte ɛ pâ má-

se ë pâ mëndím, dó më dëne kurdó te na gtírëte, pâ príture te na máp' uría ë pâ árdure si égte gëndure kóh' ë drékes' ë ë dárkese edé mê gúme së sa dúhëte per te gúare urîne edé prëj gúme gérrag, a prëj gérrag qe prígnene. Andâj dúhëte t' i véme frê lakemímit, te préseme kóhen' ë drékese ë te dárkese, te háme véteme sa égte mjáft te gúanje urîne, edé pë se pákag nga ç' ndódëne; te mós véme nde gója te mbétura ë te dâretúara ë te mýkura ë te kálbura, më nê fjále te dêmi te prígura ë te ndóheta edé ató qe gtarónene. Te mós h me gúme t' émela, as gúme te dâreta, as gúme te krípura, as gúme pême ë te pahapíra, a te gkúara kóhët ë te prígura, edé xdó fáreg te tjéra qe prígnene. Vêre te mós píme kûpe sa te na trumbuλóhëte méndja ë te déhemi; edé te pírat' ë spírteta mê míre te mós i véme nde gója fárë, véç kur ígte nëvója nde vént bári (ἰατρικοῦ).

Kâ dë disâ fáreg te tjéra te ruájtura, prëj se cílag dêmi cá.

Véndine ku kémi mε ndéɳure perpára tà zgéđme sa múntme te jét' i míre vεtíu te mós kéte báltera (θάλτους) ε érera te líga, pastâj tà qerójme ε tà pastrójme ε tà ndertójme đε véte.

Trúpne tà lájm' ε tà pastrójme per hêre εđé sŷt' ε fáqete ε kémbete per dít εđé dúarte sa hêre qe zéme ɳekáfθe te lyrósure Aθtú đε póbate t' i lájm' ε t' i pastrójme εđé t' i ndepójme te pákene ɳê hêre nde jávet.

Te mós fléme nde vént ku s' ε zê díελi kûpe đε éθt' i ujméture, as mbi gùr ε mbi bálte, ku θóhme qe εđé hékuri ndrýθkεte ε háεte, pó mbe đê te đáte ε mbi depása te drúɳta ε mbi bâr a káθte te đáte. Te mós píme, as te fléme, nde đóme ku dípεte zjâr prεj đeɳpîjθ te padjégure qe na zê frýmene đeɳpiλetíra, as ndene híɳ pémε nátene, qe leθóɳene flétete đeɳpiλetíre.

Te mós hýjme nde pεzíkε pâ θtrengím te máđ ε te kéq, dó mε đéne te mós lúajme mε đíkera ε héjε ε árme ε te tjéra

pɛ se cílaɕ múnt te ɠáɳe ɛ kéqɛ; te mós hýjme nde vríma ɛ gúva te ðéƛa ku kâ ére qe na zê frýmene. Te mós ɳgítɛmi ndeper péme te lárta ɛ ndeper múrɛ ɛ ɕkembéɳ. Te mós ɕkójme nde pípa te ɠáta ɛ mbi strépa ɛ mbi ɠephóta ɛ ɠepómɛ; ɛ̃ð́ ɕúme te tjéra qe na i deftén véte vɛtíja, ɛ̃ð́ ɳéres te vúare ɛ te msúare.

Ho mɛ ɠíðe te ruájturat ɠodít papandéhuraj qe bíɛme nde smúndjɛ, ã' até héɾɛ dúhɛne te tjéra te ruájtura, te páre hêre qe, pósa t' ɛ ndjéjme smúndjɛne, te mɛndóhɛmi ɛ te kujtónɛmi sɛ nga na érð, ɛ̃ð́ te rúhɛmi nga ɠéja a púna qe na érð, pastâj te bjéme nde djérse ɛ te ndepónɛmi mɛ póba te lára ɛ te pástera tuɛ uruájture míre te mós márme te ftóhete ríɕtazi, ɛ̃ð́ te háme pák nga ɳê ɠ̂ƛe ðɛ nga ajó m' ê léhta sa ɠer te ndjéjme míre sɛ ɛ muárem vɛtehéne. Há, nde páfɕim pas ɳàdý dít sɛ núk' ubém mê míre po móri smúndja per mê kéq, dúhɛte te vémi, a te gerɕésme ɕerónes te msúare ɛ te díture, tê na ɕikóɳe ɛ te na ápe bárera ɕerími, núke perkendóɳes ɛ

maɡistâr mɛ te ýɢture ɛ mɛ maɡî, ɛđɛ́ te mbáme ƿorosîte qe te na đóte ɢeróŋesi, đɛ bárerate qe te na áƿe sadó te rénda te na dúkɛne t' i ƿíme ƿás ƿorosíse búte ɛ lɛ́hte; ɛđɛ́ ƿláɡe nde ƿáçim đɛ dúhɛte te na ɛ qeróŋe t' ɛ durójme trimeríɢt; ɛđɛ́ keɢtú mê rénde nde váfɢim, ƿerserî mɛ te máƿe bárerate ɛ mɛ te durúare éɢte mê ɢúme ɢƿerɛ́se qe te bénɛmi míre.

Γíđe ketó te ruájtura ɛđɛ́ fórt mê ɢúme te đóɢim núke jáne mjáft; ƿersɛ́ đɛ te ruájturit' ɛ ɢúme tɛ̂j kufíse éɢte si te mós ruájturite fárɛ. Sɛ ɢƿɛ́ɢ ɢóheme ŋɛ́res te ƿásure, qe ƿer ŋê fareɡéze, ƿer ŋê te ɢkúare nde mént, rúhɛne si ƿɛ se máđɛ smúndjɛjɛ, mvíɢɛne ɢúme, núke dálene dɛ́rese jáɢte, sakaqehɛ́rɛ ɡerɢɛ́sene ɢeróŋes, ƿó sa mê ɢúme rúhɛne, áqe mê ɢúme u dúkɛte sɛ semúrɛne, ɛđɛ́ vertɛ́t semúrɛne, ƿersɛ́ mɛ te ruájturit te tɛ́ƿere jáɢte kufíse ɛ msúane trúƿne t' u ɢemúrɛte đɛ ɡiđeŋê jáne te semûre.

Kufî' ɛ te ruájturit ƿaƿá éɢte ɢúme fáreɢ, te ƿáre hɛ̂re ƿas rasátit ɛ te ɡa-

túarit te trúpit; te dýtene pas vjétɛt; te trétene pas púnese qe punón ŋɛríu; te kátretene pas véndit ku pî ɛ ku punón ɛ ku flê ɛ pas érese ɛ újit ɛ pas te ngrénavɛt qe nxjêr véndi; te péstene mê ɛ vertéta ðɛ mê ɛ míra ɛ ɛ výɛra kufî éɢte pas te msúarit ɛ te stervíturit, qe do ðúhɛte pás nde nŷj te véçe.

Te bérete trúpne te léht' ɛ te ɢpéjt' ɛ te fórte

Qe t' ɛ béŋe ŋɛríu trúpne te léht' ɛ te ɢpéjt' ɛ te fórte, dúhɛte te msóhɛte ɛ te ɢtervítɛte pák ŋga pák ɛ dále ŋga dále qe nde foɢŋerî ɛ ɢɛr sa vjén nde kóhet te tî, kur mbétɛte se píturi mê; pastàj te msuáret' ɛ te stervíturite i bénɛte vetíje.

Παpó te msuáret' ɛ te stervíturite núke véteme na bén trúpne te léht' ɛ te ɢpéjt' ɛ te fórte ɛðé íɢte bâλe, si ðám sípre, nde púnet te ruájturit até te ɢendóɢe, po na íɢte ðɛ ɢúme te výɛre nde mjɛɢterî ɛ nde púne, pɛ se cílaɢ fitóhɛne mɛ te dréjte te mírat' ɛ léntta qe dó trúpi ɛðé bíɛne pré-

hjɛ nde plɛqerî, kur núke múnt te ƿunóŋe. Ha ƌɛ vɛ́ç ketýrɛ nga te msuáret' ɛ te stervíturite ŋɛríu kâ ƌɛ méndjɛne te ƿréjture nde trúƿt, qe íɢte ɛ̂n' ɛ sâj, te ɢendóɢe, ƿer te bére ƌ' ajó ƿúnet' ɛ sâj, ƿɛ se cílaɢ fitóhɛne te mírat' ɛ méntta qe dó ɢƿírti, te cílate báɢke mɛ te lénttat béŋene jɛ́ten' ɛ bárƌe ɛ te lúmure te ŋɛríut.

Andâj, qe te duróŋe ŋɛríu te ftóhetite, dúhɛte qe fóɢŋɛ te mós ɛ vɛ́ɢŋene ɢúme, ƿerváç sɛ sa éɢte nɛvóje qe te mós ƿesóŋe te kɛ́qɛ, ɛƌɛ́ ƿúŋet' ɛ λérete jà léne lakuríq, qe t' i fortesóhɛne si ƌɛ fáqɛte ɛ dúarte.

Qe te háje mbe ɢíje nga ç' te ngréne ƿéndɛte ɛƌɛ́ t' i vjɛ́ŋe nde ɢendɛ́t ɛƌɛ́ te mós i merzítɛte, kur te mós ƿɛ́ŋe a te mós kɛ́te ató qe i dó zémera mê ɢúme, dúhɛte qe fóɢŋɛ te mós msóhɛte te kerkóŋe ɛ te zƿɛ́ƌe ató q' i kâ 'nda, ƿo nga ç' te ƿéndɛte ɛ ƿájɢimɛ ɛ ɛ ƿaƿríɢure.

Qe te mós háje ɢúme ƌɛ ƿrɛj ɢúme fáreɢ te ngréna ɛ t' i rendóhɛte trúƿi ɛ te

semúrɛte ɛðé, qe te duróŋe sá mê ɢúme nde mós múnte te kéte ɢúme a nde árðte nde vént a nde kóhe qe te mós ɡéŋe kur te dóje ðɛ sa te dóje ɛðé qe t' i tɛperóŋe per te bére míre ðɛ te várferɛ, dúhɛte qe fóɢŋɛ te msóhɛte te háje mɛ ŋê ɡéʎe ðɛ sa mê pák ɛðé te prése tà máp' uría míre, sa qe múnt tà duróŋe, ɛðé keɢtú i vjén ɢúmé ðɛ nde púnet te ɢendétit.

Qe t' i épɛte trúpi ɛ t' i kðénɛte ɛ tà urðeróŋe léhte, dúhɛte qe kur nísɛte nde kémbe ɛ ɡɛr sa te víŋe nde kóhe mesími te lúaŋe mɛ ɢóke te tî lódera te úrta tuɛ súlur' ɛ tuɛ héðure ɛ tuɛ ukðýɛre ɛ uperkðýɛre téj ɛ ketéj ɛ lárt ɛ póɢte nde vísɛ pâ pɛzík pesími se kéqeje. Há, kur vjén nde kóhe te msúari ɛ vétɛ nde msoŋetórɛ, ɛðé atjé dúhɛte pjése móti te kendóŋ' ɛ te ɢkrúaŋ' ɛ te msóŋe qyɢdó fáreɢ dituríɛ, ɛðé pjése móti te stervítɛte nde ɢúme fáreɢ mundímɛ prej msoŋetórevɛt nde vísɛ qeaɢtú pâ pɛzík pesími se kéqeje. Hastâj, si msóhɛte te mɛndóhɛt' ɛ te ɡykóŋe, lýpɛte te zɡéð' ɛ te msóŋe ŋê

ƿúne te mjɛɢteríse a te dituríse nde tjátere msoŋetórɛ ƿer te fitúare ɛ ƿer te ƿójture míre. Eđɛ́, nde zƿɛ́đte te mjɛɢteríse, trúƿne ɛ stervit tuɛ msúare mjɛɢterîne; nde zƿɛ́đte te diturîse, ƿerserî ƿjɛ́se móti ɛ ndán ƿer te stervíture trúƿne nde ƿúne ɢendɛ́ti.

Keɢtú bâƛe đɛ mê te míre te ƿerkujdɛ́sure trúƿit ɛ te ruájture ɢendɛ́ne ɛđɛ́ kufî ƿɛr kû dó ruájture íɢte te stervíturite.

Menýrate ɛ te fitúarit jɛ́ten' ɛ bárđe ɛ lumerîne

Kuɢ i ƿerkujdɛ́sɛte vɛtehɛ́se, sindekúr uđá síƿre aý kâ te ɢƿerɛ́ŋe sɛ kâ mɛ ƿójture jɛ́te te bárđe ɛđɛ́ ƿás vdɛ́kjɛse kâ mɛ qén' i lúmure.

Jɛ́t' ɛ bárđe s' éɢte mɛ te ƿásure ɢúme ƿê, ƿo mɛ te ƿásure ɢƿîrt te ƿréjture ɛ te gezúare; sɛ ŋé bújk, a ŋé barî, a ŋé mjɛ́ɢtere, kur ƿón búkure mɛ ƿúnezet te tî ɛđɛ́ ɢƿírtin' ɛ kâ te ƿréjture ɛ te gezúare, ɛđɛ́ i qúan mjáft te mírat' ɛ ƿú-

nese tî εđέ lavdís έmerin' ε Zótit íɕte jεtebárđe ε i lúmure.

Πó, qe te jέte ŋεríu i préjture ε i gezúare qe dó mε đéne jεtebárđe ε i lúmure, dúhεne ketó menýra:

E pára, te jέte ɕpirtmíre ε i drέjte nde púnerat te tî; sε i lígu kâ se bréndsmi te páhurit' ε méndjεse qe ε brέ ƿiđeŋê, se jáɕtesmi te merzíturit' ε ŋεrezíse đε te ndjέkurit' ε nómεvεt đε mundímεte εđέ fríken' ε ƿykímit ɕpírtit prεj ta Máđit Zót.

E dýta, te msóŋe ŋê mjεɕterî a ŋê diturî a ŋê fáre púnε te drέjte, qe te múntŋe te fitóŋe sa i dúhεne per te pójture mε ndêr. Εđέ te pásurite ɕúme dúhεte te pákene te msóŋene diturî (ἐπιστήμην), qe te mέpεne pastâj mε púne te výεre, εđέ te mergóŋene rendesîne, qe íɕte ɕóq' ε pandáre ε papúnese đε ε máđε brέnge.

E trέta, te rúhεte nga te keqíat' ε ɕpírtit đε te trúpit tuε uhέqure nga ƿíđe sa múnt te bíεne hiđerím nde ɕpírtit εđέ semúndjε nde trúpt; εđέ, nde qénte qe t' i ƿásene

te tíλa ƿaƿandέhuraj, te mós temεróhεte, ƿo t' i duróŋe trimeríɞt, εđέ te kerkóŋe sakaqehέrε nguɞuλímin' ε ɞerímin' ε týrε.

E kátreta, t' i píje zémera nde te mírat qe ƿέti nga ƿríntte, a fitón mε ƿúnet te vέt, εđέ te mós ε brέre lakemími, qýɞ t' i béŋe mê ɞúme sε sa múndεte mε ƿúne te drέjte te vέt. Πersέ lakemími éɞte armíq i máđ í ŋεríut, sε tuε ɞtrengúare até te fitóŋe sa s' múndεte mε mundímε te međêŋ qe mεzî i durón, s' ε lê te traɞegóŋe ató qe múndεte, đε ε bén te ƿóŋe si fatkέq.

COΠƀ E TRETƀ

Te dúhεmε mbe te tjέret ŋέres

Te dúhεmεte mbe te tjέret ŋέres jáne dŷ ƿále, te dúhεmε te ƿerƿíđeɞmε (γενικὰ) đε te dúhεmε te vέça (μερικὰ). Eđέ te ƿerƿíđeɞmε đúhεne sa dúhεte te rúajme mbe ƿíđe ŋεrezîne, te vέça sa mbe xdó sêre te ŋεrezíse vεçán. Andâj cóƿ' ε trέte ndáhεte nde dý krέre, te dúhεmεt ƿerƿíđeɞmε đε te dúhεmεt te vέça.

KRYE E ΠΑΡΕ

Te dúhεmε te perɡíđeɢmε

Te dúhεmεt' ε perɡíđeɢmε mέpεnε nde ketó dŷ porosî.

1) Mós bén te tjέrevεt ŋέres até qe z' dó te béŋene te tjέrete ŋέres tŷ.

2) Bén te tjέrevεt ŋέres até qe dó te béŋene te tjέrete ŋέres tŷ.

Eđέ ε pára mêr te dúhεmεte qe đúhεne *porosî ndálesε;* ε dýta mêr te dúhεmεte qe qúhεne *porosî nxítesε* [1].

Ηorosî ndálesε

Ηorosîte ndálesε na đóne te mós béjme kέq ŋεríu. Ηεríut kέq i bénεte nde trúpt, nde ɡêt đε nde ndêrt. Ηrapó nde te tría ketó dúhεte te rúhεmi te mós i béjme kέq ŋεríu.

Te mós i béjme kέq ŋεríu nde trúpt

Kέq ŋεríut nde trúpt i bénεte, nde ε

---

[1]) Múnt te đúhεne đε *mósesε* (ἀπαγορευτικὰ) nga pasfólja (τὸ ἐπίρρημα) *mós*, εđέ *hésesε* (προτρεπτικὰ) nga pasfólja *hé*.

vráfθim, nde ε páfθim, nde ε vaqófθim (plagóçim), nde ε ngáfθim ε nde mós ε lénçim nde púnet te tî a nde préhjεt te tî. Παpó nga píde ketó dúhεte te híqεmi, εdé pekáfθe te mós béjme, qe te hideróηe tjétrine.

Djémεt qe s' apesénεne u kâ 'nda te ngásene θóket' ε týrε ε t' i hεlmóηene mε xdó fáre púnε, εdé mê kéq sa i pandéhηene mê te dóbete, dε s' káne fríke nga cmír' i atýrε. Πo θúme nga atá qe u vjén míre te luáηene keθtú káne réne nde pεzík se kéqεjε te máde, εdé θúme qe ε káne pesúare. Gpéθ (déndure) kâ dál' i geηýεre dε kuθ θkεlmón tjétrine per te dóbete, sε kuθ pesón te kéqε ε vê cmîr dε núk' ε hapón, εdé pidεηê mεndónεte mε ç' fáreθ púne dε prét kóhe te nxjépe cmîpe, dε kurdó kâ péture kóhen' ε kâ nxjépe. Edé éθt' ε vertéte fjála qe dúhεte, *Kuθ bén te kéqε prét te kéqε*, si dε tjátra qe dóne, *Ç' te mbíελç até dote kórç.*

Andâj djémte dúhεte te apesénεne te mós ngásene as θókete as tjétere ηerî, εdé

qe fóɕŋa dúhɛte te rúhɛmi, te mós msóhɛmi te béjme kéq.

Eẫé núke véteme núke bén te béjme kéq véte nê, por ɛẫé tjétere kur ɕóhme qe bén tjéteri núke kâ híɛ te píme t' ɛ veɕtójm' ɛ t' ɛ léme, po te na víŋe kéq nde ɕpírtit, ɛẫé te perpíqemi mɛ píde zémere sa na múndɛte tà prójme, t' jà ndálm' ɛ t' jà mergójme te kéqɛne.

Epó, nde na béfte kéq ŋerî névɛ, kâ híɛ váλe t' jà véme cmîr, ɛẫé te mɛndónɛmi ɛ te présme kóhe, qýɕ te nxjérme áhune? Núke kâ híɛ; pó, qe pâ bér' ɛ kéqja, nde ɛ márçim vêɕ, te perpíqɛmi te mprójme vɛtehéne ɛ tà ndálme te mós na béhɛte; pá, nde na ubéfte, ɛ míra fárɛ íɕte tà ndjéjme trimeríɕt; nde mós pô, te ɕúmene, te kerkójme te dréjten' ɛ nómɛvɛt nde gýq ku ɕikóhɛne te tíλa púne, mós t' ɛ márme mɛ dóret t' éne.

Iló te ndjéŋe ŋeríu até q' i béri kéq ɛ t' i béŋe ẫɛ míre per te kéqɛ éɕte pún' ɛ fismíri ɛ vɛtijemíri fárɛ ẫɛ ɛ máẫɛ trimerî; pún' ɛ fismíri ɛ vɛtijemíri, sɛ mê

ƿerƿára ɞƿetón ŋga mɛndímɛ ɛ mundímɛ qe te máp' áhune ɛ te qúhɛte ƌ' aý i lík si ƌɛ kɛqbéresi. Πastâj mɛ te ndjére te kέqɛne ɛ mɛ te bére míre ƿer te kέqɛ múnt tà bíɛre kɛqbéresine nde mɛndím ɛ nde ƿɛndím ƿer te kέqɛne qe béri ɛƌέ te kƌέnɛte t' jà çƿagúaŋe mɛ te míre ɛ te mós béŋe ƌɛ tjátere hêre te kέqɛ ƌɛ keɞtú nga i lík te bénɛt' i míre. Trimerî ɛ máƌɛ éɞte, sɛ múnt (νικᾷ) ƿesímin' ɛ zemerímit te mápit áh, q' i éɞt' armík i máƌ ŋɛríut ƌɛ ɛ bâr (καταστρέφει).

Mbe tjátr' áne te mós ndjέŋe ŋɛríu te kέqɛne atî qe jà béri ɛƌέ te vére cmîr qe t' i máp' áhune íɞte ƿúne fislígu ɛ vɛtijɛlígu ƌɛ frikanáku fórt ɛ ɞáre, ƿer fjále ƿertêj te síƿermɛvɛt (διὰ λόγους ἀντιθέτȣς τῶν ἄνω); domɛƌéne tuɛ mɛndúare ɛ tuɛ umundúare qýɞ te nxjέpe cmíp' ɛ te mápit áh mɛ te kέqɛ ƿer te kέqɛ húmƿ kóhe q' i dúhɛte ƿer ƿúne te míre ɛƌέ béhɛte ƌ' aý i lík, ɛƌέ mbe te mundúare qe te mápe áhune ɞƿέɞ béft qe ƿesón ƌɛ tjátere te kέqɛ, a kembέhɛn' ɛ ƿerçkembέhɛne te

keqíate ɡɛr nde bárjɛ (καταστροφῆς), ɛđέ keɢtú éɢt' i múndure pɛ pesímit zemerímit ɛ te mápit áh, armíqɛ si đám te međêŋ.

Te mós béjme kέq ŋɛríu nde ɡêt

Kέq ŋɛríut nde ɡêt i bénɛte, kur tjέtere ŋɛrî jà mêr mɛ pahîr a fɢέhuraj a mɛ geŋέɢtere đɛ ɛ bén te tîne, a jà prîɢ.

Te mápete ɡên' ɛ tjέterit me pahîr éɢte te pembyέrete. Pembέŋesite jáne ɛgresíra nde fytýre ŋɛríu, si ɛgresirate póŋene málɛvɛt ɛ púλɛvɛt ɢkréte ɛ ɢpέλavɛt, ɛđέ si ató leɢέnɛne ɛ pembέŋene ɛ vrásene ɛ vrítɛne tuɛ undjέkure prɛj nómɛvɛt ɛ prɛj ŋɛrezíse. Πrapó, per te mós perɡàre te tíλa ɛgresíravɛ, dúhɛte qe mbe te vógele te mós msóhɛmi te márme ɡekáfɢe mɛ pahîr nga mê te vóɡelite ɛ mê te dóbetite sɛ nê, ɛ te várferite.

Te mápete ɡên' ɛ tjέterit fɢέhuraj éɢte te vjέđurite. Andâj vjέđesine ɛ merzítŋene ɛ ɛ mergóŋene ɡíđe ŋɛrezía, ɛđέ έmeri vjέđes éɢte mê per túrp nga ɡíđe έmerat' ɛ líga. Πapó, qe te mós na ŋɡítɛte ký

émere, dúhete te rúhemi fórt qe nde foqerî te mós márme në qíme fqéhuraj, dó me ðéne te mós vjéðme.

Kestú djémt' e úrt' e te apesýere turperónene véte vetíu te mápene fqéhuraj pláçke a púle (páre) te húaj sadó çemím (ἀξίαν) te páke te kéte, si péme a tjátere gekáfse te ngéne, as eðé nga ató pláçkat' e lódravet; as nga stepît' e týre s' mápene gekáfse fqéhuraj, se ðe kjó éste ðe qúhete vjéðje, persé gekáfse ðe nga pláçkat' e stepívet s' ést' e týrja sa póqene átete ðe émate qe i káne véne.

Eðé te geqyérete íste në me te vjéðurite, eðé émeri geqestâr (ὑπατεὼν) ést' astú per túrp te máll si ðe i vjéðesit.

Te geqyérete éste súme fáres.

Geqén aý q' i ðóte tjéterit cá fjále te péma ðe i mêr gekáfse.

Geqéqene qeriátrine atá qe luáqene per te fitúare ðe jáne mîq te pabése qeriáterit.

Geqéqene ðe tregetárete, kur bléne nga qéres qe besóqene me máse mê te páte

ɛ mêre mê te máẽɛ ɛ pêɕ mê te rénde sɛ te zakónit, a másene leɕúare ɛ pɛɕónene mê rénde mɛ mjɛɕterî te fɕéhete, a kur bléne nga ɳéres qe s' ɳóhene sɛ x' velén pláçka ẽɛ jà mápene per fárɛ mospê a fárɛ pakpê; ɛẽé kur ɕésene qe aɕtú ɳéreze qe bɛsóɳene mɛ máse mê te ɕkúrtere ɛ mére mê te vógele ɛ pêɕ mê te léhte sɛ te zakónit, a másene ɕkúrtere ɛ pɛɕónene léhte qe aɕtú mɛ mjɛɕterî, a kur ɕésene ɳéreze qe núke ɳóhene se x' velén pláçka ẽɛ u mápene fitím sa múntɳene mê ɕúme jáɕt' úẽɛt, a u ápené pláçke te príɕure per te míre; a kur perdórɳene ẽɛ ɕúme fáreɕ te tjéra geɳéɕtera jáɕt' úẽɛt mbe te máp' ɛ te ẽéne.

Ilrapó, per mɛ qéne te delîre ɛ mós mɛ na uɳpíture émer' í lík ɛ i merzíture geɳɛɕtâr, nga ketó fáre genéɕtra qe kujtúam ɛẽé nga xdó fáre te tjéra dúhɛte qe nde vogelî te mós msóhɛmi te ẽémi asɳê.

As te príɕme pên' ɛ tjéterít mɛ ndo-

ŋê fáre menýrɛ qe nde vogelî te mós msóhɛmi dúhɛte.

Ha ãɛ núke véteme mɛ te pembýɛre ɛ mɛ te mvjéãure ɛ mɛ te geŋýɛre ɛ mɛ te príɛure i béjme kéq tjéterit nde gêt, por eãé mɛ te géture, kur ɛ díme qe íɛt' ɛ tjéteri, a ɛ kerkón tjétere; eãé núke véteme kur ɛ díme te tjéteri a ɛ kerkón tjétere, por eãé kur s' perkujdésemi te géjme te zón' ɛ gése qe ɛ kâ húmbure ɛ ɛ gétem nê.

Mɛ ŋê fjále gên' ɛ djéterit te mós ɛ ngásme ɛ te mós ɛ prékme mɛ ndoŋê fáre menýrɛ dúhɛte. Eãé kuɛ dî sɛ i kâ mápe gê ŋeríu, a i kâ bére dém, qe te jéte ɛpirtpréjture dùhɛte te pendóhɛte eãé t' i kũéŋe gêŋe a t' i ndertóŋe démne.

Te mós béjme kéq ŋeríu nde ndêrt

Ndéri ndę ŋerîn' ɛ míre éɛte m' ê výɛr' ɛ m' ê nɛvójɛimɛ ɛ m' ê paçemúare gê. Ha adâj nga ŋê hêre ɛ kâ mê te máãɛ ãɛ mê te rénde te kéqɛ t' i príɛete ndéri sɛ t' i mépɛte géja a te vrítɛte.

Ndéri ŋɛríut i príɢɛte nga ketó púne.

1) Nde i ŋgísçim te líge a te líga te péma, qe s' i kâ bére.

2) Nde i kaʎezófɢim te líge a te líga qe vertét i kâ béne, po te tjére ŋéres núke jà díne.

3) Nde ɛ perfólçim, domɛɖéne nde márçím nde per gója sa fóli tjɛtere kúndr' atî.

4) Nde ɛ perqéɢçim ɛ nd' ɛ márçim ndeper kémbe (καταφρονήσωμεν) qe te qéɢŋene bóta mɛ té.

5) Nde ɛ ɢáfɢim ɛ nd' i ɖénçim fjále qe s' kâ híɛ.

Nga gíɖe ketó dúhɛte te kémi fórt ménte te híqɛmi lárk. Sɛ te ŋgísŋe ŋɛríu te pabéra, per te príɢure ndérin' ɛ tjéteri, kjó éɢte fárɛ púnʼ ɛ kéqɛ, mʼ ê kéqɛ sɛ vrásja; persé jéte pâ ndêr mê míre te mós jéte.

Eɖé te vɛrtéte te líge púne te tjéteri, qe s' ɛ díne te tjére, te kaʎezóŋe ŋɛríu s' éɢte púnʼ ɛ míre; persé múnt te jétʼ i pɛndúare per te lígene ɛɖé nómɛte tà zéne tà mundóŋene per até ɛɖé gíɖe bóta tà

msóŋene per te lík, ɛðé kaλezóŋesi atehérɛ ubé ngáje i se kéqɛse ðɛ túrpjɛse atî; a t' i grísɛte cípa fárɛ ɛ te béŋe te líga mê te maðâ, ɛðé kelezóŋesi perserî ubé ngáje ðɛ se tjéravɛ te líga. Véç véteme, kur te puɢuárete ɛ ɢéh sɛ dot' i bjére te máð dém a te kéqɛ tjétere ŋeríu, kâ dɛtýre te trɛgóŋe dréjt te vertétene.

Eðé te perfólete, domɛðéne te mápet' a te héqurite ndeper góje, tjétrine íɢte i máð fâj; sɛpsé púne, qe mbásɛ fórt te páke ŋéres ɛ dínine, perhápɛte prɛj perfóleset, ɛðé te péma nde qéne tuɛ uperhápure ɢumóhɛne.

Eðé nde qénte ndoŋé te kéte ɡekáfɢe per te qéɢure ndo mbi vétehɛt te tî ndo ne te sjéλat te tî, núke kâ híɛ t' ɛ perqéɢime per até, pó nde múntme, t' jâ ndér'tójme dykɛ msúare veçán mbe ŋ' áne, ɛðé te na víŋe kéq per té, núke t' ɛ perqéɢme.

As te ɢájme ɛ te márme ndeper kémbe ŋerî s' éɢt' ɛ úðese; sɛ ðɛ kjó íɢte púne fórt ɛ papelqýɛre ɛ ɛ pandérçimɛ ɛ ɛ ŋérezɛ te papjɛɢtúare ɛ te paqytɛterúare.

Andâj, ðε kur béft te háεmi (φιλονεικῶμεν) per ndoɳê púne, kâ híε te dréjtate t'óna, ndë kémi, t' i ðémi úrt' ε búte, núke mε fjále te ŋgámε (πειρακτικοὺς) ε te ϭámε (ὀβριστικούς).

Horosî te nxítmε

Horosît' ε nxítmε na nxitóɳene (παρακινοῦσι) te béjme míre te tjérevεt ɳéres pídevε sa na múndεte mê ϭúme.

Te mírate qe dúhεte te béjme pídε te tjérevεt ɳéres jáne ató qe ðúhεne te árðurit kéq.

Te mírat' ε te árðurit kéq jáne dý pále, te árðurit kéq per trúpne ðε ðúhεne te *pertrúpmε*, εðé te árðurit kéq per ϭpírtine ðε qúkεne te *perϭpírtmε*.

Te mírat' ε pertrúpmε jáne ketó

1) Te ápeme te úretεt te háne.

2) Te ápem' atýrε qe káne étε úje te píne.

3) Te présme nde ϭtepî te húajte.

4) Te mvéϭme te xvéϭurite.

5) Te ϭerbéjme te semúrete.

6) Te véϭtójme te héΔurite nde bûrk; (φυλακήν).

7) Te véme te vdékurite nde Δêt.

Te mírat' ε perϭpírtmε jáne ketó

1) Te ndertójme atá qe fjénene.

2) Te msójme te padíturite.

3) Te deftéjme úΔe[1] atýrε qe z' díne ç' te bénene (νὰ ὁδηγῶμεν τοὺς ἀπορουντας).

4) Te nguϭuλójme te hεlmuárete.

5) Te durójm' atá qe na ngásene.

6) Te ndjéjme mε píΔe zémere atá qe na hiΔerónene.

7) Te gezónεmi per te míret te armíqεt si Δε per te míqεt, dó mε Δéne te atýrε qe na merzítnene, si Δé te atýrε qe na dúane.

---

[1]) Nde Cqípjεt fjála *msój* kâ dý deftésa qe nde Eliníϭtεt per njérene Δóne διδάσκω per tjétrene ὁδηγῶ, συμβουλεύω. Πó, per te mós Δéne mε ráΔe te dý deftésate mε njê fjále, te dýtene ε Δám mε te zpáture *deftéjme* úΔe, sε Δémi *núke dî ç' te bénj, deftéme ç' úΔe te zê = msóme.*

Kurdó qe na dél perpára púne per te bére te míre ãε múndεmi, kâ híε t' ε béjme sa káqe hérε mε píde zémere ãε mε gezím εãé te mós u trémbεmi rendímεvεt (τῶν δυσκολιῶν) ε mundímεvεt (τῶν κόπων) qe múnt te héqme per té, po te mεndóhεmi sε ηεríu s' kâ mê te máđ gezím sε até, qe kur 6éf sε tjétre ηεrî prεj sîj pá míre (ηὐτύχησεν) a 6petôj nga pεzík.

Ιlό, qe te béhεte vertét ε míra ε míre, dúhεte te mós ε béjme per sŷ te ηεrezíse, per te mápe émere ε ndêr, a per te léne ndene bâpe até qe jà béjme, qe te na ε çpagúaηe tjátre hêre, po sε é6t' ε míre ãε ε dó Zót' i jétese qe í6te kudó práne εãé 66f pídε ç' punójme ε dî pídε ç' mεndóhεmi ε ç' kémi nde zémere, ε çperblén te mírene ãε mundón per te kéqene, sε é6t' ε míre, đémi, ãε ε dó Zót' i jétese εãé na ε kaλezón méndja te tíλe.

KRYE E DYTE

Te dúhɛmɛ te véça

Te dúhɛmɛ te véça jáne. 1) Mbe pjéλesit (τοὺς γεννήτορας). 2) Mbe djémt. 3) Mbe veλézerit ɛ mbe gerîɳte (farefíset). 4) Mbe ɳegúhesite ɛ kómbine ðɛ mbe memeðên' ɛ memeðɛtárete. 5) Mbe msoɳetóret. 6) Mbe mirebéresit. 7) Mbe mê te meðêɳt ɛ mê ɓkaλelártet. 8) Mbe mberétret ɛ mbe ndepúnesit te týrɛ. 9) Mbe míɳt.

Te dúhɛmɛ mbe pjéλesit

Ijéλesite jáne áta ɛ éma qe na prúne nde jétet mɛ fuqîn' ɛ Zótit, ɛ qe perkujdésene ɛ perpíqene mɛ gíde zémere ɛ mɛ xdó fáre púnɛ per te pójturit t'áne. Sɛpsé atá na uɓqéɳene, atá na mvéɓɳen' ɛ na mbáðɳene, atá na msóɳene qe te bénemi jɛtemíre, atá mɛ ɳê fjále na ápene gíde ç' na dúhene, sicíli sa múndɛte, ɛðé héqene ɳê míje te keqía sa te na pítɳen' ɛ te víme nde kóhet t'éne, atá ðɛ pastâj ðémpɳene mê ɓúme sɛ gíde te tjérete per

jέtet t'éne, εđέ ɡíđe te mírate qe káne tεprúare nga pún' ε týrε, sicíli sa kâ múndure, per nâ i káne, εđέ pás vdέkjεt nέvε na i léne.

Πrapó, pás fuqíse pâ áne qe đέmi Zót ε Πεrendî, qe krión ε mbán ε perterìn ɡíđe çká jáne, atá na jáne te párete mirebéŋes, εđέ nder atá kέmi mê te međâte dεtýra εđέ mbe atá mê te mađâte đε te párat' ε te véçate te dúhεmε.

Dεtýrat' ε te dúhεmεte mbe pjέλesit jáne.

T' i ndεrójm' ε t' i dúame, pás daɢuríse έmerit Zótit, mê ɢúme sε nga ɡíđe çká jáne nde bótet.

Te ndíɡójme mε ndêr fjálet' ε mesímεt' ε urđerátat' ε porosît' ε týrε, εđέ te bíndεmi nde te mírat ε te dréjtat đε te perkujdέsεmi mε ɡíđe zémere t' i mbarójme.

Te prέsme mε te búte ε mε ndêr apesímεt' ε qertímεt' ε zemerímεt' ε týrε, εđέ núke véteme ketó púne, por εđέ múndímε ε te páhura nde na đénçine, per mε

na ndertúare, t' i durójme pâ kâýɛre fjá-le práṗe.

Nde qénte qe s' u ndíhu fáti te jéne te msúare ɛ te díture, ɛâé te na âóne a te na urâerónɥene a te na porosítɥene ndoɥê púne qe s' éɛt' ɛ úâese t' ɛ béjme, mɛ te mír' ɛ mɛ te búte t' u mbúɛme méndjɛne, qe s' éɛt' ɛ úâese, ɛâé t' u deftéjme hi-âerímne, qe s' múntme t' i ndipójme. Eâé, nde mós ubínçine ɛ te béɥene véte te tíλe púne ɛ t' i zére nómi ɛ kanóni t' i mundóɥe, te súlɛmi ɛ te lútɛmi qe t' i ɛpe-tójme, a te ápeme te dréjtene qe ubé per síṗre, a te çperblέjme mundímine, nde íɛte sɛ bénɛte, ɛ t' i ɛpetójme. Nde mós múnçim, te na víɥe kéq; ɛâé ndéri ýne éɛte te vémi giâeɥê t' i ɛikójme ɛ te per-píqɛmi per tà.

Te díme ɛ te ɥóhme ɛ te kémi giâeɥê nder méntt te mírate qe na káne bére ɛâé daɛurîn' ɛ týrɛ mbe nâ, ɛâé, si te pítɛmi, te kâénɛmi t' uà ɛperblέjme dykɛ pásure kujdés ɛ dykɛ ɛerbýɛre mɛ hîr ɛ pâ rendím atýrɛ nde plɛqerî, si âɛ atá nâ

nde foɢŋerî; ɛðé, nde árðte vdékja pas líndjɛse mɛ ráðe, t' i persjéÂme nde vôpt dykɛ qáre.

Te dúhɛmɛ per djémt

Fárɛ pâÀ, ɛðé núke qe se pári po pastâj ŋga ndoŋê ŋgáje, nde kâ ŋerí te mós dóje djémt' ɛ tî; ɛðé núke véteme prɛj ŋérezɛt, por as prɛj bagetívɛt ɛ se tjéraɢ káfɢe te páÀa. Hapó éɢt' ɛ tépere te ðémi sɛ dúhɛte te dúame djémte t'áne, kur íɢte ðéne vɛtíu ðɛ mɛ sŷ giðeŋê ɛ ɢóhme, po keté dúhɛte te véme rê ɛ te ðémi, sɛ ɢúmevɛ ŋga daɢuría u vjén kéq t' i qertóŋene ɛ t' i apesέŋene qe fóɢŋa, pa msónɛne lɛðatâre ɛ zemeráke, pâ apesím, ɛðé as fjále mápene as bíndɛne, po béŋene ç' u ðóte miturî' ɛ týrɛ. U vjén kéq t' i véne te mundónɛne te msóŋene diturî ɛ mjɛɢterî, pa mbétɛne te míture ɛ te padíture. U vjén kéq t' i véne nde púne, pa bénɛne pertéses ɛðé s' u vjén ndórɛ per ŋekáfɢe ðɛ bénɛne te várfere ɛ fatkéqre. Kɛɢtú ɢúme jáne bére te líq ɛ u

káne ngréne gíđe gêne pjéλesεt ε i káne léne kéq nde plεqerî, εđé te tjéra te keqía te međâ ε mê te međâ káne béne đε káne mápe fúnt te kéq.

Te tjére perserî nga daδuría, por εđé nga paditurî' ε týrε ηehérεδ, per te msúare qe nde foδηerî t' u kéne fríkene ε t' u trémbεne ε per te apesýεre, si dúane tà đóne, i δikóηene égre ε u zemerónεne ε i δáηene ε i páhene, εđé keδtú cá mápene temêr ε λaósεne εđé·mbétεne te mpít' ε te pazóte per púne perparími (προόδου), disávε u grísεte cípa ε bénεne si msóηesite ε týrε εgresíra ε te líq, pâ ndoηé apesím, εđé sa δpetóηene, si pε furtúnε, ε s' u ηpítεte ndoηé vetíje ε líge, núke múntηene pás kóhε te msóηene púne te míre, si dúane, εđé ahóηene gíđe jétene.

Andâj prá dúhεte δúme kujdés per djemt, qe as mε perkeđεlî as mε zemerím te égre, por úrt' ε búte t' i apesémje εđé mε fjále te míra dále nga dále pás vjétεt t' u ápeme te kupetóηene te mírene ε te msuárit, qe tà kerkóηene đε véte mε hîr ε mε

daɕurî ɛ mɛ gezím, ɛđɛ́ mê perpára nga ɡíđe púnete t' u ápeme mesímn' ɛ dituríse ɕkúrtere (τῆς συντόμȣ ἐπιστήμης) qe dúhɛte ɡíđe ŋɛ́rezɛt.

Πá, si t' u ápeme mesímn' ɛ dituríse ɕkúrtere, dúhɛte te píme pákeze ɛ te mɛndóhɛmi míre, qe t' u ápeme đɛ mesímn' ɛ púnɛjɛ te drɛ́jte, per te pójture míre atá ɛ per te pásure kujdɛ́s đɛ nâ, kur te mós múntme, ɛ kur te plákɛmi.

Πrapó, nde íɕte sɛ nê undóđem te pásure ɛđɛ́ djɛ́mte t' áne dúane diturî te lárte ɛđɛ́ uà mêr méndja, t' i léme te ndjɛ́kene mesímn' ɛ asâj ɛ t' i víhɛne đɛ vɛçán ŋê dɛ́gɛjɛ, asâj qe u dó zémera mê ɕúme, ɛđɛ́ te mɛ́pɛne ɡiđeŋê mɛ té ɛ tà msóŋene mɛ fúnt, qe t' ɛ perdórŋene đɛ púne te drɛ́jte per te fitúare ɛ ɕtúare ɡêne ɛđɛ́ per te pójture míre ɛ mɛ ndêr ɛ per te gezúare đɛ nâ.

Nde íɕte sɛ nê s' undóđem te pásure, po djɛ́mɛt t' áne uà mêr méndja ɕúme diturîn' ɛ lárte đɛ vɛ́ne perpára çqúare nde mesímt te asâj ɛđɛ́ u vjɛ́n kɛ́q fórt tà

léne, te perpíqɛmi sa te múntme mɛ xdó fáre púnɛ ɛ mɛ ndíhme te míqɛ ɛ mɛ te lúture mirebéresɛvɛ, qe te mós i héqme ɛ t' u présme úẽen' ɛ mesímit dituríse lárte; ɛẽé atá t' i víhɛne si ẽám sípre ẽɛ vɛçán ɳê dégɛjɛ te asâj, qe tà perdórɳene qe aɛtú púne te dréjte per te fitúare ɛ te pójture míre, ɛ per te ndíhure ẽɛ névɛ, kur te mós múntme ɛ kur te mplákɛmi.

Nde íɛte sɛ nê undóẽem te pásure, po djémɛt t' áne núke uà mêr méndja dituríñ' ɛ lárte, t' i véme te msóɳene até púne qe u dó zémera mê ɛúme ẽɛ uà mêr méndja mê míre, ndo púne mjɛɛteríɛ, ndo púne te ɳóhuri ɛ te kembýɛri prónat' ɛ púnevɛt, qe íɛte te blér' ɛ te ɛíture ẽɛ te máp' ɛ te ẽéne ɛẽé ẽúhɛte trɛgetî (ἐμπόριον); sɛ gíẽe ketó jáne te výɛra ɳerezíse ẽɛ te míra ɛ te dréjta ẽɛ rendóm te ndérçimɛ; ɛẽé sɛ géja íɛte nde pɛzík húmbjɛjɛ ẽɛ ɛpéɛ ɛ kémi páre keté, ɛ diturîa ɛ púnese s' kâ pɛzík; ɛẽé sɛ te ndéɳurite pâ púne íɛte fórt ɛ máẽ' ɛ kéqɛ qe déndur' ɛ kémi páre sɛ kâ vdíɛpe gêne sadó

ε ϭúme qe kâ qéne, εãé te tjéra te keqía kâ prúre εãé túrp ε fúnt te kéq.

Nde íϭte sε as nê undóãem te pásure as djémavεt t' áne uà mêr méndja dituríη' ε lárte, t' i véme, si ãám sípre, nde mesím te ηê púnεjε, te asâj qe uà mêr méndja mê míre ε uà dó zémera mê ϭúme, qe mε prónεt te asâj te pónene míre ε te na kéne kujdés, kur te mós múntme ε kur te mplákεmi, εãé qe múnt te bénεne ãε te pásure si kémi páre ϭúme.

Te dúhεmεte per djémt jáne mê te meãâte. Her apesímin' ε msímin' ε atýrε dúhεte i máã kujdés ε ϭúme mεndím ε te perpjékure. Sε djémate jáne ϭprés' ε míre ε plεqeríse sáne. Nder djémat ε djémat ε djémavεt perteríhεte ηerezía ãε djεmuría kóhe pás kóhε jáne vérerate (αἱ ἀνοίξεις) ε jétese máãε te ηerezíse. Hrεj djémavεt, kúr apeséhene ε msóhene ε stervítene nde diturî ε nde píde púnerat qe i dúhene ηerezíse, kuϭ nde ηéren' ε kuϭ nde tjátrene pás dituríse perpídeϭmε, ndertóhene ε zbukuróhene ε lulezónene kómbε; εãé pε

djέmavɛt, kur núke apesέnɛne ɛ̂ núke mesóŋene díturîne ɛ ƿúnete qe i dúhɛne ŋɛrezíse, a mesóŋene ƿák ɗɛ te ƿáke te ƿáka, vέne ƿráƿa ɛ ƿezóhɛne ɛ vdírɛne kómbɛ.

Ho tė apesyέret' ɛ te msuáret' ɛ djέmavɛt, si ƿám ɛ si ɗám, s' é te léhte. Dúhɛte ƿrá aɢtú ƿer keté ƿúne te bénɛne mesoŋetórɛ (διδακτορεῖα, σχολεῖα) te dituríse ƿerɡíɗeɢmɛ, te ƿunuárit ɗέne, te mjɛɢterívɛt, te trɛɡetíse ɗɛ te ɗituríse lárte, ɛɗέ nde cilenedó te zɡíɗɛne ɛ te mέƿɛne mɛ róɡe mesoŋetóre (διδάσκαλοι) te mír' ɛ te úrt' ɛ te díture; ɛɗέ nde te ƿárene ƿɛ sýrɛɢ, te dituríse ƿerɡíɗeɢmɛ, te dergóhɛne djêmte qe kur zén' ɛ έceŋene ɛ flásene ɛɗέ te víhɛte i tíλe kujdés, qe ƿέse mbeɗέte a ɡáɢte mbe ɗέte vjέç te múntŋene te dálene andêj mɛ diturîn' ɛ ƿerɡíɗeɢmɛ ɗɛ mɛ ŋê a dŷ ɡúhe te húaj ɛ te vέne nde ŋê nga te tjέrate, sicíli nde te ƿúnese mɛ te cílen' i dó zémera te póŋe ŋɛrezíɢt, ɛɗέ ŋezέt a ŋezέt ɛ ŋé a dý vjέç te jέt' i zóti asâj ƿúnɛjɛ. Keɢtú ƿer djέmt

dúhɛte te ɲerkujdésɛne átete ɛ émate ɛãé kuvérnate, se cílavɛt kjó dúhɛte t' u jét' ɛ pára fárɛ púne.

Te dúhɛmɛ
mbe veλézerit ãɛ ɲeríɲt (farɛfísajt)

Veλézrete, nder te cílet mépɛne ãɛ mótrate, ãɛ mótr' ɛ veλâ jáne bîj te ɲé átɛ ɛ ɲê émɛ, a te ɲé átɛ ãɛ dý a mê ɛúme émavɛ, a te ɲê émɛ ãɛ dý a mê ɛúme átevɛ.

Kur jáne te ɲé átɛ ɛ ɲê émɛ jáne te ɲê fárɛ ɛ ɲé bárku, ɛãé déndure ɲpáɲene átes' ɛ émese ãɛ ɲɛriátrit nde fytýr' ɛ nde vɛtíja vɛtíu,dó mɛ ãéne jáne vλastâre te ɲerpám prɛj ɲé kúrmi; ɛãé mɛ qéne keɛsú te líãure dúhɛte vɛtíu te dúane ɲɛriátrine mê ɛúme sɛ te tjérete ɲéres.

Xdó fóɛɲ' ɛ padrɛqezúare núke vêtem' ɛ ɲɛríu po ãɛ ɛ bagetíɛ ãɛ ɛ ɛgresírɛ ɛãɛ dúhɛte vɛtíu; ɛãé fóɛɲeja te máãe, qe ɛ kâ páre mê páre ãɛ ɛpéɛ, ɛ ɲéh ãɛ ɛ dó vɛtíu ɛãé pɛ te tjérevɛt, qe s' i kâ pár' ɛ

s' i ŋέf, trémbɛte; ɛđέ fóɢŋa fóɢŋɛne ɛ dó vɛtíu ɛđέ ƿâ ƿáre tjátere hêre. Keɢtú đɛ veλέzrete qe ɢóhene ƿiđeŋê ŋɛriátrine qe kur líndɛne ndene ŋê mbulέse đɛ ndene ŋê daɢurî ɛ kujdés te átese ɛ te émese dúhɛte vɛtíu te dúane ŋɛriátrine mê ɢúme sɛ te tjέrete ŋέres.

Kur jáne ƿrɛj ŋé átɛ ɛ ŋé émɛ, daɢuría ɛ kujdέsa ɛ uráta ɛ atýrɛ i dó te dúhɛne, núke te zíhɛne, ɛđέ te kđyέret' ɛ daɢuríse týrɛ ndɛ áta ɛ éma ɛ dɛtýra ndɛ atá ƿer mundímɛt ɛ te mírat qe u káne bére ɛ u béŋene i bén vɛtíu te dúhɛne mê ɢúme sɛ mɛ te tjέret ŋέres.

Kur ƿrɛj ƿúnese ɛ ƿése átese ɛ émese (nde bέfti te kέne) uɢqέnɛne ɛ pítɛne ɛ msónɛne ɛđέ ƿas vdέkjɛse atýrɛ ç' te mbέse nga ató éɢt' ɛ báɢket' ɛ týrja, ɛ mír' ɛ týrɛ (τὸ συμφέρον των) qe te ƿerkujdέsɛne ɛ te ndíhŋene, kur te pítɛne, qe te mbáhɛt' ɛ te ɢtóhɛte, ɛđέ ɛ drέjta, qe tà ndáŋene bárazi ƿas vdέkjɛse átese ɛ émese, ɛ dó te jέne vɛtíu te dáɢure mê ɢúme sɛ mɛ te tjέrete ŋέres. Keɢtú, ɛđέ kur jáne ƿrɛj vέ-

teme ɳé áte, x' vjén nga án' ɛ átese; ɛðé kur jáne prɛj véteme ɳê éme, x' vjén nga án' ɛ émese.

Прapó veλézrete dyk me pásure káqe ðɛ te tíλa líðja dúhɛte te dúane ɳeriátrine pás émes' ɛ átese mê ɓúme se te tjérete ɳéres ɛðé te póɳene báɓke mbe ɳê méndje sa ger te bénene ðɛ atá áte, a éma, ɛ femíje mbe vétehɛ; ɛðé kur te vdésene áta ɛ éma tà ndáɳene me te dréjte pas nómit ɛ kanónit gên' ɛ atýre; ɛðé pastâj te ðémbene per ɳeriátrine ɛ te ndíhɳene ɛ te béɳene ɳeriáterit gíðe te mírate qe dúhene ɛ qe múndene mê ɓúme ɛ mê perpára se te tjérevet ɳéres. Pɓte páre se nde veλazerî qe íɓte daɓuría éɓte gezím ɛ bɛkím ɛðé gíðe te mbárete ɛ jét' ɛ bárâ' ɛ ɛ gáte, ɛðé nde veλazerî qe kâ hýre zénja ɛ gríndja éɓte zî ɛ maλekím ɛ prapesî ɛ gíðe te keqíate ðɛ mbe ne fúnt bárje (ἐλεύθρος).

Hás veλazeríse qe aɓtú per te mós ɳgáture fjálene vjén gería (farɛfisería).

Te dúhɛmɛ
mbe kómbine ãɛ mbe memeãéãine

Ηɛríu núke múndɛte te póɳe, si dó te póne, ɲâ ɕóke, per ɕúme púne: perpára qe te mburóhɛte nga ɛgresírate, pastâj per te tjérat púne te diturís' ɛ te mjɛɕteríse ɛ te tjéravɛ qe dúane ndíhmen' ɛ ɳɛriáterit. Ηó, qe te póɳene ɕúme ɳéres báɕke ɛ te punóɳene per te míret te týrɛ, dúhɛne méses qe te mépɛne vêɕ mɛ̀ ɳɛriátrine, ɛãé méses mê te míre te tjére s' múnt te bénɛne, perváç sɛ zérɛt' ɛ nýɛre (αἱ ϕωναὶ αἱ ἀρθρωμέναι) qɣɕdó λójɕ, qe nxjépene ngójɛt, per te deftýɛre çfarɛɕdó káfɕ' ɛ pún' ɛ díje (ἰδέαν), ɛãé qe qúhɛne glúhe nga ɛ pár' ɛ véglavɛt (τῶν ὀργάνων) mbe te nxíɛpe.

Ηrapó gíde sa ɳéres msóɳene prɛj s' émavɛt mɛ síse ɳê glúhe ãɛ mépɛne vêɕ mɛ té ãúhɛne *ɳepúhes* (ἐμόγλωσσοι) ãɛ bénene ɳê *kómp* mbe vétehɛ, ɛãé ãéu ku píne qúhɛte *memeãéã* i atýrɛ. Ηo ɕúme

hêre fjála memeđέđ flítεte đε per memeđέđ đε per kómp ŋehέrεɕ.

Keɕtú prá ɡúha đε memeđέđi jáne méma te međâ qe puɕtóŋene ɡíđe émat' ε átet' ε véçe đε ɡíđe atá ŋέres qe flásene até ɡúhe ε píne nde até đê, εđέ i béŋene ŋê veλazerî te máđε qe qúhεte *kómp*. Andâj Sokráti fiλosófi Elín nga te móçimite đóte nde fjálet mε Kritóne qe ɕkrôj i msuár' i tî Πλatóni sε *memeđέđí* (nde te cílene díhεte sε mέpεte đε kómbi brénda) *íɕte m' î výεre ε m' î ndέrçim ε m' î ɕeŋterúare sε éma ε sε áta ε sε te tjέrete prínt ɡíđe.*

Mê míre do qê mbásε te flísine ŋέreste ɡíđe áne mb' áne nde bóte ŋê ɡúhe, po kjó s' éɕte đéne nga vεtíja (ἀπὸ τῆς φύσεως). Sεpsέ ɕóhme qe đε atá qe flásene ŋê ɡúhe sa largóhεne ŋεriátrit, áqe ε ndryɕóŋene, εđέ keɕtú ŋεrezía nde bótet flásene ɕúme ɡúhe đε jáne ɕúme kómbε.

Παpó pás veλέzrevεt ε ŋefáresεt nde daɕurî ε nde te bére míre per púnera te véça víŋene ŋeɡúhesite ε memeđεtárete.

Πo ƿer ƿúnera te báɞketa, qe qúhɛne te kómbit ɛ te memeđɛ́đit nde te cílet mɛ́ƿɛne si ƿám đɛ ŋefáresite đɛ veλɛ́zrete đɛ éma ɛ áta đɛ vɛ́te nê, kómbi đɛ memeđɛ́đi, si đóte ƿaskýr' ɛ míre ɛ ƿúneravɛ te míra, Sokráti, jáne mê ƿerƿára sɛ ɡíđe. Πa andâj dúhɛte te mɛndónɛmi ɛ te ƿerkujdɛ́sɛmi ɛ te ƿerƿíqɛmi sî ɛ sî te na jɛ́te kómbi i úrt' ɛ i dítur' ɛ i ƿásur' ɛ i ƿjɛ́ɞtem ɛ trím, a mɛ ŋê fjále, i míre ƿɛ se ɡíđaɞ đɛ i lírete, dó mɛ đéne te mós ndálɛte nde ƿúnera te míra ɛđɛ́ te mós ɞterngóhɛte nde ƿúnera te líga, ɛđɛ́ memeđɛ́đi i ƿunúare ɛ i lulezúare ɛ i ruájtur' ɛ i ƿademetúare ƿɛ se líqɞ ɛ ƿɛj armíqɞ. Πó, qe te na jɛ́te kómbi i míre ƿɛ se ɡíđaɞ ɛđɛ́ memeđɛ́đi i lulezúare, dúhɛte ŋɛ́reste qe béjme kómbine te jɛ́mi te msúare ɛ te miresúare ƿɛ se ɡíđaɞ, ɛđɛ́ te lírete. Πó, qe te msóhɛmi ɛ te miresóhɛmi ɛ te jɛ́mi te lírete, dúhɛte te kɛ́mi ɞkróŋa (συγγράμματα) nde ɡúhet t' éne qe kɛ́mi ƿíre mɛ síse, qe t' i kendójm' ɛ t' i márme vêɞ. Na dúhɛne msoŋetôrɛ đɛ mso-

ɳetôre te mír' ɛ te díture, qe te na msóɳene djémte, si ðám ðɛ gétek mê sípre, diturîn' ɛ perɡíðeɢmɛ ɛ te lártene ðɛ diturîn' ɛ te tjéravɛt púne.

Hapó te dúhɛmɛ mbe kómbine jáne, ɛ páre fárɛ ðɛ báλe te ɢkúajme ɛ te zbukurójme ɛ te bɛgatójme (πλουτίζωμεν) gúhene tuɛ ɢkrúare nde té púne te míra ɛ te búkura sicíli até qe múndɛte, nde múndɛte, te méndjɛse vét, a tuɛ kðýɛre ɛ prúre nde té prɛj gúheraɢ te tjéra çfareɢdó púne te mír' ɛ te búkure sicíli até qe múndɛte, nde múndɛte, tuɛ uperkujdésure fórt ɛ tuɛ véne rê míre nde te kðýɛre te mós príɢɳe te mbrújturit' ɛ te éndurit' ɛ gúhese tî.

Glúha jà rúan kómbit púnet' ɛ míra' ɛ te búkura, kur jáne ɢkrúare nde té, te pavdékura gíde jéten' ɛ jétese. Mɛ pák fjále, pɛ ɳérezɛt ne bóte atá qe flásene ɳê gúhe ðɛ ɛ ɢkruáɳene qúhɛne *kómp;* atá q' ɛ flásene ðɛ núk' ɛ ɢkruáɳene, s' punóɳene per vétehɛ, as qúhɛne kómp, po laús i égre ɛ barbâr.

Kómbate s' i káne ɢkrúare ɡúhete ƿerŋehέrεɢ, ƿo tuε háƿure sŷte sicíli ε tuε ƿáre ŋέri tjέtrine, εđέ cíli te ƿáre hêre míre fíλi z' díhεte. Aý ŋεrî ƿrá qe ɢέf te mírate qe kâ tjέtere kómƿ nga te ɢkruáret' ε ɡúhese tî εđέ núke dó te ɢkrúaŋe đ' aý ɡúhen' ε tî, núke dó veλέzerit' ε tî, núke ndεrón t' émen' ε t' áne, núke dó vεtehέne, εđέ kur bíε đε ƿraƿesî ε ndalî nde ƿúnet te ɢkrúarit ɡúhen' ε tî, vrέt ɡíđe sa flásen' até ɡúhe, vrέt veλázret' ε tî, bjέ mε ɢkέlm s'émes' ε t' έt, nxîn fáqεn' ε vέt, íɢte m' î kέqi fárε kεqbéres nde bótet. Andâj đέmi ε ƿáre fárε đε bâλ' ε dúhεmε mbe kómbine íɢte te ɢkrúajme ɡúhene, áni te ƿerkujdέsεmi te béjme msoŋetórε ε te márme msoŋetôr' ε msoŋetórε te mír' ε te díture, qe te na msóŋene djέmte mbe kóhe, si đám mê sípre.

Te mbám' ε te rúajme zakónεt' ε míre te kómbit ε nómεte qe káne ɢkrúare ŋέres te mír' ε te urt' ε te dítur' ε te drέjte ƿer te ruájture te drέjtene, εđέ as mε ŋê fáre menýrε te mós dálme jáɢte

sýrɛɕ, sikúr ɛðé ɕterngím vdékjɛjɛ te na véne.

Te qúajme tére memeðéðine si ŋê ɕtepî, ɛðé ŋíðe memeðɛtârete t' i dúame si veλézere. Te mɛndónɛmi ɛ te keɕiλójme (συμβουλευώμεθα) ŋíðe báɕke per te míret te memeðéðit, si veλézere per te míret te ɕtepíse týrɛ, ɛðé te bíndɛmi nde méndjɛt ɛ keɕíλet te úrtevɛt ɛ te mírevɛt ɛ te párevɛt si nde méndjɛt ɛ keɕíλet te átese, ɛðé ajó púne qe ɕíhɛte míre prɛj atýrɛ ðɛ vɛndóɕɛte per te bére ðɛ na urðeróhɛte, t' ɛ béjme mɛ ŋíðe zémere.

Te rúajme kufíte (sinórɛte) ɛ áravɛt ɛ vréɕtavɛt ɛ te kópɛtravɛt ɛ te lendínavɛt ɛ te luáðɛvɛt ɛ te málɛvɛt ɛ te pýλɛvɛt ɛ te katúndɛvɛt ɛ te fɛátravɛt ɛ te paλángavɛt (των κωμοπόλεων) ɛðé púnen' ɛ ŋɛriáterit, qe te na lulezóŋe memeðéði ɛ te pójme nde paqtím ɛ nde sigurî, ðɛ t' i gezónɛmi prónŋɛse púnese giðekúɕ se tîjse.

Te ŋóheme fâjn' ɛ démne qe i kémi béne xdó ŋɛríu ðɛ t' i ápeme te dréjtene, ɛðé te ndjéjme fâjn' ɛ démne qe na kâ

béne xdó ŋɛrî, po te memeðɛtárevɛt mê perpára, si te veλázrevɛt.

Te perpíqɛmi te pasójme ŋéres qe zíhɛne ciletedó qe te jéne, po memeðɛtárete mê ɕúme, si veλázrete.

Te mprójme te dréjten' ɛ ndérin' ɛ kómbit nder te húaj, kur na godítɛte ɛ ndóðɛmi atjé, mɛ xdó fáre púnɛ te dréjte eðé mɛ vdékjɛ, nd' ɛ kerkófte púna. Aɕtú ðɛ te memeðɛtárevɛt.

Xdó púne qe béjme per te míret t' éne veçán dúhɛte mê perpára tà mɛndójme, sɛ mós godít ndérin' ɛ kómbit.

Te ápeme mɛ ɲíde zémere pagésene, até q' i bíɛ ɲidekúɕ, per ndertím te úðevɛ ɛ te msoŋetórɛvɛ ɛ te tjére ndertímɛvɛ te vjéjɕim, ɛ per róge te msoŋetórevɛt ɛ te kuvɛrnatórevɛt ɛ te rójesɛt pjéɕtese (τῶν φυλάκων της τάξεως) ɛ te ɲídevɛ atýrɛ qe punóŋene per te míre te kómbit ɛ te memeðéðit, eðé t' u bíɛme ndíhm' ɛ lɛjsî nde púnet.

Te vémi mɛ hîr ɛ mɛ daɕurî te msójme, kur íɕte kóha, uɕetarerîne (τὴν στρα-

τιωτικὴν), ε cíla na dúhεte per te ruájture ε per te mprúare te dréjtat' ε kómbit. Eđé, nde na árçine persípre kómbε te húaj te na ngréne te dréjtat' ε ndérin' ε liresîne kómbit ε te na bíεne roperîne, a te na mápene vént te memeđéđit, te súlεmi te ɡíđe te ápeme ndíhmene até qe múndεte ɡíđekúɢ per te mprúare. Eđé, sa te zɡíđεmi per nde lúfte, te vémi mε ɡíđe zémere, đε te bíndεmi nde urđerátat te príŋesεt ε te párevεt ε kryεɢetárevεt, εđé te leftójme mε ɡíđe ɢpîrt ε mε ɡíđe zémere ε mε sa fuqî qe kémi dykε quájture farεɡê vdεkjεne perpára ndérit kómbit ε perpára liresîse émavεt ε átevεt ε veλázrevεt ε grávεt ε çúnavεt, ç' te kémi ɡiđekúɢ, ε tuε ukujtúare, sε, kur ŋé hêre po na kâ per te árđure đε vεtíu vdékja, ç' na vjén te pójturite đε cá mót rópre perpára vdékkjεse ndérçimε mê páre mε liresî; εđé sε, nde ɢpetófɢim ε te nkđénεmi múndes nde ŋérezit t' áne ε te ɢóheme memeđéđine te lír' ε te gezúare nga te leftuárete t' áne, s' po ká mê te máđ gezím; pa nde márçim

ðɛ ƿláge (vápe), nde ƿúne ndɛ́ri s' ƿo kâ mê te máð ɢéŋ (παράσιμον). Mɛ ŋê fjále, unísem nde lúfte ƿer memeðɛ́ðine? núke dúhɛte te mɛndónɛmi qýɢ te pȯjme, ƿo qýɢ\tà mƿrójme ɛ te vdɛ́sme mɛ ndêr tuɛ uvrám nde bâλ' ɛ nde kraherúar ɛ mós kráhevɛt.

Si ç' jáne fárete mbe kómbine, aɢtú ðɛ kómbɛte mbe ƿíðe ŋɛrezîne; ɛðɛ́ sindekúr kâ híɛ te ndɛróŋ' ɛ te dóje fára fárene, aɢtú ɛðɛ́ kómbi kómbine. Eðɛ́, mɛ qéne qe kómbɛte s' i çqúan tjátre ƿê, ƿerváç sɛ ƿúha ðɛ zakónɛte, qe te na jɛ́te kómbi ýn' i dáɢure nder te tjɛ́ret ɛðɛ́ i ndɛrúar' ɛ i levdúare nde ƿíðe ŋɛrezîne, kâ híɛ ðɛ dúhɛte komƿtjátresɛt (τῶν ἀλλοεθνῶν) t' u ndɛrójme ƿúhete ɛðɛ́ zakónɛte. Eðɛ́ dykɛ bére míre sa na múndɛte, si ðám, ƿíðe ŋɛ́rezɛt ndɛrójm' ɛ levdójme vɛtehɛ́ne ɛðɛ́ kómbine t' éne.

Te dúhɛmɛ mbe msóŋetóret

Te dúhɛmɛte mbe msoŋetóret jáne ŋê mɛ te dúhɛmɛte mbe ƿjɛ́λesit, áten' ɛ é-

mene, sɛ ketá na súaλe nde jétet ɛãé na dúane jéten' ɛ míre ãɛ perkujdésene, atá na deftéɳene sɛ cíla íɕte vertét ɛãé na msóɳene qýɕ t' ɛ fitójme.

Ilrapó kâ híɛ msoɳetórete t' i dúame mɛ te vertéte si áten' ɛ émene, ɛ t' i ndiɒójm' ɛ t' i ndɛrójme, ɛ t' i gezójme dykɛ msúare ɛ dykɛ véne nde méntt míre msímɛte qe na ápene. Eãé, si te mbarój-me se msúari ɛ te hýjme nde púnerat te ɳɛrezíse ɛ te bénɛmi míre, t' uà çperbléj-me mundímɛte qe béne per ɛe míret t' éne dykɛ ndɛrúare ɛ dykɛ bére míre kurdó sa na múndɛte ɛ tuɛ ɳóhure te mírene ɒíde jétene t' éne.

Te dúhɛmɛ mbe mirebéresit

Rídevɛ sa na káne bére míre zémrɛt pâ ndoɳé fitím ɛãé mɛ xdó fáre púnɛ qe na ɛ káne bére, ndo mɛ púne ndo mɛ fjále, dúhɛte t' uà díme per ɒíde jétene; ɛãé núke véteme névɛ nde na ɛ béne, por ɛãé pjéλesɛt t' áne nde díme sɛ u káne béne. Eãé núke véteme atýrɛ qe na ɛ béne

jέmi ndene bâpe t' uà díme, ƿor ɛɖέ djέmɛt týrɛ. Eɖέ ndonesέ ɛ míra qe bénɛte zémrɛt éɢte m' ê máɖɛ nga xdó fáre te çperbléri, dúhɛte kurdó qe ɡέjme kóh' ɛ múndɛmi t' uà çƿerbléjme atýrɛ ɖɛ djέmɛt týrɛ.

Nga ɡíɖe te keqíate m' ê merzíture ɖɛ mê ƿer túrƿ éɢte te mós díturit' ɛ se mírese ɖɛ te bérete kέq ƿer te míre. Andâj kesôj ƿúnɛ dúhɛte te rúhɛmi fórt ɛɖέ, nd' ɛ ndiɡófɢim sɛ ɛ béri tjέtere, te dríɖɛmi.

Te dúhɛmɛ mbe te meɖêŋt ɛ te lártet ɛɖέ mbe mê te vóɡelit ɛ mê te ƿóɢterit

Mê te meɖέŋɛt nga vjέte ɖɛ mê te lártevɛt nga ƿúna kâ híɛ t' u béjme ndêr ɛ t' i márme mɛ te míre, ƿerƿára týrɛ te píme mbléɖure ɛ te flásme úrt' ɛ búte ɛɖέ as mɛ ŋê fáre menýrɛ te mós çɖúrme gójene. Nde ƿáçine nɛvóje ɖɛ ƿer ndoŋê ɢerbése, kur ndóɖɛmi ƿráne, te súlɛmi nê, si bîjt' ɛ týrɛ ɛ ɢɛrbetóret' ɛ týrɛ, t' uà béj-

me, ãɛ te mós píme te ɢikójme qe tà béɳene véte.

Mê te vópelite nga vjéte kâ híɛ, per ndêr qe na béɳene, t' i dúame si djém ɛ si veλézere, ɛãé, nde jáne mê te padíture sɛ nê, t' i msójm' ɛ t' u deftéjme úãe te míre sa na múndɛte. Her mê te póɢterit nga púna ɛ te várferit dúhɛte te na víɳe kéq ɛãé te mós i márme nde per kémbe; ɛãé per ndêr qe na béɳene, t' u deftéjme hîr, ɛãé nde jáne mê te meãéɳ nga vjéte t' i qúajme si áte. Gerbímɛte qe dúane te nâ béɳene sa te múntme dykɛ deftýɛre hîr sikúr na i béne te mós i léme te na i béɳene, ɛãé, nde na béfɢine, t' u deftéjhîr sɛ na láne ndene bâpe t' uà ɕperbléjme ɛãé t' uà ɕperbléjme sa na múndɛte.

Te dúhɛmɛ
mbe zoterîɳt ɛãé mbe ɢerbetóret

Zót ãúhɛt' aý qe pajtón tjétere, ɛãé ɢerbetôr aý qe pajtóhɛte tɛ tjétere mɛ róge, qe t' i punóɳ' ɛ t' i ɢerbéɳe.

Hrapó nê, kur jémi ɢerbetôre, kémi dɛ-

týre t' u punójme ɛ t' u ɓerbéjme zoterí-ŋɛt, ðɛ te dréjte t' u kerkójme rógene pas pajtímit; ɛðé zoterîŋte káne dɛtýre te na paguáŋene rógene ðɛ te dréjte te na urðeróŋene ɛ te na véne nde pún' ɛ nde ɓerbím pas pajtímit.

Keɓtú prá kémi dɛtýre t' u punójme ɛ t' u ɓerbéjme zoteríŋɛt si te na ðón' ɛ te na urðeróŋene pâ kðýɛre fjále práne, ndo mê te meðêŋ ndo mê te végele qófɓine nga vjéte, ɛðé ndo mê te fórte ndo mê te dóbete nga fuqía.

Te perkujdésemi ɛ te perpíqɛmi sa qe na múndɛte t' u béhɛte púna ɛ ɓerbésa mê míre sɛ ç' ɛ pandéhine pas pajtímit; ɛðé t' u jémi te bésese mbe xdó pê ɛ mbe xdó púne.

Te kémi keté kanón nde púnet, qe te velénje mê ɓúme sɛ róga ɛ t' u mbétɛte ðɛ zoteríŋɛt fitím; sɛ ndrýɓɛ persé te na pajtónine.

Te kémi méntte, qe, kurdó te na ðepésene, te ndigójme mɛ te páret ɛðé te súlɛmi mɛ ndêr te márme úrðerin' ɛ pú-

nese, εđέ te ϭpεjtójme t' ε mbarójme mε mént si dúhεte. Nde na urđerúane pεr te mápe ε prúre dítjε (πληροφορίαν) pεr ndoŋé púne, te vέmi sa káqe hέrε εđέ te mεndónεmi te márme dítjε te plóte (πλήρη) pεr ɡíđe sa dó púna, εđέ nde mós na đáne mbe te urđerúare pεr te ɡíđa.

Kur ε bjέ púna qe t' u jέmi práne, te mós píme si ϭóke pεrpára týrε, po pák ϭtemángure ε mε te ndruájture, sε mós u bíεme zaguϭî; εđέ te mós márme fjále pεrpára, vέç, kur te na pyέsene, te pεrɡíɡεmi qrúare ε búte até qe díme vertέt, mós mê ϭúme.

Nde na zemerónεne mε te drέjte, dúhεte te véme rê te mós béjme fâj a dém. Nde na zemerénεne pâ te drέjte, dúhεte te durójm' ε t' ε hapójme, εđέ te mós u véme cmîr nde zémere pεr te kέqε.

Kur díme ndoŋê púne mê míre sε ç' na ε đón' ε ε dúane, dúhεte t' uà đέmi urteríϭt mε fjálet, *na dúkεte*, a *đóne*, *sikúr éϭte mê míre keϭtù*, εđέ te prέsme tà ɡy-

kóŋene vɛ́te ɛđɛ́ te béjm' até qe dúane pâ fjál' ɛ pâ kundreɢtî.

Te mós íkejme t' u léme púnene pâ mbarúare móti qe jɛ́mi pajtúare, ɛđɛ́ ahɛ́rɛ, nde kɛ́mi per te íkure, t' u đɛ́mi mê perpára qe te díne; ɛđɛ́, kur te víŋe kóha te íkejme, te vɛ́mi t' u kerkójme pandáljɛne kryɛúletaj (ταπεινῶς) ɛđɛ́ t' u léme ɢendɛ́t.

Dykɛ punúare ɛ ɢerbýɛre míre ɛ drɛ́jte ɛ mɛ bɛ́se ɛ urteríɢt, sindekúr dúhɛte, zoteríŋɛt, s' kâ ndyɢím sɛ róga jóne dote vɛ́je dykɛ ɢtúare, ɛđɛ́ dote bénɛmi đɛ nê zoterîŋ nga próŋɛz' ɛ púnese s'áne, nd' ɛ perdórçim mɛ kursím.

Nde pajtófɢim nê te tjɛ́re mɛ róge te na punóŋene ɛ te na ɢerbɛ́ŋene ɛ te qúhɛmi zoterîŋ, kɛ́mi te drɛ́jte t' i urđerójm' atá ɛ t' u kerkójme púnene ɛ ɢerbɛ́sene q' i urđerójme, ɛđɛ́ dɛtýre t' u pagúajme rógene pas pajtímit pâ ndoŋé mundím fárɛ; dúhɛte te kɛ́mi nde méntt sɛ róg' ɛ punetórevɛt ɛ ɛ ɢɛrbetórevɛt éɢte dɛtŷre m' ê máđɛ nga ɡíđe dɛtýrate. Πersɛ́ atá léne

jéten' ɛ týrɛ per até róge ɛðé tére ɢperésen' ɛ te pójturit týrɛ ɛ te femíjese týrɛ ɛ káne nde até róge.

Sindekúr dúame te ɢóhme míre nga pún' ɛ týrɛ, aɢtú dúhɛte te dúame ɛ te gezóhɛmi qe te ɢóhene ðɛ atá míre nga róga q' u ápeme, ɛðé te perkujdésɛmi ɛ t' i msójme sa na múndɛte per te míret te týrɛ.

T' i urðerójme si ŋéres, te mós u zemeróhɛmi pâ te dréjte, ɛ te mós i ɢájme kûpe.

Te mós u kerkójme púne qe núke díne ɛ núke múndɛne, ɛ qe s' i kémi pajtúare per té. Hor até qe per té i kémi pajtúare ðɛ na ðáne fjále te punóŋene.

Te mós u véme ɢterngím ɛ t' i mundójme tuɛ kerkúare mê ɢúme púne sɛ ç' múndɛne te béŋene ðɛ jáɢte kufíse te punúarit ɛ jáɢte kóhese púnese.

Te mós i léme pâ ɢúme, qe dúhɛte per te pójture ŋeríu, ɛ xvéɢur' ɛ xbáður' ɛ úrete atá prɛj sýrɛɢ qe na punóŋene práne ɛ na ɢerbéŋene.

Te mós perdórme kéq trémbjen' ε túrpjen' ε varferîn' ε padíjen' ε týrε, ε te na punónene a te léne kráhet' ε týrε per búke ngójε ε per mospê, po t' i pagúajme ç' u velén púna ε gerbésa. Eđé kur góheme sε perkujdésene púnese s'áne si se týrεse mε píđe zémere, εđé punónenε mê míre ε mê gúme sε sa i kémi pajtúare, t' uà gtójme rógene, εđé t' i dúam' ε t' i qúajme néres te gtepíse ε t' i ndεrójme.

Nde na béfgine ndonjé dém pâ dágure đε góheme sε u vjén kéq ε hεlmónene, mjáft égte kjó per te véne rê mê míre tjátre hêre, εđé dúhεte te na víne kéq per tá đε t' i ndjéjm' ε ιe mós u flásεme gê.

Nde na béfgine dém nga te mós véne rê, égte mê míre t' u đémi ε t' i msójme te véne rê te mós ε perteríjene, sε t' i qertójm' ε t' u zemerónεmi mε te péfkete; sε zemerim' i péfkete i temεrón ε i frikesón, εđé fríka sε mós béjene dém i bén te dríđεn' ε te béjene mê gúme dém. Eđé, si t' u đémi ε t' i msójme, nde

na béfɕine démɛ sa z' duróhɛne ɛ s' ndjéhɛne mê, éɕte mê míre t' u lájme rógene ɛdé t' u ápeme údete, sɛ t' i mbáme dýkɛ zemerúar' ɛ dýkɛ qertúare, ɛ dykɛ ɕár' ɛ dykɛ páhure ɛ dykɛ béne dɛ nê fajtôre.

Te dúhɛme mbe mberétret ɛdé mbe ndepúnesit ɛ týrɛ

Mberétret' ɛ vertéte dɛ te nómɕim perpáɲen' átet' ɛ míre; ɛdé sindekúr ketá dúane djémt' ɛ týrɛ ɛdé kujdésɛne mɛ pídɛ zémere per te míret te atýrɛ, aɕtú dɛ atá dúane Ɛaúzet' ɛ týrɛ ɛ kujdésɛne mɛ pídɛ zémere per te míret te atýrɛ tuɛ véne nómɛte pidɛɲê nde púne ɛ tuɛ vɛndósure te dréjtene.

Hapó mberétrite qe na dúane keɕtú si djém dúhɛte dɛ nê t' i dúame si âte ɛ t' i ndɛrójme ɛ t' i depójme ɛ te bíndɛmi mɛ hîr nde urdɛrátat te týrɛ.

Ho mberétrevɛt, mɛ qéne qe mɛzî u hapín móti véteme te mɛndónɛne per te mírat t' óna, u dúhɛnɛ ɲéres te zóte te

mbaróŋene mɛndímɛt' ɛ dréjte ɛ daɢurîn' ɛ míre te týrɛ, te cílete qúhɛne *ndepúnes* (ὑπουργοί) ɛđé pún' ɛ týrɛ te ɡíđevɛ báɢke *kuvérne* (κυβέρνησις), *puɢtét'* (ἐξουσία) ɛ mberétrevɛt. Ndepúnesite qe nga kryɛndepúnesi (τοῦ προθυπουργοῦ) ɛ ɡɛr ndɛ uɢetári (τοῦ στρατιώτου) káne gyɢdó fáreɢ émera pas púnese q' u íɢte đéne. Eđé ketá prá dúhɛte t' i dúam' ɛ t' i ndɛrójm' ɛ t' u béjme lɛjsî nde púnet te týrɛ qe bénɛte per te míret t' éne. Aɢtú ɛđé ku jáne plɛqesî nde vént te mberétrevɛt.

Keɢtú λaúzet' ɛ kómbate, kur kuvɛrnóhɛne mɛ pjéɢte ɛ mɛ te dréjte qe nga mberéti ɛ ɡɛr ndɛ uɢetári ɛ ɡɛr ndɛ m' î vógel' i λaúzit, jáne fatmír' ɛ jɛtebárđe ɛ te gezúare, ɛđé mbrɛterît' ɛ týrɛ te mbára nde miresî ɛ nde fórce; ndrýɢɛ jáne fatkéqr' ɛ jɛtezês ɛ te hɛlmúare, ɛđé mbrɛterît' ɛ týrɛ te dóbeta đɛ nde prapesî ɛ nde te pezúare, ɛđé sâ mê ɢúme λaúze káne nde papjɛɢtesî, áqe mê kéq.

Te dúhɛmɛ mbe míqt

Mê páre dúhɛte te ðémi ç' ká ðúhɛte mík ɛ miqesî ɛðé kahá vjén miqesía ðɛ qŷɛ múnt te zíhɛte.

Mík i ðúhɛte ŋɛríut ŋɛrî q' i éɛte m' î dáɛure sɛ te tjérete, ɛðé *miqesî* daɛuría mbe ŋɛriátrine.

Miqesía vjén nga pajtî (συμφωνίαν) ɛ díjavɛt (τῶν ἰδεῶν) ɛ vɛtíjavɛt, ɛðé nga pelqím ɛ ndrêr i ŋérit mbe gázɛ (χαρίσματα) ɛ perparímɛ (προτερήματα) te tjéterit. Πrapó sa mê ɛúme pajtónɛne díjat' ɛ vɛtíjate ðɛ pelqéhɛn' ɛ ndɛrôhɛne gázɛt' ɛ perparímɛte, áqe m' ê máðɛ éɛte miqesía. Kɛɛtú miqesía éɛte ɛkáλe ɛkáλeɛ, kâ mík qe íɛte m' î dáɛure sɛ farɛfísasi (ὁ συγγενής), kâ qe íɛte m' î dáɛure sɛ veλâj, kâ ðɛ qe íɛte m' î dáɛure sɛ áta ɛ éma qe dó mɛ ðéne sa vɛtehéja.

Kɛɛtú prá dý ŋéres, qe te bénɛne míq, dúhɛte mê perpára te díne ŋɛriáterit díjat' ɛ vɛtíjate ðɛ gázɛt' ɛ perparímɛte; pastâj te ɛóhene nde pajtóhɛne díjat' ɛ vɛtíjate ðɛ

nde pelqéhεne gázεt' ε perparímεte, a nde múntηene te durónηene ηεriáterit ató qe núke pajtóhεne ε núke pelqéhεne, εdé pás pajtímit ε pelqímit ε durímit t' u hýηe daɕuría ε bésa mbe ηεriátrine ε te bérete míre ηεriáterit.

Πô, sa pê ε výεre ε ε paçemúare jáne míqt' ε vertéte, káqe pun' ε rénd' íɕte te zpéđurit' ε týrε; sε gázεt' ε perparímεte nde te fól' ε nde te perzjére pák a ɕúme hêre dúkεne, po díjat' ε vεtíjate múnt te feíhεn' ε te mós díhεne dót míre. Andâj ɕúme hêre dykε pandéhur' ε dykε bεsúare sε zúm mík te vertéte bjéme nde đokán te líηεvε đε vúajm' ε pesójm' ε qéɕεmi. Παpó, per te mós pesúare keté, dúhεte te đémi cá kanónε qe káne đéne te úrt' ε te vúare.

Te párene, te perzíhεmi ε te miqesóhεmi mε ηéres te mír' ε te ndérçim εdé te mergóhεmi nga te líq ε te pandérçim; sε mε ç' fáre ηéres perzíhεte ηεríu aɕtú đε múnt te bénεte, εdé fjála qe đúhεte

per ŋerî te paŋóhure sɛ, *íɛt' i tíλe ç' ján' atá qe perzíhɛte*, éɛt' ɛ pakundreɛtúare.

Te dýtene, te perzíhɛmi ɛ te miqesóhɛmi mɛ ŋéres te bésese ɛ te ménçim, qe te mós na nxjépene ɛéɛit te fɛéhetate q' u bɛsóhɛmi, ãɛ te na msóŋene ɛ te na deftéŋene úãe ɛpetími; ɛãé te híqɛmi nga ŋéres te pabése, qe s' mbáne te fɛéhete, ɛ nga te mápe, qe s' na ápene dót msím te míre, pɛj se cíleɛ dém a pesím se kéqɛ a émere te lík dote kémi, te míre asŋê.

Te trétene, te perzíhɛmi ɛ te miqesóhɛmi mɛ ŋéres te úrt' ɛ te búte, te cílete múnt te nã duróŋene te métate (τὰ ἐλαττώματα) t'óna ãɛ te na i ndertóŋene; ɛãé te largóhɛmi nga zemeráke ɛ te papréhɛim (ἀνησύχας) ɛ mendjɛngríture, te cílevɛt miqesía per pák kóhe íɛt' ɛ príɛure ãɛ ɛpéɛ ɛ nkãýɛre nde armiqesî.

Te kátretene, te perzíhɛmi ɛ te miqesóhɛmi mɛ ŋéres te bíntm (εὐπειθεῖς), qe mbáne vêɛ fjálese ãɛ mɛndónɛne ɛ gykóŋene te míren' ɛ te lígene ãɛ bíndɛne nde te mírene; ɛãé te mós ŋqásɛmi te pabín-

tmëvë, qe núke mápene vêë ãë s' mëndónëne te gykóŋene te míren' ë te lígene, po dúane qýë te ëkóŋe fjál' ë týrë, ãë núke bíndënë nde te mírene.

Te pëstene, te perzíhëmi ë te miqesóhëmi më ŋëres doreãénes, te cílete na ë káne per te bére ndíhmene, kur na dúhëte ë kur na vején, qe múnt te bénëmi ãë nê doreãénes; ëãé te píme mergúare dorehápevët, te cílete múntŋene te príëŋene ëúme pê per nê kur ãë ku z' dúhëte, ëãé kur ãë ku dúhëte s' na ndíhnene dót, ëãé tére pén' ë týrë ëãé ténene ç' t' u bësóhëmi jáne te zóte tà vdárŋene ŋê hérëë pâ árãure kéq ku núke zê fárë vént. Mergúare ãë doreësternguárevët, te cílete aãuróŋene pên' ë paráne, ëãé núke véteme s' u vjén kéq ãë z' bénene te míre tjétre ŋeríu, por u mbétete ãë sýri nde pét te páke te tjéterit, ëãé ëúme hêre vuáŋene ãë véte mê kéq së atá qe s' káne.

Has ketýrë kanónevë, nde zénçim míq dote gezóhëmi prëj sýrëë, ndrýëë, mê míre pâ míq së më míq te líq.

Ho ãε mbi gíde ketá dûhεte ãε te pý-
εsme míre ε te msójme qýθ jáne sjéλe
mbe míqt qe káne pásure (sε aθtú po do-
te síλεne ãε mbe nê), te béjme ãε ketó
próve.

Te bénεmi sikúr ndóãεmi nde θtergím,
qe te θóhme sε a u bén zémra te na
ndíhηene, εãé sikúr géndεmi nde hiãerím,
te θóhme sε a u vjén kéq per nê, εãé si-
kúr múarem ndoηé gezím a ndêr a bém
ndoηé fitím, te θóheme sε a u vjén míre.
T' u bεsónεmi si per te fθéheta púnera,
te cílate s' éθte nεvóje t' i kémi te fθéhe-
ta, te θóhme sε a na ε mbáne bésene.

Ha ãε mε gíde ketá te ruájture, nde
béfte te geηéhεmi ε te bíεme nde míq te
líq, atehérε dúhεte dále nga dále mε ηê
fár' úãε te híqεmi sýrεθ, ε te mós na ngí-
tεte túrpjε ε xnderím.

Hó, sa dúhεte te kémi méntte mbe te
zgéãure míqte, áqe εãé mbe te mbájture.
Andâj ãémi ãε per keté púne ketá kanónε.

Te páre hêre t' u béjme míne kurdó mε
ç' na múndεte.

Te dýtene t' u ndíhme nde ɵterngímɛt pâ kerkúare ndíhmene.

Te trétene t' u béjme zê, nde msófɵim sɛ u punóhɛte ndoɳê ɛ kéqɛ, ɛãé te márme pjése nde pɛzíkt te týrɛ per te ɵpetúare.

Te kátretene t' i msójm' ɛ t' u deftéjm' úãen' ɛ dréjte nde púnera qe díme nê ɛ núke dín' atá, a núke jáne mɛndúare míre per tó.

Te péstene t' u jémi te bésese, te kémi méntte te mós na dále ngójɛt asɳê n'a te fɵéhetate qe na bɛsúan' ɛ na ãáne, te mós jà ãémi kupekújt; ɛãé tjétre míku, nde jà ãénte ndoɳé pɛ míkɛt ɛãé ay te na i trɛgóɳe névɛ, nê te rúhɛmi te mós dúkɛmi sɛ díme gekáfɵe, ɛãé t' ɛ msójme te mós i trɛgóɳe ãɛ gétek te fɵéhetat' ɛ míkut. Eãé, nde na merzíte ndoɳé prɛj míqɛt ɛ te na bénɛte armík, perserî bésa jóne bése dúhɛte te jéte, ãɛ mɛ bése te vdéseme; te rúhɛmi véteme te mós pesójme te kéqɛ prɛj sîj, núke ãɛ te kãéjme te kéqɛ per te kéqɛ, te na kujtónɛte mi-

qesî' ε tî ε te mírat' ε pára đε te na víŋe kέq q' ε húmbem, εđέ perserî t' i dúame te mírene. Keɕtú múnt te pεndóhεte ε te dóje te na bénεte perserî mík, εđέ, nde na árđte, tà prέseme mε ɡíđe zémere ε mε gezím, sε ɡέtem ɡê te paçemúare qe pátem húmbure; εđέ te mós i ɕtíεme nde sŷ kûpe ndoŋê nga te keqíate qe na béri. Sε, qe keɕtú jáne bére míq mê te míre sε ç' qέne, kâ pasqýrera nde istorîne.

Mε qéne qe pâ te mέte fárε s' kâ ŋεrî εđέ ɡíđe ŋέreste ŋεriátrit dúhεte đε te durójme đε te ndertójme te mέtate, míqεt po ɕúme mê ɕúme, εđέ te međâ ε te rénda po te padémɕimε nde te drέjtet ε nde ndêrt nde bέfte te jέne ε te mós múntme t' uà ndertójme, kur jáne nga padrεqezî ε nga te mós véne rê nga liresî' ε miqesíse, dúhεte te msónεmi t' uà durójme dýkε gaxíture per te mírat te tjέra te týrε. Te durójme đε nê mε hîr te ndertuáret' ε te mέtavεt t' óna prεj míqεt.

Te kέmi méntte kurdó te rúhεmi nga

ɞpjɛɛsjɛ́ƛesite (τοὺς διαβάλλοντας, mynafíkete), te cílete bâƛe púne káne, t' u véne kústepene míqɛt t' i príɞŋene ɛ t' i béŋene armíq tuɛ ɞpén' ɛ tuɛ sjɛ́ƛe fjále te líga nga ŋɛ́ri ndɛ tjɛ́teri. Πósa zê ndǫŋé te na đóte fjâle te líga prɛj míku t' i véme rê menýrene qe na i đóte, pa nde árđte đɛ per se dýti ɛ se trɛ́ti te na đóte te tíƛa, dúhɛte te bɛsójme sɛ íɞte vertɛ́t ɞpjɛɛsjɛ́ƛes, ɛđɛ́ dó váture ndɛ míku ɛ dó trɛgúare, ɛđɛ́ dó pyɛ́ture nde i kâ ɞpéne đɛ atî prɛj nêɞ te tíƛa. Ndepón míku i vertɛ́te đɛ ŋɛríu i míre qe vjɛ́n ɛ na đóte te rúhɛmi nga ɛ kɛ́qɛ qe na punóhɛte fɞɛ́huraj ɛ ndeneđɛ́zaj nga ɞpjɛɛsjɛ́ƛesi; ɛđɛ́ dúhɛte te véme rê míre te çqúajme ŋɛ́rine nga tjɛ́teri.

E MIRËVETIJËSË

ПJESË E DYTË

Her te sjéλat ε míra

Menýra qe perdôr qεríu nde te pójture mε qεrezîne ûúhεte *te síελe*, εûé menýr' ε pelqýεre, *te síελe te míre*, ε papelqýεra *te síελe te kéq*.

Hεríu qe síλεte míre ûúhεte i zbúture ε i qytεterúare; aý qe síλεte kéq qúhεte *i égre* ε *barbâr*.

Te sjéλet' ε qεríut ϭikóhεte nde ketó púne :

Nde te pastrúare.
Nde te écur' ε te qendrúare.
Nde te ndéqure.
Nde te váture mbe te páre.
Nde te prítur' ε te persjéλe.
Nde te perzjére mε míq ε mε ϭóke.
Nde te ngréne.

Andâj ûε pjés' ε te sjéλavεt míra ndáhεte nde cópera mbe émerat te ketýrε púnevε.

СОПƀ Е ПАRƀ

Te pastruárete

Te pastruárete íɢte trî fáreɢ, te trúpit, te póbavɛt ɗɛ te véndit.

Te pastruárete ɛ trúpit

Te pastruáret' ɛ trúpit dúhɛte per dŷ púne te nɛvójɢimɛ, per te ruájture ɢendɛ́ne ɗɛ per te mós árɗure te ndóhte ŋɛ́rezɛt qe perzíhɛmi.

Пrapó, qe te pastróhɛmi, dúhɛte tére trúpne tà lájme te pákene ŋê hêre nde múajt, ɛɗɛ́ mê ɢpɛ́ɢ (déndure), nde udáɢte.

Krýɛte te pákene ŋê hêre nde jávet, ɛɗɛ́ mê déndure, nde mós árɗte mjáft.

Sŷte ɛ fáqɛte ɛ qáfene per meŋɡɛ́s.

Kémbete per mbréma.

Dúarte, vɛ́ç sɛ kur láhɛmi mɛ tó per menɡɛ́s, ɛɗɛ́ sa hêre háme búke ɗɛ kurdó zéme ɡekáfɢe qe lyrós.

Пó, kurdó qe láhɛmi, te kɛ́mi méntte te mós láhɛmi te dírsure mɛ úje te ftó-

hete sɛ na prîɢ, po te présme sa te na ɢkóŋe djérsa pá.

Eãé ãémbete t' i lájm' ɛ t' i ferkójme per menɡés, qe te na mbáhɛne te ɢendóɢe ɛ te búkure, ɛãé te mós na bíɛre ére frýma ɛ t' u víŋe te ndóhete ŋérezɛt qe na ndóãɛne práne.

Θóŋte t' i préseme per jáve, qe te mós ŋɡátɛne jáɢte míɢit ɛ te mblíãɛte plɛhesîre ndene tá, ɛ cíla, véç sɛ qe bíɛ te ndóhete nde ŋéreste qe perzíhɛmi, na bén ãɛ kéq, nde páçim nɛvóje te krúhɛmi ɛãé nde uŋɡíte nde ɡérra qe háme mɛ dóre.

Léɢerat' ɛ kókese ɛ te mjékrese t' i présme pas zekónit, ɛãé t' i kréhme dít per dít, qe te mós na zéne ãería ɛ mópa, te cílete ɛ ãáŋene ŋɛrîne, íɢte ãɛ túrp nde ŋɛrezîne.

Eãé te várferɛt ɛ punetórevɛt ngáje per te mós pastrúare trúpne s' múnt te na bénɛte lóãj' ɛ púnese, sadó te lóãure qe te jémi; sɛ nga ɡúm' i nátese, qe ɛ kâ ãéne Zót' i jétese per te çlóãure ɛ prêjture, nde préfɢim sa te pastrónɛmi, nde

tjátrene qe na teprón do çlódëmi ë do préhemi mê míre, do jémi së mê te gendóge, qe te zéme púnene nésremet mê me zémere. Hersé te pastruárete, núke véteme njerîne po së bagetîne íste véne rê qe ë gendóg, esë te papastruárete ë bubunós së ë semûr esë fátine jà kequesón mê kéq, së fáre jà prét. Se te papastruárene ë te bubunósurinje ë káne, sí së éste vertét, per pertéses, esë káne fríke tà njqásnene atá qe káne púne.

Te pastruáret' ë póbavet

Póbate dúhete mê perpára te jéne te léhta ë te pandálme nde te punúare ë nde te écure, te hóÀa nde vêre, per te mós prúre zagugî, esë te trága ë te Àégta nde dímere, per te mbájture ngróhete; áni te préra ë te qépura míre, po te djégta ë pâ lúle, te cílate u takónjene fógnavet ë te míturet, esë te meëênte, kúr i káne, i pefénjene te kóte, së póbavet u rendónjene çemîne (τὴν ἀξίαν) qe së ajó. bjé njê prígje.

Hastâj te sípermɛtę te ɢkúndɛne ɛ te fɢíhɛne per dít mɛ fɢése aɢtú (ἐπίτηδες) per até púne; ãɛ mbe te páΛe, kur íɢte nɛvóle ɛãé te láhɛn' ɛ te hɛkuróhɛne, ɛãé ató qe núke víɢɛne per dít te víhɛne te fɢíra ɛ te pastrúara ɛ te palúara nde árke, ɛãé te veɢtróhɛne per hêre ɛ te ɢkúndɛne qe te mós i brére molíca; te perpóɢmɛte, kemiɢete ɛ brékete ɛ tírqɛte ɛ çrápete te láhɛn' ɛ te ndepóhɛne pák se páku per jáve; kesúla te pastróhɛte per dit mɛ fɢéset te póbavɛt ɛãé te mós mbárɛte mɛ djérse, por ósɛ te láhɛt' ɛ te pastróhɛte, ósɛ te híãɛte ãɛ te víhɛte ɛ rê. Aɢtú ɛãé kepúcete te pastróhɛne per dít mɛ fɢéset te týre, ɛãé te mós hhɛne te çqépura ɛ te grísura ɛ te paanerúara, qe te mós mápene új' ɛ bálte ɛ te ndóhɳene kémbete.

Te várferɛt, qe s' múndɛne te bléne per hêre póba te râ ɛ te míra, u ɢikóhɛne te vjéterate te jéne te lára ɛ te pastruára ɛ te aneruára míre. Sɛ ãɛ aý qe íɢte véɢure ɛ mbáãure mɛ te vjétera te palára ɛ te papastruára ɛ te grísura ɛ te

paanerúara qúhεte pertéses i kéq; εdé, véç sε íεt' i ndóht' ε i merzíture, núke ηqasεte as prεj atýrε qe káne nεvóje per púne.

Πunetórete te kéne te véçe póbe te púnese, qe tà véεηene per síprε εdé tâ xvéεηene, kur te dálene nga púna, ε tà pastróηene per hêre, qe t' u rúhεne te tjérate.

Te pastruárete ε véndit

Vént qe píme kurdó míre fíλi éεte εtepía.

Εtepîne ósε ε kémi péture nga áta ε nga éma, ósε ε bém a dotà béjme véte, ósε píme nde te húaj mε pagése, qe múnt tà dêmi *perndéηjε* (ἐνοίκιον, qirá).

Πer até qe pétem a per até qe bém, a per até qe píme mε perndéηjε s' kémi tjátere te dêmi, véç sε t' ε mbáme te pastrúare; po per até qe kémi nder mént te béjme, ndo te máde, ndo te vógele, ndo kalívεz' a kasóλεze, múnt te dêmi cá fjále pídezaj (ἐν γένει).

Mê perpára dúhεte, sa na múndεte, te

zɡέđme véndine, ku ε kέmi ꝑer te bére, te mós jέte múzge a gróꝑe ku mblíđεne újera đε flέne ε qέlbεne đε molínεte έra ε bíε semúndjε, εđέ ku núke ménεte te ujméturite, ꝑε se cílit vjén ꝑerđés ε te tjέra semúndjε; ꝑo sa te múntme nde vént te lárte, ku ꝑunón έre ε qerúare qe vjén ꝑer ɢendέne.

Πastâj tà béjme te lírete mbe te kátr' ánet, domεđéne te mós jέt' ε ꝑjέkure mε tjátere qe tà zére díελi ε έra çꝑεngúare, εđέ mε sáλeze ꝑerꝑára dýεrεt ꝑára, qe nde dímere te mós páhe έra drέjt ꝑer drέjt dýεrte ε te hýŋe te ftóhete, εđέ nde te kópat te mbáŋe híε; εđέ mε ngaŋê dritárε (παράθυρον) nde xdó fáqε te jáɢtesmε te đómavεt, qe dímerine te jέt' ε ngróhete đε nde te kópa ε aλatíture, εđέ dríta ε έra te mós i ménεte εđέ ɢteꝑía te jέte ε ɢendóɢe.

Te zɡέđme mjέɢtere te míre ε te ꝑjέkure, qe te na ε béŋe εđέ mε ɡíđe te tjέrat, sa i dúhεne ɢteꝑíse, εđέ te na áꝑe ꝑasqýre te ɢkrúare mê ꝑerꝑára, qe te mεn-

dónɛmi mbi té vɛ́te ɛđɛ́ mɛ tjɛ́tere te pjɛ́kure, per te mós mbɛ́ture ɛ mɛ́te qe s' ndertóhɛte pastâj.

Πrapó ɡtepíne, si ç' te na ndóđɛte, ndo ɛ máđɛ ndo ɛ vógele ndo kalívɛze, dúhɛte tà fɡím' ɛ ta ɡkúntme per dít ɛđɛ́ tà lájm' ɛ tà fɡíme te pákene ŋê hêre ne jávet. Te hápme dritárɛte per dít ŋê cópe hêre si lɛ́n díɛλi (sɛ ne meŋɡɛ́s te hápɛne hýn vɛ́se qe príɡ), per mɛ uqerúare ɛ́ra.

Te ngrɛ́me ɛ te ɡkúntme ɛ te çkrifetójme per dít ɡtrɛ́sate qe flɛ́me ɛ plefêŋte qe mbulónɛmi, ɛ ɡtrɛ́sate qe píme te mós ʒɛʒítɛne ɛ te ŋɡáλɛne krímba ndene tó, ɛ te bunítɛme ɛ te semúrɛmi, ɛđɛ́ t' i lájme per hêre; ɛđɛ́ ɡíđe tɛ́ɡat' ɛ pláçkat' ɛ ɡtepíse, si t' i ɡkúntm' ɛ t' i fɡíme per dít, t' i vɛndósme sicílene ku i kɛ́mi ɡɛ́ture véndine.

Te fɡíme hobôpe ɛđɛ́ úđene perpára fáqɛse ɡtepíse per dít ɛđɛ́ pɛ́đ ɛ per qárk ŋê hêre ne jávet.

Dúhɛte te pastrójme ɡtepîne, qe te pré-

hɛmi véte ɛðé te présm' ɛ te ndɛrójme míqte ɛ te húajte, kuɢ te ndóðɛte te na víɳe.

Eðɛ gétek jáɢte ɢtepíse kudó qe te píme, pára sɛ te píme te véme rê véndine nde íɢt' i pástere, pa te píme.

Hástren' ɛ véndit ɛðé te várferite muntme fárɛ míre tà béjme; ɛðé tére pástrene te gíðe dúhɛte tà béjme qe te pójme si ŋéres te xbúture ɛ te qytɛterúare, ɛðé kur tà béjme mbe pjéɢte, si ðám, na bénɛte vɛtíje pás kóhɛ; ɛðé núke ndjéjme mundím.

COПE E DYTE

Te écurite ɛ te qendruárete

Mbe te écur' ɛ te qendrúare, qe te jémi te híɛɢim, dúhɛte krýɛte ɛ tére trúpne tà mbáme dréjte.

Te écurite íɢte míre tà msójme sa te múntme te ɢpéjte, po núke dykɛ súlure, véç kur íɢte ɢterngím púnɛ qe núke prét, as dykɛ héðure, as dykɛ perpjékure kém-

bete pɛr ɗê a dykɛ héqure xvápe, as dykɛ pɛrkúndure dúarte, as dykɛ túndure ɛ lekúndure trúpne, as dykɛ ngríture ŋé súp ɗɛ tjtrene dykɛ úlure, as dykɛ kɗýɛre krýɛte têj ɛ ketêj, as dykɛ héɗure sŷte mɛ pɛrkujdése mbe ŋéres a ɡérra tę húaj, as mɛ dúar prápa líɗure qe deftén maɗeɢtî, as dykɛ qendrúare ɛ tuɛ uhabíture, as dykɛ ɢtremberúare úɗene, as si hû dykɛ mós véne rê kúɢ na vjén pɛrpára a pás, po drɛjte si ɛ dó vɛtíja ɛɗé tuɛ ɢikúare ku ɢkélme, qe te mós pɛngóhɛmi a te baʎtósme, ɛɗé dykɛ véne rê kúɢ ɢkón ɛ kúɢ vjén pás.

Kur ɡéjme pɛrpára plák, t' i léme úɗe te ɢkóŋe nga íɢte mê míre, ɛɗé, nde qénte úɗ' ɛ líge mɛ báltera a mɛ újera ɛ lúca a mɛ tráp nde mést, ɛ mɛndónɛte, sɛ mós núke ɢhóŋe dót ɛ mós grɛmísɛte, t' i ápeme ndíhme mɛ hîr.

Nde páfɢim sɛ víŋene ŋéres te meɗêŋ, ɢkaʎelárt' a paresî, a mberét, te meŋánɛmi ɛ te qendrójme mɛ dúar líɗure pɛrpára a ɗɛ mɛ kesúle nxíɛpe, nde íɢte zakón i véndit keɢtú, sa te ɢkóŋene; ɛɗé nde na

béfɕine ɕenímin' ɛ te perɕendóɕurit, t' uà préseme sakaqehérɛ tuɛ uperúlune pas zakónit véndit.

Kur píqɛmi mɛ míq ɛ mɛ ŋéres te ŋóhure, nde jáne ɕókete t'áne à mê te vópele, te kujdésemi t' i perɕendóɕme mɛ te úlure krýɛte mê páre; nde na perɕendóɕçine atá, sakaqehêrɛ t' uà márme aɕtú mɛ te úlure krýɛte. Nde jáne te meãẽŋ, te qendrójme te ɕkóŋene, eãé, nde na perɕendóɕçine, t' u présme mɛ ndêr pas zakónit te perɕendóɕurite, te mós i perɕendóɕme nê mê páre, sɛ dúkɛte sikúr i béjme a u bénɛmi ɕóke.

Kur écejme dý véta báɕke ɕoqeríɕt, i vógeli te máãit t' i λére ánene mê te míre te úãese.

Kur écejme tré a mê ɕúme véta báɕke, mê te máãe a mê te meãẽŋte t' i márme nde méɕt, eãé t' i mbáme kémbete pákeze mê prápa.

Kur écejme mɛ ŋerî te máã qe na dó si ɕók, te mbáme kémbete ŋê gúrme mê

prápa, ëë́, kur na flét, t' i perpíɲemi mɛ te perúɲete te mós márme fjálene perpára.

Kur écejme mɛ plák, véç ndérit, tà kémi ës kujdés te mós grɛmísɛte, ëë́ me ɓúme nga ɲíë áten' ɛ émene.

Kur écejme mɛ tenzóne, te écejme prápa tîj, ëë́ te kémi véɓete t' ɛ ɲépɲemi, kur te na fláse, ɛ t' i márme úrërine. Múnt te écejme ës perpára sîj, nde na urërófte per te kerkúare úëene, po kûpe práne si ɓók te mós écejme, véç nde páste nɛvóje qe tà mbáme.

Kur íɓte nɛvóje te qendrójme perpára ɲɛríu, qe dó te na fláse a t' i fláseme, te qendrójme dréjte mbe te dŷ kémbet, te mós kembéjme ɲérene mbí tjátrene, a te mpɓtétɛmi mbe ɲê; ëë́ te qendrójme mɛ kesúle nxíɛpe, nde íɓte zakón. Ëë́, kur íɓte ɲɛrî i máë, te présme sa te na ápe ɓenímin' ɛ ndárjɛse, ëë́ t' ɛ perɓendóɓme mɛ te perúlune, pa te ndáhɛmi.

COПЕ E TRETE

Te ndéŋurite

Te ndéŋurite bénɛte ó mbi te ɢtrúare per ɗê kembekrýq a mbe ɡúŋe, ó mbi ním te ɢtrúare mɛ te mpɢtétura ánese múrit kembevárture a kembekrýq, ó nde frón ɛ nde kanapɛ́, per te çlóɗure ɛ per te préjture.

Kur íɢte vɛ́teme ŋɛríu nde ɗómet te vɛ́t múndɛte te píje si i vjɛ́n míre per te çlóɗure ɛ per te préjture. Пó, kur íɢte perpára tjɛ́tre ŋɛríu a te tjɛ́re ŋɛ́rezɛ, núke bén te píje si te dóje, dúhɛte te mɛndónɛte, qe te mós píje si núk' i vjɛ́n míre, a i merzítɛte, tjɛ́terit a te tjɛ́revɛt.

Menýrate ɛ te ndéŋnrit qe dó Mirevɛtíja ɛ qytɛtería jáne ketó.

Пerpára ɢókevɛ mê te meɗêŋ a mê te vóɡele, kur vɛ́mi nde ɢtepî te tjɛ́teri, te pime ku te na deftɛ́nɛte vént, po nê dúhɛte tà merɡójme te ndéŋurite mbi te meɗêŋt ɗɛ te dúame mê míre fúndine;

εδέ, nde vént ku s' kâ ním as fróna as kanapé, te píme kembekrýq; ku kâ ním ε fróna ε kanapé, mbe qê nga ketó kembembléδure dréjt perpára.

Πerpára te máδi ε θkaλelárti te píme nde kémbe, pá, nde na δénte te píme te dýte hêre, te pime nga fúndi dréjt mbe púqe a mbe frón kembemléδure.

Kembembikémbe, qe deftén maδerî, ε kembendéjturaj a θtrírazi, qe pefén paapesî (μή ἔχειν ἀνατραφήν) ε papyqesî (ἀδιακρισίαν), z' bén te pime núke véteme perpára te meδéqε, por as perpára θókevε ε mê te vópelε.

COIIE E KATRETE

Te váturite mbe te páre

Mbe te páre vémi ndε míq εδέ ndε te qóhure.

Ndε míq vémi ósε nga daθuría ε nga máλi qe t' i θóhme, ósε per gezím qe t' i urójme, ósε mbe hélm qe t' i perdeλéjme, ósε per púne.

Mdɛ te ŋóhure vɛ́mi ósɛ ƿer te líđu-re miqesî, ósɛ ƿer te lúture.

Πúne qytɛteríɛ íɢte te vɛ́mi te ɢóhme ƿíđe míqte, qe kán' árđ' ɛ na káne ƿáre, ɛđɛ́ mê te mbeđêŋte te vɛ́mi nê mê ƿáre t' i ɢóhme.

Ndɛ te ŋóhurite, nde jáne mê te me-đêŋ, te vɛ́mi, kur te na đóne, a te na ví-ŋene, qe te díme vertɛ́t, nde dúane t' u bénɛmi míq ɛ te na kɛ́ne si ɢóke. Nde jáne ɢókete t' áne a mê te vóƿele, te vɛ́-mi nê mê ƿáre, qe te bɛsóŋene sɛ dúame mɛ te vertɛ́te t' i béjme ɢóke đɛ míq.

Nde ɢteƿît te cilitdó, ndo te míku ndo te ŋóhuri, kur vɛ́mi, s' é ƿún' ɛ míre te háƿme dɛ́rene vɛ́te đɛ te hýjme drɛ́jt ƿa-ƿandɛ́huraj brénda; ƿo te trokeƛíjme nde dɛ́ret nga dále, káqe sa te ndiƿónɛte tro-keƛíma, đɛ te ƿrésme sa dúhɛte te ngrí-hɛne te na háƿŋene a te áƿene zê te hýj-me. Nde ƿáfɢim sɛ núke ƿɛ́qne, trokeƛíjme ƿerserî đɛ ŋê hêre ƿákeze mê fórt, đɛ ƿrɛ́s-me ƿíđ' áqe, ɛđɛ́ nde na háƿçine a nde na uđénte zê, háƿme dɛ́rene nga dálɛze ɛ hýj-

me εđέ ƿerserî aϭtú ε mbýƛme; kur z' vjέn ŋεrî tà háƿŋe ƿo zê. Nde mós na háƿçine, a nde mós na uđénte zê, mέƿεte vêϭ, sε s' ján' atjέ, đε ε léme ƿer tjátre hêre.

Πósa te hýjme brénda nde ϭteƿî, te nxjέrme kesúlene (nde íϭte zakón keϭtú) εđέ te ƿerϭendóϭme até qe te na dále ƿerƿára. Nde íϭte míku a i ŋóhuri nde tjátere te ndáre, εđέ nde déret te se ndárese aϭtú te trokeƛíjme ƿákeze sa te na έƿεte zê, hýni, ƿa te hýjme tuε háƿur' ε mbýƛture dérene nga dále. Si te ƿerϭendóϭme míkn' a te ŋóhurine tuε úle krýεte ƿák a ϭúme ƿas mađeríse, nde qénçine đε te tjέr' atjέ, te úlme krýεte đε atýrε te ƿíđevε mε ráđe. Eđέ, kur te na đóte i zóti ϭteƿíse, píni, te píme, si đám síƿre, nga fúndi, véç nde na hέqt' i zóti ϭteƿíse mê lárt. Πastâj dúhεte te kέmi méntte te mós ƿime sa te rendójme; ƿó, si te ƿýεsme ƿer ϭendέne nde vátem ƿer gâs, a si te ƿerdeƛέjme nde vátem mbe hέlm, ε te ndiƿójme te ƿerƿέƿurit, ε míkut a te ŋóhurit, đέmi đε fórt ƿák fjále, εđέ kerkójme léjen' ε

te ɢkúarit; pó, nde na đénçine mɛ ɡíđe zémere te píme đɛ cá, per te mós prígure zémrene píme đɛ pák, ɛđɛ́ ríɢtazi kerkójme lɛ́jene, ɛđɛ́ dykɛ perúle krýɛte si đɛ kur ɛ́rđem' perɢendóɢme đɛ ɢkójme. Nde na persjɛ́λçine, nde sa dýɛr qe te ɢkójme perɢendóɢme ɛđɛ́ ku te na léne se persjɛ́λi. Kâ đɛ te váture ɢpɛ́ɢ ɛđɛ́ te ndɛ́ŋure ɢúme, ɛđɛ́ per drɛ́k' a per dárke, nga mâλ ɛ daɢurî ɛ tɛ́pere, qe dúhɛte te çqúhɛte nga te váturite qe đám; po đɛ nde te tíλe daɢúrî dúhɛte te kɛ́mi méntte te mós ɛ tɛprójme ɛ te víŋe rendesî đɛ nga rendesía te merzíture, te cílete múnt te béŋe miqesîne armiqesî.

Nde vátem per púne ɛđɛ́ míkn' a te ŋóhurine ɛ ɡɛ́tem vɛ́teme, si t' ɛ perɢendóɢme, trɛgójme mɛ sa te múntme pák fjále po qerúare púnene nde kémbe, a ndéŋuraj, nde na đénte si đám; ɛđɛ́, nde márçim te perɡêɡure sɛ bénɛte, t' i deftɛ́jme hîr ɛ t' i fálɛmi ndɛ́rse, si dúhɛte, đɛ te ɢkójme. Nde páfɢim sɛ na ɛ mergón, te mós zemerónɛmi; pó, nde dúhɛne đɛ te tjɛ́ra fjále

per te trɛgúare mê míre púnene, t' jà ðémi pâ zemerím; ɛðé, se dýti nde na ɛmergófte, perserî te mós zemeróhɛmi, po te mɛndóhɛmi sɛ mós púna jóne núk' ɛ́ɛt' ɛ drɛ́jte, a míku núke múndɛte vertét te na ɛ mbaróɲe. Hór, ɛðé púna jóne nde íɛte fórt ɛ drɛ́jte ɛðé míku múndɛte tà mbaróɲe, nde dáɛte, perserî asɲé fitím s' kémi te merí-hɛmi, po t' ɛ perɛendóɛme, si dúhɛte miqesíɛt, ðɛ te ɛkójme. Nde mós ɛ gétem véteme, si tà perɛendóɛme, t' i qásɛmi nga dáleze mɛ menýre te léhte ɛ tà pýɛsme, nde i dó zémera te na ndigóɲe ɲê fjále vɛçám ðɛ kur éɛte kóha, ɛðé si te na ðóte te béjme.

Nde ɛtêpî te meðéɲɛ qe káne ɛerbetôre ɛ portâre kur vémi, te béjme zê mɛ áne ɛɛrbetóri, nde dúane ðɛ nde íɛte kóha t' i ɛóhme, ɛðé pas te pergégurit qe te na dále ó hýjme brénda ó ɛkójme.

Nde na ðénçine te hýjme, léme kesúlene (nde íɛte zakón kryɛjáɛte) ɛðé te vé-ɛurat' ɛ te mbáðurat' ɛ persíperme nde ðómet te jáɛtesme ðɛ hýjme brénda dykɛ

fále mɛ te úɳure krýɛte ãɛ qendrójme nde kémbe mɛ dúar líãure perpára, ãɛ présme te na pýɛse. Nde na ãénte te qásɛmi práne, perserî úlme krýɛte ɛãé i qásɛmi áfere sa te mós bjéme rendesî dykɛ qendrúare nde kémbe. Nde na ãénte te píme, perserî perúlme krýɛte ãɛ qendrójme nde kémbe; pá, nde na ãénte te dýte hêre, te píme, si ãám, mbe gúɳe dréjte a nde frón kembembléãure. Nde páste púne te dále perjáɛta, kur te ngríhɛte, te ngríhɛmi ãɛ nê ãɛ tà présme nde kémbe, ɛãé, nde na ãénte perserî, píni te píme ãɛ te kémi méntte te márme vêɛ ç' te na pýɛse, ãɛ te perɡípɛmi qrúare sa múndɛmi mɛ pák fjále. Nde kémi te béjme te lúture, tà béjme pâ fríke po ɛkúrtre ãɛ qrúare; ɛãé, si te na perɡípɛte, te béjme ɛenimn' ɛ te fólit tuɛ ule krýɛte; ɛãé présme sa te na ãóte, íni te lírete. Atehérɛ ngríhɛmi, múnt te ãémi ãɛ ndoɳê uráte, ɛãé dykɛ héqure prápazi ɛ dykɛ perúle krýɛte dý a trî hêre te dálme perjáɛta ãɛ te ɛkójme.

Kur jέmi nde ɞtepî te tjέteri mbe te páre s' kâ híɛ te hέđme sŷte nde lέtera a te márme vívʌe t' ɛ rađítme a tjátere ɒê, qe múnt te ndóđɛne perpára, tà ɞikójme, véç sɛ nd' ɛ kέmi mík fôrt te dáɞure a te áferte.

COПB E ПESTB

Te príturite ɛ te persjέʌete

Kur na vjέn ɳɛrî nde ɞtepî mbe te páre s' kâ híɛ t' ɛ léme te prέse, véç nde qénçim mɛ póba te nátese, mɛ te cílat s' é ɛ úđese te dálme perpára tjέteri, a nde mέpɛmi mɛ púne qe núke prέt, ɛđέ atehέrɛ dúhɛte t' i nxjέrme te lúture te prέse pákeze đɛ te na ɛ ndjέɳe te menuárete.

Kur na vjέn mík ɞók a m' î vógele, hapín te ngríhɛmi tà prέsme nde đómet t'éne, t' i márme te perɞendóɞurite ɛ t' i lútɛmi te píje ɛ tà pýɛsme ɛ t' i perɒíɒɛmi émele si ç' ɛ dó miqesía; ɛđέ, nde ndéɳte mê ɞúme sɛ sa dúhɛj, te mós deftέjme kûpe sɛ urendúam. Nde na árđte ɞpέɞ,

ðɛ te píje mê ɢúme sɛ sa dúhɛte ɛ te na ndálŋe ŋga púna, pás te príturi mê ɢúme sɛ sa dúhɛte, múndɛmi t' i lútɛmi, te mós rendesóhɛte véteme, sa te mbarójme púnene qe núke na prét, ɛðé kùpe te mós deftéjme menýre te égre tuɛ leɢúare turîŋte a tuɛ uvréjture. Eðé kur te ngríhɛte te ɢkóŋe, tà persjéΛme émele te pákene ɢɛr ndɛ déra.

Kur na vjén ŋɛrí i máð ɢkaΛelárte, kâ híɛ te dálme tà présme mɛ ndêr pas maðeríse jáɢte ðómese nde sáΛe, a ndɛ dér' ɛ pár' ɛ ɢtepíse, a ndɛ ɛ máðja ɛ avlíse, a fárɛ perjáɢta, ðɛ t' ɛ márme brénda mɛ ndêr nde ðómet qe kémi mê te míre, ɛðé t' i píme práne nde ɢúŋe a nde frón a nde kémbe, pas maðeríse, tuɛ deftýɛre perpára hîpe per ndérine qe na béri, pastaj tuɛ fóle émele ɛ búte, sa te múntme, ɛ tuɛ ɢerbýɛre mɛ ɢíðe zémere, qe qýɢ t' i víŋe míre; ɛðé mbe te ɢkúare tà persjéΛme qe aɢtú mɛ ndêr pas maðeríse, sindekúr ɛ prítem, tuɛ hápure véte nê dýɛrte; ɛðé, nd' udáɢte t' ɛ persjéΛme ɢɛr ndɛ dér' ɛ jáɢtesmɛ, te

píme tà ɕikóime ɡɛr sa te máp' úđe mír' ɛ te ɕkóŋe.

COΠƀ E ΓAƠTƀTƀ

Te ƿerzjɛ́rete mɛ míq ɛ mɛ ɕóke

Kur vɛ́mi nde ɕteƿî te tjɛ́teri ƿer te ƿerzjɛ́re, dúhɛte ƿerƿára te ƿerɕendóɕme te zóne ɛ ɕteƿíse, ƿastâj đɛ ɡíđe te tjɛ́rete mɛ ráđe; ɛđɛ́, kur te na đóne te píme, te zɡɛ́đme véndine mê ƿóɕte ku íɕt' i ƿazéne, đɛ te mós zéme vént te tjɛ́teri.

Nde na béfte ndoŋé ndɛ̂r ɛ te na leɕóŋe véndine, t' i fálɛmi ndɛ́rse ƿer ndɛ́rine qe na béri, ɛđɛ́ ƿerserî nde vént me ƿóɕte ku s' éɕt' i zéne te píme; ƿà, nde na ɛ leɕófte mɛ te lúture, atehɛ́rɛ, si t' i fálɛmi ƿerserî ndɛ́rse, múnt te píme.

Si te píme, nde ƿáfɕim, sɛ nde árđjɛt t'éne uƿrɛ́ fjále, t' i lútɛmi atî qe flístɛj tà mbaróne fjálene, ƿâ ƿyɛ́ture sɛ ƿer sɛ́ qɛ́ fjála, vɛ́ç nde dáɕte vɛ́te, ƿer te bére zémrene nɛ́vɛ, tà ƿerteríŋe.

Te ndiɡójme até qe flɛ́t đɛ até qe ƿer-

ɡíɡɛte mɛ kujdɛ́s ɛ mɛ puɢím, pâ bére fjále tjɛ́tere vɛçán ɛ pâ piɢteλíture.

Nde fjále te mós hýjme pâ árđure ráđa đɛ pâ pyɛ́ture, vɛ́ç nde kɛ́mi ngáje fjálɛ, qe dúhɛte te đúhɛte sa mê páre, ɛđɛ́ atehɛ́rɛ dúhɛte te kerkójme lɛ́jene, pa tà fláseme.

Nde te perzíɛre ɛđɛ́ te flásme ɢúme ɛđɛ́ te mós flásme fárɛ ɛ te píme nde puɢím, si gûr i gđéndure, u rendón atýrɛ qe perzíhɛmi đɛ s' u vjɛ́n míre.

Kur fláseme, as mɛ zê te fórt' ɛ te ɛ́gre qe derpetón vɛ́ɢete, as mɛ te ngadálte sa te mós ndiɡóhɛte, a mɛzî te ndigóhɛte, te flásem' éɢte pún' ɛ pelqýɛre; po mɛ te ɢendóɢe, sa te deɡóhɛte qrúare, ɛđɛ́ te búte, qe te mós u víŋe rénde atýrɛ qe ndiɡóŋene; ɛđɛ́ te kɛ́mi méntte, te fláseme kurdó per púnera te míra ɛ te drɛ́jta, mós per te keqía ɛ te ɢtrémbera, ɛđɛ́ te mergójme te zénete ngójɛ púnera a ɡérra te túrpçimɛ, a te ndóhta, a te temɛruárɢimɛ.

Kur fláseme per ndoŋê púne, nde na dálte ndoŋê hájɛ, domɛđéne nde kundreɢ-

tófte ndoɳê nde ç' ðémi nê, s' kâ híɛ ɳehéreɛ te pembéhemi t' ɛ perprésme ɛ te nxéhemi, po t' jâ ndiɲójme fjálete mɛ kujdés, ɛ te mɛndóhemi mbi tó, ɛðé nde páfɛim sɛ kâ te dréjte, t' i vertɛtójme ðɛ nê dykɛ kerkúare ndjése per ç' fólem qe s' kíɛine vént ɛðé tuɛ deftýɛre hîr qe na nxóri nga gába. Nde na udúkte sɛ s' kâ te dréjte, perserî te mós ɛ perpréseme mɛ fjále te rénda, *s' éɛt' aɛtú*, a *núke dî*, a *geɳén*, a *jê i geɳýere* ɛ te tjéra te tíλa, po mɛ ɳê fár' úðɛ úrt' ɛ búte, tuɛ ðéne mê perpára nde na ndjénɛte ɛ nde na épɛte pandálja t' i véme ráðazi ketó fjále mê míre, ɛðé, nde na úðénte pandálja te fláseme, atehéreɛ te nísme tuɛ ðéne, *me dúkɛte*, a *pandéh po te ɛóhme nde mós jám i geɳýere*, a *kám ndiɲúare*, a *ðóne keɛtù, po míre qe na uðá ngáje te ɛóhme nde íɛte vertét*, ɛ te tjéra te tíλa; ɛðé keɛtú úrt' ɛ búte te márme perpára te vénete ráðazi fjálete, ɛðé, nde xbulófɛim te dréjtene ɛ te vertétene, perserî tà mtýλme fjálene úrt' ɛ bute túɛ ðéne, *taɛí keɛtú me dúkɛte, por ɛ*

míra íɕte tà mɛndójme ɗɛ mê míre ɛ tà ɕikójme mê hóλ ɗɛ tjátere hêre. Nde páfɕim sɛ ɗɛ pás te zbulúarit ɛ te deftýɛrit te dréjten' ɛ te vertétene perserî kundreɕtón, éɕte pún' ɛ tépere ɗɛ ɛ kóte te fláseme mê ɕúme; ɛɗé te mós zemeróhɛmi, po te ɕikójme qŷɕ ɛ sî tà préseme fjálene mɛ te míre, tuɛ ɗéne *mír' íɕte te mɛndóhɛmi mê ɕúme, sa te na mbúɕɛte ɗɛ névɛ méndja*, a tjátere fjále te tíλe, ɛɗé t' ɛ léme. Πá, nde íɕte ɗɛ ɡiɗeŋê i tíλe, qe s' i hâ máλi per te dréjten' ɛ te vertétene, po qŷɕ te kundreɕtóŋe ɛ t' i ɕkóŋe fjál' ɛ vét, éɕte pún' ɛ úrte te mergóhɛmi mɛ ŋê fár' úɗɛ fárɛ miqesíɛt ɛ ɕoqeríɛt atî.

Kur trɛgójme ndoŋê púne, ɛ míra éɕte t' ɛ trɛgójme qrúare, domɛɗéne as t' ɛ ɕkurtójme sa te mós kupetóhɛte, as t' ɛ zɡátme sa te ndryɕóhɛt' ɛ te ɛpeɕóhete. Eɗê nde vísɛ ku na dúkɛte míre te bjéme ɗɛ mɛndímɛte t' áne, per te çkelqýɛre ɛ dréjta ɛ ɛ vertéta, múndɛmi t' i bíɛme, po mós ɗɛ têj kufímit ɡɛr nde rendím. Πó, qe tà trɛgójme ŋê xdó fáre púnɛ qerúare ɗɛ

mir' ε búkure, si dúhεte, mê pεrpára t' ε ɢkójme nder méntt ε t' ε kujtójme míre, pa te zéme tà trεgójme.

Fórt pún' ε renduárɢimε ðε ε merzíture te píme nde te trεgúar' ε sípre te kujtójme émera, a te ndýtme fjálene qe ðám per te kujtúare émerate, a tà ðémi perserî até púne a até ɡê qe ðám mε fjále tjatere per mê búkure siteðúaɢ (δήθεν) a t' ε perteríjme qe nga kréji.

Aɢtú ε renduárɢimε éɢte ðε te píme te trεgójme púnera te dítura prεj ɡíð' atýrε qe ndiɡóqene, a ɡiðeŋê ató ε ató qe trεgúam ðε tjátre hêre.

ɢúme pún' ε merzíture ðε t' i préseme fjálene tjéterit dykε kerkúare t' jà mplójme, a t' jà márme nga gója ε tà mbarójme nê, a, si t' ε mbaróŋe, t' ε perteríjme ðε nê nde tjátēre ŋɡyéje (χρῶμα).

Kâ ðε trεgímε te vuáravε ε te pesúaravε, qe kâne pesúare ŋéres te míre, per te prúare te dréjten' ε ndérine, a per te mbájture bésene qe kâne ðéne tjéteri, a per te ruájture daɢurîne ε miqesîne te pa-

feλíqure, te cílete ε béŋene ŋεrîn' ε qân, po ë' i mbeltóŋene nde zémere dαθurîn' ε te míravεt. Te tíλete kâne kóhen' ε týrε ës jáne te výεre nde te perzíεre, po te mós zéme fjλ púnera qe lendóŋene zémrene tjéteri ε ε béŋene te hεlmóhεte.

Kâ trεgímε ës te púneravε te gásçimε, te cílete ε béŋene ŋεrîn' ε qéθ. Eës ketá kâne véndin' ε týrε nde te perzíεre ës jáne te pelqýεre, po te mós qéθeme mε púnera qe takóŋene ndérit te tjéteri.

Kur íste kóha qe te trεgójme púnera te hεlmuárθimε, te mós i trεgójme dykε qáre, sε héqme te mbájturite vêθ mbe vétehεt t' éne ës u rendóhεmi atýrε qe ndíŋóŋene. Eës, kur kâ véndine te ëmi púnera te gásçimε, te mós i ëmi dykε çkúlure se qéθuri véte, sε u ngréme θíjen' ε gázit, a, múnt te mós jéne te gásçime, si na dúkεne névε, ε te mbétεmi te turperúare dykε qéθure, véteme si te mâpe.

Eës te gaxíturite a te gazmuárete (τὸ ἀστεΐζεσθαι) kâ vént nde te perzíεre, po te gazmúare per te pavéna rê, a per te méta te

padrɛqezúara t' ónate, a te farɛfísasɛ ɛ te áfermɛ, a te dáɢurɛ t' ánevɛ, ɲɛr ku duróhɛne, ãɛ kur díme sɛ na duróhɛne, núke ãɛ ɲer te lárgevɛ; ɛãé sa t' émel' ɛ bén nder ɢóke até qe gazmóhɛte, kur kâ véndine, áqe te paɢíjeɢm ɛ mendjɛléhte ɛ deftén, kur núke kâ véndine a kur dël kufímit.

Nde te ɲerzíɛre duáne mbájture ɛ ruájture mɛ kujdés ɛãé ketó porosî.

Te mós lúajme a te táẍɛmi mɛ dóre, as mɛ fjále te ɲertúrɲɢimɛ, á te ndóheta.

Te mós ɲerkáseme ndérine ɲɛríu, as fáqɛzaj, as mɛ pomús.

Te mós víɢɛmi, a te xvíɢɛmi, a te xbáãɛmi, a te ɢkúntme ɛ te ɲastrójme póbene ɲerɲára ɲéreze.

Te mós préseme, a te kepútme, ãôɲte mɛ ãémbe.

Te mós véme gíɢtrete nde góje.

Te mós krúajme ãémbete a véɢete ɲerɲára ɲɛríu.

Te mós qrójme húndete mɛ giɢtrîɲt.

Te mós ɢtremberójme turîɲte, a hún-

dete, a te ngrɛ́me vɛ̈tuλate, a te pegójme sŷte.

Te mós mbáme gójene hápete. Te mós nxjérme gúhene. Te mós kafɛ́ójme búzete. Te mós kepcásme ɑ̈émbete.

Te mós zéme kémbete a gíɛtret' ɛ kémbevɛt mɛ dóre. Te mós ndɛ́hɛmi, domɛɑ̈éne te mós hápme krához ɛ te ndéjme kraheróre.

Te mós ferkójme dúarte ɛ te mós perdrɛ́ɑ̈me gíɛtrete, a qáfene, a mɛ́sne a tjétere mís te trúpit ɑ̈ɛ te mós i hɛ́qme gíɛtrete.

Te mós pɛtýjme.

Te mós kuáλɛmi; ɛɑ̈é nde árçim nde ɛterngím qe te mós ɛ mbáme dót, kelbázene te mós ɛ ɛkójme perserî nde bárkut, as t' ɛ pɛtýjme per ɑ̈ê ɛ tà ɛkɛ́lme mɛ kémbe, po mɛ ɳê fáre menýrɛ te lɛ́hte te kɑ̈éjme krýɛte meɳánazi ɛ tà pɛtýjme nde mafés, ɑ̈ɛ ʂa káqe hérɛ tà mpɛtjɛ́λm' ɛ tà véme nde xép.

Te mós tɛɛetíjme mɛ fórt ɛ te sperkátme mɛ pɛtýme até qe kémi práne, po

te mblédme vetehéne edé sa te múntme tà pakesójme fórcene ë te nxjépit zê.

Te mós hazmóhemi, domëdéne te mós hápme gójene per gúme; dë te mós dëmi fjále mburími pás, a te béjme gením më dóre mbi góje si káne zakón te paapesyérete ë te paqyteteruárete [1].

Te mós gogesíjme, së íste púne ë ndóhte. Edé, nde na árdte papandéhuraj, qehérës te mblédme vetehéne ë tà présme.

Te mós héqme qúpete perpjéte, as t' i léme te na mvárëne jáste, as t' i çfrýjme më dóre; edé nde mafés kur kémi sternjím t' i çfrýjme, te mós skpofetíjme. Edé si t' i çfrýjme, te mós sikójme nde mafést, së éste súme pún' ë ndóhte; po sa káqe hérë tà mpstjéàm' ë tà véme nde xép.

Te mós márme frýme nga gója, po nga húndete; edé te mós çfrýjme, po tà msójme vetehéne, qe sa te múntme te mós ndíhemi fárë.

Kur fláseme te kémi méntte te mós na

[1] Cá dykë hápure gójene dëpésene *hâ*, *hák* ë te tjéra fjále, ca kryqesóqene më dóre gójene.

kecéŋene ꝑíka ꝑɞtýme ngójɛt, ɛɗé te mós ꝑalójme búzete a te mꝑɞíkme.

Te mós ferɞeλéjme.

Te mós flásme mɛ vétehɛ, a te murmurísme, a te kendójme, a te qéɞme ꝑer ꝑúnera qe na kujtónɛne.

Te mós píme te mɛndúare, a te túntme krýɛte, a te béjme mɛ dór' a mɛ gíɞt sikur çomɛké fláseme.

Kur vjén fjál' a ꝑúne qe dote qéɞme, te mós hahátɛmi, domɛɗéne te mós qéɞme ɞemꝑtúare mɛ zê te fórte dykɛ bére há, há, há.

Te mós tororísme ɞtáꝑ a tjátere ꝑê qe na ndóɗɛte nde dóre a ꝑráne, ɛɗé te mós ɛ ꝑerꝑjékme ɛ te dále zê.

Te mós i márme tjéterit ꝑê qe mbán nde dóre ꝑer te ɞkúare kóhene.

Te mós krúajme krýɛte a trúꝑne as te xberɗénɛmi ɛ te ꝑlɛɞtónɛmi, ɛɗé nde na ɞterngófte ɛ tiλe ꝑúne, tà durójme, kur jémi nde te ꝑerzjére.

Te mós ɞtríhɛmi nde ɞéɞ a nde ním a

mbi kanapé, a mbi fróne, po te píme mbe pjéetet te ndéqurit, si âám.

Te mós píme éée, kur éókete píne nde kémbe a écejne; eâé te mós píme nde kémbe a te écejme, kur éókete píne éée.

Te mós héâme méndjene nde gérra qe kémi perpára âe te mós márme fletóre te kendójme, kur qerî flét eâé te tjérete ndigójne, po te mbáme vêe âe nê e te ndigójme.

Te mós ahójme se perzjéja na ubé ngaje te mós fálemi, a nde sŷt te éókevet te híqemi mbe q' áne te fálemi; se kjó qúhete perdúkje. Há, nde dúame te fálemi vertét, per ndêr te Zótit, kujtójme me mént púnerate tóna âe pendóhemi vertét per te keqíat; a kerkójme pandáljene, sikúr kémi púne eâé perendóéme éókete âe vémi fálemi nde etepít t'éne a nde faletóret, kur íete kóha qe véne atjé.

Te mós deftéjme se kémi eterngím per te dále jáete e te bénemi gati tue xvéeure pétkate e síperme e tue kerkúare úje eâé, kur te kâénemi, te lájme dúarte

ꝑerꝑára ŋέrezε. Πó, kur kέmi te tíλe ɕterngím, te vέmi mε ŋê fáre menýrε qe, sa te múntme, te mós vìhεmi rê fárε.

Te mós trεgójme a te afrójme tjέteri nde húnde ꝑê te ndóhte a te qέlbure.

Te mós kđέjme ŋεríu kráhete mbe te ndéŋure; εđέ te mós mꝑɕtέtεmi ŋεríu mbi súꝑ.

Te mós véme bepûne ŋεríu ε tà nxjέrme pέđit.

Atî q' i fláseme te mós i ꝑrέkeme mε dóre, sidozót te mós ε hέqme póbεt, te mós ε zéme nga dóra, te mós i mꝑɕtέtme dórene mbi súꝑ, te mós ε ɕꝑójme mε gíɕt, qe te mbáŋe vêɕ.

Kur dúame te fláseme mε ndoŋé qe s' ε kέmi ꝑráne, te mós i đepέseme se largu, as t' i béjme mε dóre a mε sŷ, te víŋe, ꝑo te ngríhεmi nê mε ŋê fár' úđε qe te mós bjέme rendím ε t' i vέmi ꝑráne, εđέ tuε ꝑerúlune krýεte t' i kerkójme léjen' ε te fólit. Πá, nde kέmi t' i đέmi đε fjále te fɕέhete, te kerkójme ndjέse ꝑrεj

atî ðɛ prɛj atýrɛ qe ndóðɛne práne, per te héqure mbe ŋ' áne vɛçán.

Kur kémi te márme ɡekáfɡe prɛj ndoŋêj, te mós ŋɡátme dórene perpára tjéteri, po prápazi ðɛ pâ mpɡtéture. Nde mós múndɛmi keɡtú, mê páre te kerkójme ndjése ɛ léje ðɛ te na épɛte, pa te ŋɡátme dórene. Keɡtú, ðɛ kur kémi púne te ɡkójme, te ɡkójme prápazi ðɛ pâ mpɡtéture, sa te múntme. Nde mós, po aɡtú te kerkójme ndjése ɛ léje ðɛ te na épɛte, pa te ɡkójme perpára.

Kur na ŋqásɛte ndoŋé te na fláse, nde ndóðɛmi ndéŋure, sakaqehérɛ te ngríhɛmi nde kémbe tà ndiɡójme. Eðé, nde na ulúte te mós ngríhɛmi, t' i lútɛmi ðɛ nê te píje, pa aɡtú te píme.

Kur ɛ bíɛ fjála te zéme fîλ émera te ŋérezɛ te míre, si te atýrɛ q' i kémi práne, aɡtú ðɛ te atýrɛ qe s' i kémi práne a qe káne ɡkúare, dúhɛte t' i zéme mɛ ndêr, si u kâ híɛ.

Kûpe mê te meðéŋɛt s' kâ híɛ t' u fláseme mɛ menýre urðerátɛ, *éja*, *bén*, *èce*,

ðúaj ε te tíλate; ƿo kurdó hêre te véme ƿerƿára fjále qe te ngrére urðerímine, si *te lútεm te víϭ, nde me béfϭ hîr te béjϭ, dote tà dî ƿer te máðε te míre* te *véç*, ε te tjéra te tíλa. Εðέ núke véteme mê te meðέŋεt, ƿor εðέ ϭókevεt εðέ mê te vé-ƿelεt íϭte míre te mós u flásme mε ur-ðerím.

ΣΟΠΕ Ε ϬΤΑΤΕ

Te ngrénete

Te ngrénete íϭte ƿéŋ' ε jétese ŋεríut εðέ ε ƿíðe ƿése ƿáλe.

Ηεríu nde qénjεt (εἰς τὴν κατάστασιν) te ƿáre kâ ƿójture mε te ngréne ató q' i vjéŋene nga ç' nxjér ðéu, aϭtú si ç' i nxjér, ðε ƿε ƿáhu, si ç' ε kâ msúare nεvóla. Πas-tâj tuε uçéle ε tuε váture ƿerƿára ε tuε uthoλúare thoλój ðε ƿúnen' ε te ngrénit dykε bére búk' ε ƿέλe ε végela, ƿer te bére búkene ε ƿέλene, ε éne, ƿer te véne, qyϭdó fáreϭ, ε végela ƿer te ngréne; béri ðε zakón te háje mirefíλi dŷ hêre dítene,

drëke ðɛ dárke, a ðɛ mê ɢúme, séλe ɛ zemrehêre, kur punón mɛ kráhe; eðé vú pjéɢte, ɛ cíla ndáhɛte mbe te váturɛt perpára, ðɛ mbe te mbéturɛt pás. Iló, mɛ qéne qe ɛ te mbéturɛt pás íɢte m' ê páre, eðé até káne ɢkúare ðɛ te váturite perpára, fiλójme prɛj asâj.

Pjéɢt' ɛ te mbéturɛt pás

Te mbéturite pás ɢtróŋene vɛlénxa. Mbi vɛlénxat píne péë kembekrýq atá qe jáne grísure per dárke. Nde krýɛt nga án' ɛ vátrese pî m' î máði nga vjéte, a nga ɢkáλ' ɛ maðeríse fárese a púnese, eðé mbe te djáðt' ɛ mbe te méŋgere atî te tjérete perndene té te meðêŋ mɛ ráðe gɛr ndɛ mê te végelite nga án' ɛ fúndit. Hastâj víŋene ɢerbetôre dý, ŋéri mɛ ibrík plót úje nde dóret te djáðte, per te ɢténe te láne dúarte, ðɛ mɛ ríze nde dóret te méŋgere, per te fɢíre, eðé tjéteri mɛ lɛgén nder dúar, per te rén' újete qe láne dúarte. Kur jáne ták te grísurite vjén ŋé

ɕerbetôr mɛ ibrík mɛ úje nde dóret te djáđte, mɛ lɛgén nde dóret te ménɲere đɛ mɛ ríze mbe súɲ. Ani ɲéri bíɛ trapézene, ɛ cíla éɕt' ɛ úɲete per te hapíture kembekrýq, đɛ tjéteri búkene; ɛđé mé te ɕtrúare trapézene ɲéri đóte, *míre sɛ na érđte*, ɛđé i perpíɲene, *míre sɛ u ɲétem*, ɛđé tjéteri vê búkene nde méɕt, kur íɕte ɲê búke ɛ máđɛ, a ánese, kur jáne te vógela sa per ɲé ɲerî. Hastâj bíɛne lúgete đɛ i véne cilitdó ɲê perɲára; bíɛne đɛ ɲàdý đíke per te prére búkene đɛ tjátere ç' te dúhɕte. Ndíku véne đɛ nga ɲê pjáte per ɲerî, qe te vére lúgene ɛ te nxjépe đélene ɛđé nga ɲê ríze, per te hápure perɲára qe te mós pikóhɕte, đɛ per mɛ ufɕíre. Her mê ɕúme ndêr véne mbi búket đɛ kuláç te ndórm te ngróhete, te cílene ɛ copetóɲene mɛ dóre đɛ véne sicílit ɲê cópe perɲára. Atá, qe píne, véne đɛ pjátaze mɛ gostírra per te pírene perɲára búkese, ɛ cíla íɕte rakí đɛ ɛ bíɛne nde pagûr, ɛđé jà ápene te máđit nde krýɕt tà nísɲe, đɛ tâ bjére pótuđe mbe te djáđte, a ɛ bíɛne nde

qélqɛ ðɛ ɛ kðéŋene mɛ qéft. Nás rakíse sjéλene seháne mɛ géλe ŋé a dý a ɢúme, pas ŋérezɛt qe dote háne, ðɛ-i véne nde mést te trapézese. Si háne nga ajó géλe, ɛ ngréne ðɛ sjéλene qe aɢtú tjátere ɛ tjátere, gɛr sa mbaróhene. Te pírene mbi búke, qe íɢte vêre, ɛ bíɛne nde lagín a nde pλóske; ɛðé, kur dote píne te gíðe mɛ até, jà ápene te máðit nde krýɛt, qe tà nísŋe ɛ tà bíɛre péð mbe te djáðte; kur dot' uà ápeme mɛ qéft ɛ mbáne ɢerbetórete, qe tà kðéŋene.

Atá qe káne ndéŋure nde trapézet te gíðe háne mɛ lúge nga ŋé sehán kur jáne pák, a disâ nde ŋé disâ nde tjátere kur jáne ɢúme, ðɛ ðélene sicíli ɛ nxjér perpára nde trapézet, a nde pjátet kur kâ, ðɛ ɛ hâ mɛ dóre. Te píre pî aý qe dó. Si mbe te ndéŋure ðɛ mbe te ngréne te páre hêre véne dóre mê te meðêŋte, pastâj mê te vépelite; aɢtú nxjépene ðɛ ðélete ɛðé píne. Si mbaróŋene se ngréni ɛ se píri, ngríhɛte trapéza, fɢíhene depúðɛte ɛðé bírɛte perserî úje ɛ láne dúarte.

Pjéɢt' ɛ te váturɛt perpára

Te váturite perpára perdórŋene trapézɛ te lárte per te ndéŋure nde fróne nde vént ndáre aɢtú per púnet te ngrénit. Mbi trapézet hápŋene pelhúre te láre. Nde mést te trapézese véne sqýrjera me péme, te cílate háne pás bûkɛ. Péü sqýrjɛvɛt me péme qél qɛ nga te dŷ te pírate, perpára búkese üɛ mbi búke, üɛ práne xdó qélqɛjɛ qéft te láre nga ŋê per ŋɛrî per píde sa dóte píne nde trapézet. Anese trapézese pjáta te lára ɛ te fɛíra, mbi pjátat ríza te lára ɛ te palúara búkure, üɛ mbe ŋ' áne te xdó pjátɛjɛ lúge próke (furkulíce) üɛ üíke, mbe tjáteret üélaze búke, ɛüé mbe te síperm rízeze per te fɛíre búzete, nga ŋê per píü' atá qe dote háne. Ndermjét te trî pjátavɛ üɛ te qélqɛvɛ me te píra pjátaze me kríne ɛ me pipér. Gúme hêre, per mê gúme ndér, nde mést te trapézese véne üɛ sqýrjɛ me lúle ɛ me dúgŋeza kurdó te mblerúme. Eüé tópe trapézese fróne per píde atá qe dote pîne. Hastâj grígene te ftuárete nga üóma

qe umblóðe nde trapézet, ðɛ víɳen' ɛ píne nde frónɛt mɛ ráðe, si ðɛ nde trapézet, qe ðám, te mbéturɛt pás.

Si píne mír' ɛ búkure, mápene rízat' ɛ i hápɳene perpára per mós mɛ upikúere. Hastâj mápene te pírene ɛ urónɳene, ðɛ pí sicíli nga qélqɛja ɛ tî mɛ qéftit te tî sa ï dó zémra. Ani vjén ɢerbetóri mɛ éne mɛ gélɛ nde dúar, ðɛ vétɛ perpára nde krýɛ ndɛ mê pláku a m' î máði ðɛ jà ndén te mápe pjésene ne pjátet te tî mɛ végele qe íɢte nde énet te gélɛse, núke mɛ te tîjt qe kâ perpára, pastáj ndɛ te tjérete perndene até mɛ ráðe per nde fúnt ndɛ fârɛ m' î vógeli a m' î áfermi. Si hâne nga ajó víɳene dý ɢerbetôre ðɛ ɳéri mbléð pjátate ɛ lúgete a prókate ðɛ ðíkete, ðɛ tjéteri bjé te tjɛra. Hastâj bíɛ ɳéri ɢerbetôr tjátere gélɛ ðɛ ɛ ndán si ðɛ te párene, eðé si háne ðɛ nga ajó, perserî mbléðene pjátate ðɛ végelat' ɛ te ngrénit eðé véne te tjéra. Keɢtú sa mbaróhene gíðe gélɛte per nde t' émelat, te cílate épene pastáj fárɛ. Nga

te pírete mbi búke pî cilidó nga qélqɛja ɛ tî mɛ qéftit te tî sa i dó zémra.

Te ngrénete bénɛte keɛtú.

Búkene qe núke lýɛn ɛ mápene mɛ dóre ðɛ ɛ présene ɛðé kafɛítene ɛ véne nde gója mɛ dóret te djáðte. Keɛtú ðɛ píðe sa jáne te ðáta ɛ núke lyéɳene.

Γέλete, ató qe jáne te lénkɛimɛ, a te qúλmɛ, i hâne mɛ lúge mɛ dóret te djáðte; ató qe jáne te frigúara (te cigapítura) mɛ pák lénk dykɛ véne kafɛítene búke ne próke ðɛ dýkɛ ɳpýér' ɛ dykɛ véne nde gója.

Θélete i háne mɛ próke ðɛ mɛ ðíke, mɛ dóret te méɳpere mbáne prókene ðɛ mɛ te djáðtet ðíkene, ɛðé, si ɛ zéne ðélene mɛ próket, présene kafɛíte mɛ ðíket ðɛ ɛ mápene mɛ próket ɛ ɛ véne nde gója. Eðé kokáλe nde páste mɛ prók' ɛ mɛ ðíke ɛ xvéɛɳene, mɛ dóre núk' ɛ zéne, sɛ qúhɛte papjɛɛtesî ɛ paqytɛterî.

Пémete, qe núke lyéɳene, i mápene mɛ dóre nde gója, ató qe qrónɛne, si pjéɛke ɛ móλe ɛ te tjéra, i qróɳene mɛ ðíke ðɛ

dykɛ prére ðéle i mápene mɛ májet te ðíkese ɛ i háne.

Mɛ ŋê fjále te mpɛtéturite dóre nde pɛÀ' ɛ nde ðéle ɛ káne púne te paqytɛteterúari ðɛ per túrp.

Eðé si mbaróŋene se ngréni ɛ se píri, lê rízene sicíli nde trapézet pâ palúare si ç' ɛ ngré nga prêheri, ðɛ ngríhɛt' ɛ vétɛ nde ðóme tjátere, a nde púnet te tî.

Qe te jémi te pjéɛtɛɛm mbe te ngréne nde te dŷ menýrat, dúhɛte ɛe mbáme ketó porosî.

Si nde ŋérene ðɛ nde tjátrene trapéze te píme nde ráðe, domɛðéne as mê perbrénda as jáɛte péðit.

Te mós márme rízene tà hápme mê perpára nga mê te maðêŋte, eðé nde trapéze, ku háne ɛúme nga ŋê éne te mós ndéjme dórene mê páre nga mê te meðêŋte.

Kafɛítate búke te mós i présme te meðâ, sa mɛzí te na i nxére gója ɛ te frýhɛte buÀçími, eðé te mós i ndrŷðme mɛ dóre, pa t' i véme nde góje.

Te mós úŋɛmi ɞúme ꝑermbi traꝑɛ́zet, ꝑo sa te mós na ꝑikóŋe mbi kraherór, nde bɛ́fte te na ꝑikóŋe ndoŋê ꝑíke.

Nde traꝑɛ́ze ku háne ɞúme nga ŋê ê̂ne te háme ꝑerꝑára vɛtehɛ́se, te mós ŋɡátme dórene nd' áne ꝑerꝑára tjɛ́teri. Te mós nxjɛ́rme đɛ́le mê ꝑáre nga te međê̂ŋte, ɛđɛ́ ꝑas ráđese até qe ndóđɛte ꝑerꝑára, te mós xɡɛ́đme ɛ te ndɛ́hɛmi ꝑerꝑára tjɛ́teri. Te mós ngútɛmi te háme mê ɞúme sɛ te tjɛ́rete, ꝑo cá mê ꝑák; ɛđɛ́ te mós fɞím' ɛ́nene, ꝑó, mɛ te hɛ́qure dóre m' i máđi, sakaqehɛ́rɛ đɛ nê̂. Nde ɡɛ́ʎe qe ŋɡýhɛte, te ŋɡýɛjme vɛ́teme kafɞítene búke dykɛ zéne mɛ májat te trɛ́ gíɞtrevɛt ꝑáre, ɛđɛ́ giɞtrete te mós na lýhɛn' ɛ t' i leꝑíjme, sɛ íɞte ꝑún' ɛ ndóhete. Te mós kerꝑítme kokáʎate, a te i ꝑerꝑjɛ́kme mbi traꝑɛ́zet, qe t' u dále ꝑálca, a t' uà remójme ɛ tà ꝑufítme, a te kerkójme t' i đýɛjme.

Nde traꝑɛ́ze, qe sicíli mê̂r ꝑjɛ́se nde ꝑjáte mbe vɛ́tehɛ, mê ꝑák te márme, mós mê ɞúme sɛ te tjɛ́rete, qe te hapíŋe ꝑer te ɡíđe, đɛ te mós zɡɛ́đme; kur jáne te

ndára, te márme ŋéze, si kâ árðure ráða; εðé te mós márme mε végelat qe háme, po mε ató qe jáne véne aʊtú per até púne nde énet, pε se cílesε ndáhʊte gέλa; pa ðε, nde pjátet si tâ nxjérme, te mós ε ferkátme, as te háme sa te fʊíme pjátene, po te léme cá.

Nde bέfte te jéte gέλa ε nxέhete sa te mós na ε durόŋe gója, te mós i frýjme, po te présme, a te márme nga pákeze, sa te ftóhʊte.

Nde trapéze qe háne mε végela, lúge próke ðε ðíke, véç búkese ðε tjátere géjε, te ðáte ε pémevε, qe núke lyénene si ðám mê sípre, te mós zéme mε dóre gê qe lýεn.

Te mós mbλaçítεmi mε fórt dykε perpjékure búzete a dykε pufíture gέλet' ε lénkʊimε, pó, sa te múntme, léhte ε pâ undigúare.

Te mós fʊíme lúgene, a prókene, a ðíkene, mε cópera búke ε t' i véme nde góje, po te kujdésεmi te mós na víŋe i tíλe ʊterngím, εðé, nde na árðte nga ndoŋê

hêre, mɛ menýre, qe te mós víhɛte rê míre pɛ te tjérevɛt, ëdê cópezene búke tà léme nde pjátet.

Kûpe te mós i márm' êre búkese a gé-llese, pa tà véme nde góje.

Te mós ëdepmójme búkene nde cópe-raze ëdê cá t' i hám' ɛ cá t' i léme; as tjátere ndoqê púne te béjme qe s' é ɛter-ngím ëdê hêq te véne rê mɛ te merzíture.

Te kujdésɛmi sa te múntme te mós lý-hɛmi kúnt fárɛ, pó, nde na gáfte nga ndo-qê hêre, sakaqehérɛ te fɛíhɛmi mɛ rízе-zet ës tà léme nde véndit.

Te mós háme pembyérazi sa te na fuár-tɛte, as nga dále jáɛte úës si te ngríre.

Kurdó qe dote píme mbi te ngréne, te kaptójmë míre kafɛítene ɛ te fɛíme mê páre búzete, pa te píme, qe te mós lý-hɛte qéfti; ëdê te mós píme pembyérazi ɛ te na dále nga húndete; as ɛúme sa te dêhɛmi, po sa na vjén nde ɛendét.

Te kémi méntte te mós pɛngójme dó-rene tjéteri a t' jà túntme, ɛ t' i dërës-te a t' i bíere gélla; ëdê te mós i mpɛtétme

lúgene a prókene t' éne ε t' ε feλíqme.

Kur te çfrýturite, te pϭtýturite, te qέϭurite ϭemptúare mε te haháture, te kruájturite krýεte a trúpne, éϭte te kέq nde xdó perzjέjε mε ŋέres, nde te ngréne po fárε, εđέ dúhεte t' ε mergójme. Aϭtú εđέ te kuáλturite ε te gogesíturite ε te tεϭetíturite; pó, nde bέfte qe te mós múntme tà mbáme, t' ε pakeϭójme tuε mbléđure vεtehέne ε tuε kđýεre meŋánazi ε tuε mbájture perpára mafέsne t'éne qe kέmi nde xέp, εđέ mε até te fϭíhεmi, mós kûpe mε rízen' ε trapέzese nde te tíλe púne.

Kurdó qe kέmí nεvóle te fϭíme sŷt' a húndene, t' i fϭíme mε mafέst t'éne đε kûpe mε rízet te trapέzese.

Te mós fólete fárε nde te ngréne pefέn pangiŋesî, εđέ te trεguáret' istorírra te ƀáta s' kâ véndine; po te fólete fjále te úrta ε te gásçimε mbe ráđe, pâ dále perpára mê te međέŋεt, éϭte te velýεre đε púne qytεterími (πολιτισμοῦ).

Γέλete núke dúhεte as t' i ϭájm' as t' ι levdójme, vέç, nde na pyέçine, te đέmi

sɛ jáne te míra. Eđɛ́ as te deftɛ́jme ɢéŋ merzítjɛjɛ ꝑer ató qe s' na ꝑelqɛ́ŋene, as te ofójme ꝑer ató qe na víŋene te míra.

Eđɛ́ nde te ngréne nde traꝑɛ́ze mɛ ɢóke ɛđɛ́ vɛ́teme nde te mbarúare te léme ꝑák búke nga ꝑjɛ́sa jóne ɛđɛ́ nga ɡɛ́ʎete, ꝑer ɢéŋ sɛ ungíŋem ɛđɛ́ ꝑer te ngréne đɛ ndoŋé i várfere, qe s' kâ đɛ s' múnt te béŋe nga ató.

Kur na lútɛt' i zóti traꝑɛ́zese qe te mós ndrúajme te hám' ɛ te ꝑíme, t' i deftɛ́jme kîr tuɛ lúture đɛ nê sɛ éɢt' ɛ tɛ́ꝑere te ꝑerteríŋe fjále te míra mbi ꝑúne te míra.

Kur jɛ́mi nê te zót' ɛ traꝑɛ́zese kâ híɛ t' u đɛ́mi te ftuárevɛt ŋê hêr' a dŷ, urđeróni nde ç' na đá Zóti, ꝑo núke đɛ t' u rendójme tuɛ lúture ɛ tuɛ nxitúare ɢúme hɛ́re.

Qe te jɛ́te ŋɛríu i míre vertɛ́t, dúhɛte te béŋe te mírene, núke ꝑer te fitúare ɛ́mere te míri ɛ te ɢóhe mire, ꝑó sɛ ɛ ɡykón méndja qe íɢt' ɛ míre vertɛ́t đɛ ɛ dó

i Máđi Zót, ɛđɛ́ íɞte ndene bâpe t' ɛ béŋe, sikùr đɛ kɛ́q nde ƿesófte ƿrɛj se líɡɛ, te cílete s' ɛ ɡykóŋene đɛ s' ɛ ŋóhene.

Eđɛ́, qe te jɛ́te i sjɛ́ʎe míre vertɛ́t, dúhɛte te mbáŋe ƿorosîte ƿer te sjɛ́ʎe míre, núke vɛ́teme kur íɞte mɛ te tjɛ́re ŋɛ́res ƿer sŷt te atýrɛ, ƿor ɛđɛ́ kur íɞte vɛ́teme, sɛ keɞtú ɛ dó te pójturite ŋɛrezíɞt.

FUNT

BKSH

DREJTIM I TƁ LAΘITURAVET

Nde *Fáqɛ,*	*ráđe,*	*te lađítura,*	*te drɛjtúara.*
3	14	qójene	gójene
3	19	temárme	te márme
4	19	prínje.	príŋes
8	7	Hjŷ	Hŷj
9	7	ku. . . . . pas mbarímit týrɛ; . .	kû. . . . . pas mbarímit týrɛ?
16	13	mɛvól'	nɛvól'
21	2	PJESƁ.	ΠJESƁ
37	4	núna	púna
62	20	doreɞtrenguár jɛ .	doreɞtrenguárjɛ
74	3	pójture	pójture!
74	10	perkujdɛ́surɛ. . . .	perkujdɛ́sure
78	23	dote kórc	dote kórç
80	22	púne	púne
83	20	genɛ́ɞtra	geŋɛ́ɞtra
90	6	mbe ɡerîŋte	mbe ɡerîŋt
99	17	keɞsú.	keɞtú
103	5	te međâ	te međâ
103	12	memeđɛ́đi	memeđɛ́đi
113	16	t' u deftɛ́j	t' u deftɛ́jme
114	15	bɛ́hɛte	béhɛte
115	18	zemerénɛne	zémerónɛne
119	6	dykɛ béne	dykɛ ubéne
121	11	ndrêr	ndêr
136	17	bunítɛ	bunítɛmi ɛ

Nde

Fáke, ráße, te taßítura			*te drejtúara*
138	24	a ße mɛ	a ße mɛ
141	17	ndéŋnrit	ndéŋurit
143	20	présme	présme
145	8	perɛendóɛme ɛßé.	perɛendóɛme, ɛßé
145	22	perɣêɣure	perɣéɣure
146	3	ɛmergófte	ɛ mergófte
146	15	vɛçám	vɛçán
146	23	zahón.	zakón
147	14	píni te píme . . .	píni, te píme
148	5	ndóßɛne	ndóßɛte
154	14	ndiɣóqene, ...	ndiɣóŋene,
155	22	qéɛure, véteme . .	qéɛure véteme,
156	16	xvíɛɛmi.	xvíɛɛmi
157	13	gíɛtrete.	gíɛtrete per te kepcíture
159	3	te mpɛíkme	te mpɛíkme (te béjme *mpsá*)
160	12	ngaje	ngáje
175	4	te ofójme	te ofójme, a ohójme (te béjme óh! ohohó!)

Sa laßírra pám nde te ɛkúare nde sŷ ße ŋê hêre, si uɛtýp, i drejtúam, po múnt te kéne mbéture ße te tjéra, te cílate s' na i zû sŷri.

L'ALFABET ALBANAIS

ΤΟ ΑΛΒΑΝΙΚΟΝ ΑΛΦΑΒΗΤΟΝ

ALFABETUL ALBANEZ

Cqíp.	Franc.	Elin.	Român.	
A, a	a	α	a	
B, b	b	μπ	b	Ως τὸ π μετὰ τὸ μ, καθὼς εἰς τὴν παραλήγουσαν τῆς λέξεως ἄμπελος.
C, c	ts	τζ	ç, ţ	*z* ital. ragazzo. Ως ἡ λήγουσα τῆς λέξεωρ ἔτζι (= οὕτω) τῆς καθομιλουμένης Ἑλληνικῆς. Egal cu românescul *ç, ţ.*
Ç, ç	tch	τσ	c	*c* ital. devant *i, e.* Ως εἰς τὴν παραλήγουσαν τῆς ἐν τῇ κοινῇ ὁμιλίᾳ τουρκικῆς λέξεως τσοκάν = σφύρα.
D, d	d	ντ	d	Ως τὸ τ μετὰ τὸ ν, καθὼς εἰς τὴν παραλήγουσαν τῆς λέξεως ἔντιμος.
Ƀ, ƀ	dh	δ		In românesce nu se pronunţă.
E, ε	e	ε	e	—
Ë, ë	e		ĕ	*eu, ou, e* muet. Απαράστατον εἰς τὴν Ἑλληνικὴν μεταξὺ τοῦ α καὶ ε. Egal cu românescul *ĕ, ă.*
F, f	f	φ		—

G, g	g	γ (α)	ga	Dure comme *g* devant *a*. Μεθ' ὅλων τῶν φωνηέντων ὡς τὸ γ μετὰ τοῦ α καὶ ο. Egal cu românescul *ga*, es. *gara*.
Γ, ɣ	gu	γ (ε)	ghe	comme *gu*, dans *guerre*. Μεθ' ὅλων τῶν φωνηέντων ὡς τὸ γ μετὰ τοῦ ε καὶ ι. Egal cu român. *ghe*, es. *Gheorghe*.
H, h	h	κ	h	Aspiré. Λίαν δασὺ χ μετὰ ττοῦ οὐρανίσκου βαθέως προφερόμενον. In român. diferă la prconunție.
I, i	i	ι	i	—
J, j	yi		j	*j* allem. Ὡς εἰς τὴν λέξιν γιὰ (=διὰ) τῆς καθομιλουμένης Ἑλληνικῆς. In român. nu se póte proonunța.
K, k	c, k	κ (α)	k	*s* devant *a*, o. Μεθ' ὅλων τῶν φωνηέντων ὡς τὸ κ μετὰ τοῦ α καὶ ο. Egal cu românescul *ka, ca*.
L, l	l	λ (ε)	l	Μεθ' ὅλων τῶν φωνηέντων ὡς τὸ λ μετὰ τοῦ ε καὶ ι. Egal cu românescul *le*.
Λ, λ	l	λ (α)		*l* angl. Μεθ' ὅλων τῶν φωνηέντων ὡς τὸ λ μετὰ τοῦ α καὶ ο. In român. nu se póte pronunța.
M, m	m	μ	m	—
N, n	n	ν	n	—
И, ŋ	gn			*gn* dans le mot *ignorant*.

BYST

				Ως εἰς τὴν λέξιν νέος προφερομένην εἰς τὴν καθομιλουμένην Ελ. μονοσυλλάβως κατὰ συνίζησιν νιός. Egal cu românescul *gne* muiat.
O, o	o	ο,ω	o	—
Π, p	p	π	p	—
Q, q	q	κ (ε)	q	*c* devant *ai*. Μεθ' ὅλων των φωνηέντων ὡς τὸ κ μετὰ τοῦ ε καὶ ι. Egal cu român. *q*, ce se aude în cuvintele *quintal, quitanță*, etc.
R, r	r	ρ	r	—
P, p	rh	ρρ	rr	Très dure. Τραχὺ ὡς δύο ρ. In român. sună ca două *rr*, es. *țérra*.
S, s	s	σ, ς	s	—
Ϭ, ϭ	ch	σ	ș	*sci* ital., *sh* angl. *sch*. allem. Λίαν παχὺ σ. Egal cu român. *ș*, es. *șiarpe*.
T, t	t	τ	t	—
Θ, ϑ	th	ϑ		In român. nu se póte pronunța.
U, u	ou	ου	u	—
V, v	v	β	v	—
X, x	ds	τζ		*z* ital. *zero*. Απαράστατον εἰς τὴν Ελλην. In român. nu se póte pronunța.

X, x	dj	δζ	ge	*g* ital. *oggi.* Ως εἰς τὴν τουρκικὴν λέξιν δσαμί=ἐκκλησία. Egal cu român. *ge*, es. *sînge*
Y, y	y	υ		*ü* allem. Ως ἡ φωνὴ τοῦ, υ εἰς τας λέξεις ἄχυρα, πύτυρα κατὰ διαλέκτους, ἤτις ὑποτίθεται ὅτι ἦν καὶ τὸ πάλαι. In român. nu se póte pronunța.
Z, z	z	ζ	z	*s* entre deux voyelles. In român. se aude în cuvintele *pânză, rînză*, egal cu *d*
Ʒ, ʒ	j			Ως παχὺ καὶ τραχὺ ζ. Egal cu românescul *je*.

ВКС

BKSH

BKSH

BKSH

Cítete fránga 2

BKSH